

§ 1 Anmälan om ersättare

Andre vice talmannen anmälde att *Marie Granlund* (S) skulle tjänstgöra som ersättare för *Hillevi Larsson* (S) under tiden för hennes ledighet den 17 januari–28 februari.

§ 2 Avsägelser

Andre vice talmannen meddelade
att *Lorentz Tovatt* (MP) avsagt sig uppdraget som ledamot i näringsutskottet,
att *Rasmus Ling* (MP) avsagt sig uppdraget som suppleant i socialförsäkringsutskottet,
att *Margareta Fransson* (MP) avsagt sig uppdraget som suppleant i socialutskottet och
att *Amanda Palmstierna* (MP) avsagt sig uppdraget som suppleant i näringsutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelser.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade
att Socialdemokraternas partigrupp anmält *Marie Granlund* som suppleant i skatteutskottet under *Hillevi Larssons* ledighet,
att Sverigedemokraternas partigrupp anmält *Pontus Andersson* som suppleant i konstitutionsutskottet, i justitieutskottet, i socialförsäkringsutskottet, i kulturutskottet och i utbildningsutskottet samt
att Miljöpartiets partigrupp anmält *Rasmus Ling* som ledamot i socialförsäkringsutskottet, *Margareta Fransson* som ledamot i socialutskottet, *Amanda Palmstierna* som ledamot i näringsutskottet och *Lorentz Tovatt* som suppleant i näringsutskottet.

ledamot i socialförsäkringsutskottet
Rasmus Ling (MP)

ledamot i socialutskottet
Margareta Fransson (MP)

ledamot i näringsutskottet
Amanda Palmstierna (MP)

suppleant i konstitutionsutskottet
Pontus Andersson (SD)

suppleant i justitieutskottet
Pontus Andersson (SD)

suppleant i socialförsäkringsutskottet
Pontus Andersson (SD)

suppleant i kulturutskottet
Pontus Andersson (SD)

suppleant i utbildningsutskottet
Pontus Andersson (SD)

suppleant i näringsutskottet
Lorentz Tovatt (MP)

Andre vice talmannen förklarade vald under tiden den 17 januari–
28 februari till

suppleant i skatteutskottet
Marie Granlund (S)

Svar på
interpellationer

§ 4 Svar på interpellation 2021/22:178 om Kustbevakningens möjligheter till snabbare utryckningar

Anf. 1 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! David Josefsson har frågat mig vilka åtgärder jag tänker vidta för att förbättra Kustbevakningens möjligheter att snabbare rycka ut med avsedda resurser vid situationer likt den vid Vinga den 4 december.

Miljöräddningsinsatsen mot branden ombord på fartyget Almirante Storni är en av de största på svenskt vatten i modern tid. Den omfattande insatsen leddes av Kustbevakningen och genomfördes tillsammans med nationella och internationella räddningsaktörer för att undvika förlisning med miljöskador som följd.

Kustbevakningen hade flera enheter på plats, och två av dem var de stora miljöräddningsfartygen Poseidon och Triton. När händelsen inträffade var Triton i beredskap och avgick direkt mot olycksplatsen. Poseidon

var inte i beredskap men bemannades på relativt kort tid. Kustbevakningen var en grundsten i insatsen, och genom samverkan nyttjades samhällets samlade resurser effektivt. Sammantaget genomfördes den omfattande insatsen med gott resultat.

Kustbevakningen är en central aktör till sjöss och har till uppdrag att utföra miljöräddningstjänst och annan räddningstjänst till sjöss samt bedriva sjöövervakning. För sitt uppdrag har Kustbevakningen ett stort antal fartyg stationerade på ett tjugotal kuststationer längs Sveriges kust och i Väner och Mälaren samt flygplan stationerade på en flygkuststation i Nyköping. Myndigheten fördelar och prioriterar löpande sina resurser för att hantera pågående insatser och samtidigt upprätthålla en effektiv nationell beredskap.

Regeringen har sedan 2018 tillfört Kustbevakningens anslag cirka 140 miljoner kronor i syfte att upprätthålla och stärka myndighetens förmåga. Kustbevakningens anslag för 2022 ökas med sammanlagt 75,5 miljoner kronor ytterligare. Anslagsökningarna kan bland annat användas för personaluppbbyggnad. Kustbevakningen ges därmed goda förutsättningar att stärka sin förmåga till sjöss. Sammanfattningsvis bör Kustbevakningen nu anses stå väl rustad under kommande år.

Regeringen kommer även fortsättningsvis att noga följa utvecklingen för att säkerställa Sveriges förmåga till sjöövervakning och miljöräddningstjänst till sjöss.

Anf. 2 DAVID JOSEFSSON (M):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet!

Lördagen den 4 december i fjol utbröt en brand i trälasten ombord på det Liberiaflaggade bulkfartyget *Almirante Storni*. Fartyget hade just ankrat i väntan på bunkring utanför Vinga i Göteborg. Branden blev häftig och utvecklades, precis som statsrådet säger, till en av de mest omfattande räddningsaktionerna till sjöss i modern svensk historia. Först tio dagar senare, efter att fartyget bogserats in till Göteborgs hamn, kunde branden släckas.

Hur och varför branden uppstod återstår att utreda, men vi kan redan nu konstatera att enorma insatser gjordes från bland annat Räddningstjänsten Storgöteborg, Kustbevakningen och inhyrda bogserbåtar. För dessa insatser ska vi vara väldigt tacksamma. Som tur är skadades ingen person fysiskt. De materiella skadorna blev visserligen omfattande, men de hade kunnat bli mycket värre.

Anledningen till att jag har ställt den här interpellationen är egentligen inte *Almirante Storni* utan ett annat fartyg. Det gäller ett fartyg som befann sig inne i Frihamnen i Göteborg, bara någon mil från olycksplatsen: Kustbevakningens kombinationsfartyg *Poseidon*. *Poseidon* är tillsammans med sina två syskon *Triton* och *Amfitrite* Kustbevakningens största fartyg i den så kallade KBV 001-klassen, och de här fartygen är byggda för bland annat just sådana här situationer med omfattande och komplexa fartygsbränder på öppet vatten.

Fru talman! Justitieministern anger i sitt svar att *Poseidon* inte var i beredskap men att hennes systerfartyg *Triton* var det och direkt avgick mot olycksplatsen. Därmed understryker ministern just precis min poäng med den här interpellationen. *Triton* är placerad i Slite på Gotland, och trots att hon genast begav sig av mot olycksplatsen på lördag eftermiddag anlände

Prot. 2021/22:53
14 januari

Svar på
interpellationer

hon först på måndag morgon. Poseidon kunde bemannas upp och ansluta vid olycksplatsen, men först på lördag kväll. Då hade fyra värdefulla timmar gått sedan branden bröt ut.

Det går givetvis inte att säga om brandförloppet i det här enskilda fallet hade sett annorlunda ut om Poseidon med sin enorma kapacitet att pumpa vatten på brandhärden hade varit på plats tidigare, men man kan generellt säga att ju snabbare tillräckliga räddningsresurser är på plats vid en olycka, desto större är sannolikheten att skadorna minimeras och att räddningsinsatserna inte behöver bli så omfattande.

Varför var då Poseidon, som låg inne i Göteborg, inte redo att genast gå ut till Almirante Storni, som låg vid älvens utlopp vid Vinga? Ordföranden för fackförbundet Tull-Kust, Johan Lindgren, gav ett väldigt rakt svar på den frågan i Expressen den 5 december: "Det är ett typexempel på personalkrisen inom kustbevakningen. Vi har passerat bristningsgränsen." Han fortsätter: "Man kan inte bygga en krisberedskap på att ringa in personal. Det är ett lappande och lagande av Guds nåde."

I somras släppte Tull-Kust en rapport om Kustbevakningen med titeln *Ett samhällskritiskt uppdrag med omöjliga förutsättningar*. Där konstateras att behoven inom Kustbevakningen bland annat inkluderar nya investeringar i flygplan och fartyg. Det behöver anställas 200 kustbevakare i den operativa verksamheten, och ett årligt intag i aspirantutbildningen behöver införas för att kompetensförsörjningen framåt ska garanteras.

Precis som justitieministern säger i sitt svar ökas myndighetens anslag för i år i den budget som Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna drev igenom i riksdagen. Det är ett viktigt tillskott, men det krävs också en långsiktighet från regeringens sida så att myndigheten får möjlighet att bygga kapacitet i enlighet med det som bland annat facket efterfrågar.

Min fråga till justitieministern blir därför återigen: Vilka åtgärder tänker ministern vidta för att förbättra Kustbevakningens möjligheter att snabbare rycka ut med rätt resurser vid situationer likt den vid Vinga den 4 december?

Anf. 3 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Först får man konstatera att detta var en fantastiskt fin räddningsinsats ledd av Kustbevakningen – åtminstone när det gäller miljöräddningsinsatsen; sedan hade vi också räddningsinsatser inledningsvis för att klara av att rädda liv och släcka branden, så att säga. Det var ett stort antal aktörer med. Svenska fartyg var förstås på plats, och även Norge hjälpte till. Vi begärde också hjälp från andra länder, och andra länder var beredda att rycka ut enligt den ordning som finns i dag där man hjälps åt när sådana här stora saker inträffar.

Allt detta gjordes som sagt för att rädda liv men också för att undvika miljöskador. Det var kallt, blåsig och svåra arbetsförhållanden. Det var en väldigt utdragen räddningsinsats, som precis som David Josefsson sa spände över flera dagar. Men den hade ett utomordentligt gott resultat: inga personskador och inte heller någon utläckt olja, i varje fall inte i någon större omfattning. Jag vill säga att jag är väldigt stolt över vad Kustbevakningen tillsammans med andra aktörer uträttade de här dagarna. Det ska vi vara.

Kustbevakningen har tre stora flygplan, tre stora miljöräddningsfartyg och ett hundratal mindre fartyg till sitt förfogande. Alla som någon gång har varit aktiva i operativ verksamhet vet att alla inte alltid kan vara i beredskap. Det spelar knappt någon roll hur stor kostym man har – alla insatser kan inte vara i beredskap hela tiden. Det fungerar helt enkelt inte, utan man måste göra en fördelning av de insatser och resurser man har i beredskap vid varje enskild dag och tidpunkt.

I det här fallet var det Triton som var i beredskap. Triton låg i Hanöbukten. Den låg alltså inte vid Slite – på Gotland – utan i Hanöbukten vid det aktuella tillfället, och den avgick omedelbart mot olycksplatsen.

Poseidon låg i Göteborg. Den var inte i beredskap, men det fanns möjlighet att ringa in personal. Detta gjorde man väldigt snabbt; man bemanade fartyget på fyra timmar. Det var faktiskt Poseidon som var på plats först, eftersom det tog tid för Triton att gå från Hanöbukten till Vinga. Poseidon var på plats först och kunde inleda räddningsinsatsen tillsammans med två andra fartyg som Kustbevakningen hade till sitt förfogande, som redan hade gått ut och var på plats.

Sammanfattningsvis skulle jag säga att Sverige har en väldigt bra kustbevakningsverksamhet. Den är välskött och har goda resurser för att lösa sin uppgift. Den behöver dock förstärkas ytterligare. Vi har från regeringens sida sedan 2018 förstärkt Kustbevakningen med 140 miljoner kronor, och innevarande år ökas anslaget ytterligare med lite drygt 75 miljoner kronor.

Det finns, som David Josefsson säger, ett behov av nyrekryteringar, och de pengar som nu tillförs Kustbevakningen kommer att användas just för det. Vi talar om ett rekryteringsbehov på kanske ytterligare 150 anställda. I dag har Kustbevakningen sammanlagt ungefär 830 anställda, så om man under de kommande åren får ett påslag med 150 anställda är det en ganska stor utbyggnad av verksamheten. Detta tycker jag är utomordentligt bra, för det finns som sagt ett behov. Därmed kan vi stärka Kustbevakningen ytterligare.

Anf. 4 DAVID JOSEFSSON (M):

Fru talman! Statsrådet gav ju en väldigt fin beskrivning av den räddningsinsats som gjordes, och jag tycker verkligen att vi alla ska vara stolta över den. Det är dock för att personalen gjorde heroiska insatser, inte för att politiken har gett förutsättningar för detta.

Som sagt var det ingen person som skadades, och trots att de materiella skadorna blev omfattande blev de, paradoxalt nog, ändå begränsade – det rörde sig endast om skador på fartygets last och i begränsad omfattning på fartyget.

Almirante Storni hade vid olyckstillfället ankrat i anslutning till farleden in till Göteborgs hamn för att bunkra. Göteborgs hamn är inte bara Sveriges utan även norra Europas viktigaste hamn. Genom farleden till och från hamnen transporteras en stor del av Sveriges import och export av varor med rorofartyg och containerfartyg. Detta är Sveriges enda hamn med interkontinentala anslutningar.

Ett haveri med ett fartyg som Almirante Storni i farleden skulle ha kunnat innebära ett stopp såväl i vår varuimport som för vår industris möjlighet att exportera varor till världen. Jag säger detta för att ge någon form av perspektiv på den här olyckan. Ett haveri hade till och med kunnat jämföras

ras med det som hände fartyget Evergreen i Suezkanalen, men i lokal tappning i norra Europa.

Via Göteborgs hamn får vi också energiprodukter för att driva fordon och flygplan. En brand i lasten hade kunnat innebära att man av säkerhetsskäl hade fått stoppa den trafiken.

Lägg till detta att fartyget var ankrat i utkanten av Göteborgs södra skärgård, som är ett värdefullt natur- och kulturlandskap. Ett haveri – eller för den delen bara ett oljeutsläpp, som ministern själv pratade om – hade inneburit risker för stora natur- och rekreationsvärden.

Allt detta slapp vi den här gången, men det var med förskräckelse.

I det här perspektivet går det inte att påstå att beredskapen kring Göteborg är tillräcklig när det tar ett och ett halvt dygn för det fartyg som är i beredskap att komma och när det första fartyget anländer först efter fyra timmar under en pågående räddningsinsats, trots att det sker i anslutning till hamninloppet.

Fru talman! Den 13 december, bara några dagar efter att Almirante Storni bogserades in till hamn, skedde en annan fartygskollision mellan ett brittiskt lastfartyg och en dansk självseglande pråm utanför Ystad. Även detta visar på att det inte räcker att ha beredskap med endast ett fartyg, för det kan inträffa multipla händelser vid Sveriges långa kust.

Det är uppenbart att det krävs större beredskap. Statsrådet sa i sitt svar att han anser att Kustbevakningen nu är väl rustad inför kommande år.

Att vi drev igenom mer pengar var nödvändigt och viktigt, men detta innebär ju inte att upprustningen är klar. Enligt vad facket säger krävs det väldigt mycket mer – det räcker inte med 150 personer, utan det behövs uppemot 200 personer i operativ tjänst. Man behöver också stärka aspirantutbildningen och ha ett årligt intag där. Man behöver dessutom titta på investeringar i fartyg och flygplan.

Återigen: Vad är ministrarnas åtgärder i de här frågorna? Anser han att beredskapen kommer att vara tillräcklig, eller tänker han vidta ytterligare åtgärder?

Anf. 5 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag börjar med själva räddningsinsatsförloppet.

Det var alltså så att Triton låg i beredskap i Hanöbukten. Den gick omedelbart mot olycksplatsen, precis som den skulle göra.

Poseidon låg i Göteborg. Den bemannades väldigt snabbt – på fyra timmar fick man in besättning – och det var Poseidon som kunde gå ut och vara på plats först.

Utöver dessa var det ytterligare två kustbevakningsfartyg som gick ut vid den här insatsen. Det ena heter KBV 310 och är ett övervakningsfartyg som har både brand- och oljebekämpningskapacitet. Detta är ett mindre fartyg. Det andra fartyget heter KBV 048 och är ett miljöskyddsfartyg. Detta fartyg var också på plats väldigt snabbt.

Man ska ha klart för sig att vi hade insatser och resurser på plats snabbt vid det här tillfället. Sedan anlände Triton efter ett tag, när den kunde komma upp från Skånekusten.

Vi kommer naturligtvis att följa resursutvecklingen när det gäller Kustbevakningen. Vi bygger också ut Kustbevakningen.

Det är fel att påstå att detta på något sätt är någonting som oppositionen har drivit fram. Sedan 2018 har vi anslagit ytterligare 140 miljoner kronor till Kustbevakningen. I vårt budgetförslag lade vi dessutom på ytterligare 30 miljoner. Det enda som har kommit från oppositionens budget är ytterligare 40 miljoner. Det är klart att vi gärna tar emot de pengarna, men det är fel att påstå att detta på något sätt skulle vara ett avgörande resultat av oppositionsbudgeten – det här är småpengar som kommer ovanpå det som regeringen redan har satsat.

Detta är väl en del av det allmänna politiska spelet. Det viktiga är ändå att vi får ytterligare 75 miljoner kronor på plats och att vi kan använda dessa pengar för att rekrytera mer personal. Behovet i Kustbevakningen är sådant att vi behöver öka antalet anställda med uppemot 150 personer, och det har vi nu resurser för att göra. På det sättet förstärker vi Kustbevakningen.

Jag vill också markera det jag sa i början: Alla fartyg kan inte alltid vara i beredskap; det spelar knappt någon roll hur stor kostym man har. Det går inte, utan man måste avdela resurser som är i beredskap vid särskilda tidpunkter. Man ska naturligtvis ha en organisation så att man kan skala upp det hela om det händer någonting stort, men man kan inte köra en organisation där alla alltid ska vara i beredskap – detta tror jag att alla som har varit inblandade i operativ verksamhet förstår.

Anf. 6 DAVID JOSEFSSON (M):

Fru talman! Statsrådet står här och pratar om småpengar och politiskt spel. Jag blir faktiskt lite upprörd.

Som göteborgare kan jag inte nog understryka Göteborgs hamns betydelse för såväl vårt land som våra grannländer. Man kan prata om att kostymen aldrig kan vara tillräckligt stor. Det går dock att diskutera om kostymen är tillräckligt stor när det tar fyra timmar för tillräckliga räddningsresurser att nå en olycksplats vid inloppet till Göteborgs hamn.

Det stämmer att det fanns fartyg på plats redan tidigare. Detta är bra, men det handlar ju också om att skicka rätt resurser vid rätt tid. Det går inte att säga i det enskilda fallet, men någonstans kan man konstatera att det är ganska skrämmande när det, som den 4 december, tar fyra timmar för ett större fartyg av kombinationsklass 001 att nå en olycksplats.

Det är egentligen detta som är min poäng. Jag tror att vi alla måste inse att Göteborgs hamn är av särskild vikt för Sverige och för Sveriges ekonomi. Det är uppenbart att de resurser som finns dimensionerade inom Kustbevakningen i dag inte är tillräckliga för en snabb räddningsinsats. Nu tog det tio dagar att släcka branden, och det var egentligen bara med förskräckelse som vi slapp omfattande förstörelse.

Detta är min poäng med den här interpellationsdebatten. Jag hoppas att ministern tar med sig det jag har sagt i dag och att man inte ser detta som ett politiskt spel eller viftar bort resurstillskott som småpengar utan faktiskt tar Kustbevakningens uppdrag på allvar och ser till att bygga upp kapaciteten så att vi kan garantera en god beredskap runt hela Sveriges kust, inklusive Västsverige och Göteborgs hamn.

Anf. 7 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Absolut! Det är också precis det jag har sagt. Vi skalar ju upp Kustbevakningen. Vi har lagt till de pengarna från 2018 och framåt.

Men man ska vara medveten om att Kustbevakningens budget är mycket större. Kostnaderna uppgår totalt sett till 1,3 miljarder kronor. Läger man på 30 eller 40 miljoner till ska man veta att man gör det på en bas på 1,3 miljarder. Det är den proportionen som jag tycker att man ska ha klar för sig. Sedan får vi som sagt loss de här ytterligare 75 ½ miljonerna. Vi använder de pengarna till att förstärka Kustbevakningen, anställa mer personal och få kostymen att växa ytterligare.

Räddningsinsatsen på Vinga var en mycket stor händelse, en av de största vi haft på många år. Personalen gjorde ett utomordentligt fint arbete som den ska ha all heder av. Jag känner en stor stolthet över både Kustbevakningen och andra som var aktiva i den här räddningsinsatsen vid denna tidpunkt. Det blev inga personskador och inga stora oljeläckage. Det kunde ha gått på ett helt annat sätt om man inte hade varit på plats så pass snabbt som man var. Sedan ska vi som sagt göra vad vi kan för att förstärka beredskapen ytterligare. Men just nu tycker jag att man ska känna en stor stolthet över det arbete som våra medarbetare gjorde under de här dagarna.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 5 Svar på interpellation 2021/22:182 om skadestånd vid brott

Anf. 8 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Angelica Lundberg har frågat mig om jag avser att verka för en lagändring så att den som frihetsberövats förlorar rätten till skadestånd i de fall då gärningsmannen alltjämt, även efter nedsatt straff, är dömd för det brott som föranlett frihetsberövandet.

Sverige har sedan länge en lagstiftning som innebär att staten tar ekonomiskt ansvar för frihetsberövanden som egentligen inte borde ha ägt rum. Lagstiftningen utgör en viktig rättssäkerhetsgaranti för enskilda. Det hindrar inte att det kan uppfattas som stötande att någon får en betydande ersättning trots att personen i fråga fortfarande är dömd för allvarlig brottslighet.

Fall som det som Angelica Lundberg utgår från är dock mycket ovanliga. Det viktigaste för mig är att stärka brottsoffrens ställning och minska skadeverkningarna av brott. Att förbättra reglerna om ersättning till brottsoffer är en prioriterad fråga för regeringen i det arbetet. En utredning har därför på uppdrag av regeringen sett över reglerna om brottsoffers rätt till skadestånd och deras möjligheter att få ut sådan ersättning av gärningsmannen.

Jag tog emot utredningens betänkande i somras. Utredningen lämnar flera förslag på ändringar i skadeståndslagen och utskökningsbalken. Förslagen handlar bland annat om att kraftigt höja skadestånden för brottsoffer och att förbättra möjligheterna att utmäta dömda personers egendom till förmån för brottsoffer. Ersättning till frihetsberövade är exempelvis något som enligt förslaget lättare ska kunna utmätas för brottsoffers räkning.

Utredningens förslag har remitterats, och jag avser att under våren återkomma till riksdagen i denna angelägna fråga.

Anf. 9 ANGELICA LUNDBERG (SD):

Fru talman! Den 18 mars 2017 tar sig två män in i en kvinnas bostad medan hon sover. Under flera timmar blir kvinnan sedan våldtagen och misshandlad av de två männen. Det våld som används mot henne är kraftigt. Hon blir slagen med knytnävsslag och sparkad. Upprepade gånger tar männen stryptag på henne, en gång så att hon förlorar medvetandet. Hon blir också hotad till döds. De säger att de har en pistol och ska skjuta henne.

Bara drygt en månad senare, den 28 april samma år, kidnappar två män en kvinna och låser in henne i en källare. Hon blir misshandlad under tortyrliknande förhållanden. De hotar henne med vad hon uppfattar som en pistol och med en kniv. De sprutar kallt vatten på henne. De binder henne och stoppar en trasa i hennes mun. Under 17 timmar våldtar de sedan henne upprepade gånger. De bjuder även ut henne till fem andra män, som också våldtar henne på ett oerhört förnedrande sätt. Till slut stormar polisen platsen, fritar kvinnan och skjuter en av männen.

Fru talman! Jag kan inte ens föreställa mig hur fruktansvärt detta måste ha varit för kvinnorna och vilka men de troligtvis kommer att bära med sig för resten av sina liv. Jag mår illa bara jag tänker på det. Detta är enligt mig ett av de grövsta brott som någon kan utsättas för. Det bör inte finnas några som helst förmildrande omständigheter för ett sådant vidrigt agerande.

En av de två män som deltagit vid båda dessa tillfällen döms av hovrätten för grov våldtäkt i två fall, människorov, försök till utpressning och stöld med mera. Brottslighetens straffvärde motsvarar enligt domstolen fängelse i tio år. Efter straffrabatter blir domen fängelse i fyra år och sex månader. Mannens ålder fastställs till över 18 år av Migrationsverket efter medicinsk åldersbedömning.

När domen överklagas till hovrätten hävdar mannen att han är 16 år, något som hovrätten först avfärdar. Mannen begär då resning. Eftersom det inte går att styrka att han är över 18 år tvingas hovrätten ändra sig. Han döms nu som 16-åring i stället. Den nya åldersbedömningen innebär att straffet för de fruktansvärda brott som mannen begått sänks ytterligare och i stället slutar på endast två år.

Men det galna med den här historien slutar inte där, fru talman. Eftersom gärningsmannen nu suttit frihetsberövad längre tid än vad det slutgiltiga straffet utgjorde har han enligt lagen om ersättning vid frihetsberövande och andra tvångsåtgärder rätt till skadestånd. Summan som den våldtäktsdömda mannen kan plocka ut landar på helt osannolika 840 000 kronor. Han får två års fängelse och 840 000 kronor i ersättning för två grova våldtäkter.

Det är inte orimligt att tro att en stor majoritet av Sveriges befolkning inte tycker att det här är okej. Jag vill gå så långt som att säga att det är både stötande och gravt provocerande.

Min fråga till statsrådet är därför: Varför ser det ut så här? Varför kan de som döms för riktigt grova våldtäkter i Morgan Johanssons Sverige kvittera ut nästan 1 miljon kronor i ersättning trots att de döms för brotten?

Anf. 10 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Sverige och alla andra rättsstater har en ordning där den som har varit frihetsberövad trots att det inte borde ha skett får ersättning för det. Till de absolut vanligaste fallen hör att en person häktas och kanske

Prot. 2021/22:53

14 januari

Svar på
interpellationer

sitter någon månad eller två i häkte men förundersökningen sedan inte håller för åtal. Då släpps man ur häkte och får ersättning för den tid man varit häktad. Sedan finns det fall där man blir häktad, det går till åtal och man sedan blir frikänd av domstolen. Man har inte begått brottet. Då får man också ersättning för den tid man suttit häktad. Även dessa hör till de absolut vanligaste fallen.

Det finns även andra typer av fall. Det fall som Angelica Lundberg refererar till påstår jag är helt unikt egentligen. Jag känner inte till något annat fall av den här karaktären. En person får resning i efterhand, det vill säga får en omprövning av domen där man säger att personen suttit längre i fängelse än vad den egentligen borde ha gjort, i det här fallet med hänvisning till åldern. Den här kombinationen av resning, sänkt straff och där efter ersättning har jag inte stött på vid något annat tillfälle.

Men lagstiftningen måste ändå tolkas utifrån de förutsättningar som finns. Det är Justitiekanslern som gör den tolkningen, även i sådana här unika fall. Då är det nog, som ordningen ser ut, så att man ska ge ersättning i de här fallen också, eftersom personen suttit i fängelse längre tid än vad den egentligen skulle ha gjort.

Hur ska man då ändra på detta? Det är framför allt två saker jag vill framhålla. Den ena är att vi måste höja skadeståndet kraftigt för brottsoffren. Jag tror att det upplevs som väldigt stötande att skadestånden till brottsoffren är alldeles för låga. Därför har jag nu ett utredningsförslag färdigt. Vi är på väg fram till riksdagen med ett förslag om att kraftigt höja skadestånden till brottsoffer. Det är faktiskt nästan en fördubbling av skadestånden till brottsoffer som är på gång.

Den andra är att jag vill möjliggöra utmätning av skadestånd som kriminella får om de samtidigt har skulder till andra brottsoffer.

Det handlar till exempel om när en gängkriminell blir häktad för ett brott och sedan släpps och får skadestånd för den tid han har varit häktad. Har han sedan tidigare skulder till andra brottsoffer är ordningen i dag att staten inte kan utmäta dessa pengar, och det är stötande. Det ska vi ändra på, och det ligger också i detta lagförslag.

De här två ganska stora förändringarna är vi på väg fram med till riksdagen. Det blir lagrådsremiss inom kort, proposition senare i vår och ikraftträdande den 1 juli. Då höjer vi alltså kraftigt skadestånden till brottsoffer och ser till att utöka utmätningsmöjligheten. På detta sätt kommer vi åt en del av problematiken.

Vi kommer aldrig att komma åt allt, och just detta fall påstår jag är extremt ovanligt och unikt. Men även för unika och ovanliga fall måste gällande rätt kunna tolkas, och då blev Justitiekanslerns bedömning den här. Men, som sagt, med de lagändringar vi gör kanske vi kan komma åt en del av problematiken.

Anf. 11 ANGELICA LUNDBERG (SD):

Fru talman! Det må vara ett ovanligt fall, men likväl har det hänt. Det är också en situation där en stor majoritet av Sveriges befolkning tycker att det inte får gå till så här, och därför måste vi ta vårt ansvar i kammaren och se till att vi gör vad vi kan för att ändra på det.

Det är jättebra att regeringen arbetar med att stärka skyddet för brottsoffer och ser till att reglerna om ersättning till brottsoffer förbättras. Det är

också bra att reglerna för utmätning av skadestånd ses över, något som Sverigedemokraterna efterfrågat.

Men det är inte därför vi är här i dag. Jag har kallat ministern till kam-maren för att debattera det galna i att någon som döms för ett brott får skadestånd för ett frihetsberövande som rör just det brottet.

Jag ser tre grundproblem här. För det första: Socialdemokraterna och tidigare regeringar har öppnat dörren till Sverige och släppt in massor med människor som vi i många fall inte har en aning om vilka de är, hur gamla de är eller vilka avsikter de har. Förutom det uppenbara hotet mot sam-hället som detta innebär bidrar det också till att försvåra för rättsapparaten. Att inte ha åldersbedömningar som är slutgiltigt fastslagna utan som går att ändra i syfte att få straffet sänkt om man skulle bli dömd för ett allvar-ligt brott är mycket problematiskt. Här har regeringen ett lagförslag på gång för att göra det lättare att ändra någons ålder, både till förmån för en tilltalad och till nackdel för en tilltalad.

För det andra: straffsatserna och straffrabatten. Två våldtäkter av detta synnerligen grova slag, människorov, utpressning och stöld borde från början generera långt mer än de två och ett halvt år som mannen i exemplet jag tog upp dömdes till i hovrätten.

För det tredje: Rätten till skadestånd, som vi är här i dag för att disku-tera. Justitiekanslern har meddelat att ersättningen blev så hög eftersom både tiden som gärningsmannen varit frihetsberövad och hur grovt brottet var som frihetsberövandet gällde beaktades. Detta höjde ersättningen med 40 procent.

En sådan ordning är absolut rimlig om straffet i stället blir en friande dom eller om man, som statsrådet säger, släpps ut innan det ens går till åtal. Då är det såklart relevant vilken allvarlighetsgrad brottet har som man misstänkts för. Men det blir ju fullständigt horribelt att ta detta i beaktande då gärningsmannen fortfarande är dömd för brotten i fråga.

När domen till slut vann laga kraft kunde våldtäktsmannen alltså gå därifrån som en fri man med 840 000 kronor på fickan.

Brottsoffren fick också ett skadestånd för det fruktansvärda de utsattes för. Kvinnan i lägenheten tilldömdes 155 000 kronor, och kvinnan som hållits instängd och våldtagits i 17 timmar får 275 000 kr.

Jag välkomnar som sagt att regeringen går på de förslag som utred-ningen har lämnat om att höja kränkningersättningen. Även förslaget om att ersättning som ges på grund av ett frihetsberövande ska kunna utmätas om det finns skulder till brottsoffer är bra, men det är inte tillräckligt.

Kommer Morgan Johansson att verka för en lagändring så att rätten till skadestånd går förlorad i de fall en gärningsman suttit frihetsberövad för ett brott som denne när domen vinner laga kraft alltså är dömd för?

Anf. 12 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Det sista är svårt, för det handlar om en resning, det vill säga att domstolen har omprövat vad en tidigare domstol har kommit fram till. Resningar är extremt ovanliga, särskilt för denna typ av grova brott, men när de väl sker är det på grund av att det har framkommit nya omstän-digheter i målet som visar att en person har suttit frihetsberövad för länge.

Vad ska en rättsstat göra i detta läge? Man har först dömts till en viss påföljd, men på grund av nya omständigheter görs en omprövning som visar att man inte skulle ha suttit så länge. Har staten då en skyldighet att

ersätta den dömda för denna tid? Det tycker jag nog eftersom den ursprungliga domen inte var korrekt. När beslutet omprövas måste också frågeställningen om gärningsmannens skadeståndsanspråk hanteras. Det är grundläggande.

Detta är alltså svårt att komma åt, men man kan göra annat, till exempel höja skadestånden till brottsoffer kraftigt, vilket är på gång. I det aktuella fallet var skadestånden till de två målsägande 275 000 respektive 225 000 kronor. I vårt förslag till riksdagen senare i vår höjer vi skadestånden till brottsoffer kraftigt; vi talar generellt sett om nära nog fördubblingar. Vi vill som sagt också utöka möjligheten till utmätning.

Jag kan hålla med Angelica Lundberg om att vi har haft för låga straff för många grova våldsbrott. Därför har vi under de senaste sju åren sett till att skärpa straffen för så gott som alla grova våldsbrott. Det gäller grov utpressning, grov misshandel, grovt rån, grov våldtäkt, grova vapenbrott och grova narkotikabrott. Jag tror det handlar om ett sextiotal straffskärpningar och nykriminaliseringar.

Antalet av domstol utdömda fängelseår var 2020 över 11 000, vilket är en ökning med 40 procent på bara några år. Domstolarna dömer nu ut högre straff i mycket högre utsträckning än vad de gjorde tidigare, bland annat som en effekt av de straffskärpningar vi har gjort.

Vi kommer att behöva skärpa straffen även i andra avseenden. Jag kommer till riksdagen i vår med förslag på straffskärpningar för sexualbrott. Bland annat kommer vi att höja minimistraffet för våldtäkt. En lång rad annat kommer också.

Helt nyligen, den 1 januari, avskaffades också straffreduktionen för unga, alltså 18–20-åringar, som begått allvarliga brott. Bara det kommer att öka straffmätningen i en lång rad brott.

Låt oss reformera stödet till brottsoffer, skadeståndsrätten och utmätningens möjligheten samtidigt som vi går vidare med straffskärpningar för allvarliga brott för att bekämpa dem.

Det finns unika fall med resning, och de är svåra att komma åt. Men jag menar att Sverige även fortsättningsvis ska ge ersättning till den som vid en omprövning visar sig har suttit för länge i fängelse.

Anf. 13 ANGELICA LUNDBERG (SD):

Fru talman! Det är bra att straffen skärps, men uppenbarligen hjälpte det inte i det fall jag tog upp. Som jag nämnde i mitt tidigare anförande är problemet med just denna resning att vi har personer i vårt land vars ålder inte är fastställd. Vi vet inte hur gamla de är, och när de tycker att det passar kan de hävda att deras ålder är en annan vad som är fastlaget från början. Detta behöver vi göra något åt.

Jag delar inte Morgan Johanssons uppfattning att detta skulle vara ett svårlöst problem. Jag ser det som tämligen enkelt bara viljan finns, men det är väl oftast där det brister.

Jag har av olika anledningar läst en och annan förundersökning, och jag slås ofta av hur den misstänkte väljer att inte medverka i utredningen utan i förhör enbart svarar ”ingen kommentar”. Det har man givetvis rätt till, men om man på det sättet bidrar till att frihetsberövandet blir längre än vad det hade behövt vara, ska man då få ersättning för det? Morgan Johansson tycker uppenbarligen det.

Det är nog tyvärr så, fru talman, att vi inte kommer så mycket längre i den här debatten. Jag och ministern tycker olika i denna fråga. Jag tycker inte att det är ett helt olösligt problem att komma till rätta med den typen av provocerande skadestånd. I min värld är det helt uteslutet att en man som begår flera grova våldtäkter inte bara får ett otroligt kort straff utan dessutom får betalt för den tid som han suttit inlåst.

Med detta sagt hoppas jag att statsrådet använder sitt sista anförande till att förklara för väljarna varför han tycker att en multikriminell våldtäktsman som själv har bidragit till en utdragen rättsprocess ska tilldömas ett skadestånd som dessutom vida överstiger det som brottsoffren tilldömts.

Anf. 14 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Först, när det gäller punkten om åldersbedömningar, var det jag som återinförde möjligheten till medicinska åldersbedömningar, som försvann 2013 eller 2014 med den gamla regeringen. Jag tog initiativ till att återinföra dem så att vi skulle få bättre möjligheter att klara ut hur gamla de som har kommit till Sverige egentligen är. Nu har vi en fungerande möjlighet att göra det.

I det här fallet fastställdes åldern till över 18 år. Sedan kom gärningsmannen i efterhand in med uppgifter som styrkte att han inte hade varit äldre än 18 år. Det var på den grunden som han sedan beviljades resning. Man får ändå utgå från att domstolen vid det senare tillfället har tagit till sig de nya uppgifterna och att det är dem som beslutet har grundats på.

Om det visar sig att gärningsmannen inte var äldre än 18 år och han därmed suttit för länge i fängelse är dagens regler sådana att han ska ersättas för den tiden. Det är svårt att komma åt detta. Sådana fall med resningar kommer alltid att komma upp då och då. Om det framkommer nya omständigheter i ett mål som gör att en person har suttit längre i fängelse än han borde har han i det läget ett anspråk på staten.

Jag kan också känna en stark moralisk upprördhet ibland över hur man kan landa i olika frågor. Hur kommer vi åt detta? Jag säger: Låt oss se till att kraftigt höja skadestånden för brottsoffren. Detta går jag till riksdagen med nu under våren. Och låt oss se till att vi kan utmäta tillgångarna från gärningsmännen på ett helt annat sätt än vi kan nu. Då kan man lägga beslag på en del av de pengar som tilldömts i ersättning till människor som suttit häktade. Detta går vi som sagt till riksdagen med under våren, och jag räknar med stor uppslutning.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 6 Svar på interpellation 2021/22:183 om barn som utsätts för sexualbrott

Anf. 15 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Marlène Lund Kopparklint har frågat mig vilka ytterligare åtgärder jag ämnar vidta för att motverka sexualbrott mot barn och hur jag ämnar verka för att skydda barn från pedofiler som söker barn och kommer i kontakt med dem på nätet i syfte att utsätta dem för sexuella övergrepp.

Att bekämpa sexualbrott mot barn är en angelägen och högt prioriterad fråga för regeringen.

Vid vår interpellationsdebatt i höstas berättade jag om att regeringen har tagit initiativ till en rad lagändringar på straffrättens område som innebär strängare straff och utökat straffansvar för sexualbrott. Jag berättade också om uppdraget till 2020 års sexualbrottsutredning och de förslag som utredningen lämnade i somras. Jag berättade vidare att regeringen kommer att tillsätta en ny utredning med uppdrag att se över bland annat det straffrättsliga skyddet mot sexuella övergrepp för barn mellan 15 och 17 år.

En viktig del av regeringens politik är vidare att förstärka den brottsbekämpande kapaciteten. Utbyggnaden av Polismyndigheten har inneburit att myndigheten har kunnat förstärka den resurs som arbetar med bland annat sexualbrott mot barn. Även Åklagarmyndigheten har fått ökade resurser för att kunna utveckla sin verksamhet och öka antalet åklagare.

För att öka kunskapen om förekomst och risk- och skyddsfaktorer stöder regeringen forskning om våld mot barn, bland annat genom Stiftelsen Allmänna Barnhusets kartläggningar. Enligt stiftelsens senaste studie uppgav var fjärde elev i årskurs 3 i gymnasiet att de utsatts för övergrepp under sin uppväxt. I studiens definition av övergrepp ryms såväl sexuella ofredanden som allvarliga sexualbrott. Det är alltså en mycket bred definition. Den genomsnittliga åldern på offret vid det första tillfället var 14,9 år. Det framgår också att den vanligaste förövaren var en ungefär jämnårig person som offret kände.

Studien från Stiftelsen Allmänna Barnhuset visar att andelen som uppgav att de utsatts för övergrepp var högre 2021 än 2014. Enligt rapportförfattarna kan en del av ökningen handla om att det har blivit lättare för ungdomar att definiera det de har varit med om som övergrepp och att de därmed kunnat ange det i enkäten. Samtidigt finns det andra studier som indikerar att utsattheten för sexualbrott har minskat de allra senaste åren, om än från höga nivåer. Enligt Brottsförebyggande rådets nationella trygghetsundersökning, som publicerades i oktober förra året, minskade den självrapporterade utsattheten för sexualbrott bland 16–19-åringar, som är den yngsta åldersgruppen i studien, under 2020 för tredje året i rad. Men sexuella övergrepp mot unga är givetvis djupt oroväckande oavsett om övergreppen ökar i omfattning eller inte.

Att barn tvingas växa upp med våld och övergrepp är oacceptabelt. Det behövs ett sammanhållet, långsiktigt och strategiskt arbete som syftar till att säkerställa barnets rättigheter och att åtgärda det som inte fungerar i praktiken. Förra våren fick därför en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag till en samlad nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn. Strategin ska anlägga ett helhetsperspektiv och möjliggöra en sammanhållen inriktning för arbetet med att förebygga och bekämpa våld mot barn under de kommande tio åren. Utredaren ska redovisa sitt uppdrag i vår.

För att förebygga sexualbrott och öka anmälningsbenägenheten måste också kunskapen om rätten till sexuell integritet och självbestämmande spridas till både män och kvinnor, pojkar och flickor. Brottsoffermyndigheten har därför fått i uppdrag att sprida information om den nya samtyckeslagen till ungdomar, vårdnadshavare och yrkesverksamma. Den tidigare genomförda informationsinsatsen Av fri vilja fick stort genomslag, och i september förra året förlängdes myndighetens uppdrag.

I många år har vi valt att titta bort och valt att inte prata om detta fenomen. Tysnadskulturen har nästlat sig in överallt. Resurser har inte prioriterats inom polisen. Under tiden har pedofiler fått härja runt bland våra barn näst intill oskyddat. Jag undrar: Varför?

Av statsrådets svar får jag känslan av att statsrådet vill förmildra fenomenet att barn blir utsatta för sexualbrott genom att statsrådet belyser att det minsann har minskat enligt *en* undersökning. Statsrådet väljer att lyfta fram det faktum att snittåldern bland offren i den undersökning han hänvisar till är 14,9 år och att förövaren är ganska jämnårig. Detta känns faktiskt som ett försök att förringa saken ytterligare. Statsrådet hade i stället kunnat välja att ta upp att under 2020 anmälades det högsta antalet våldtäkter mot barn hittills, 16 procent fler än 2019.

Statsrådet hade kunnat berätta om att år 2019 fick polisen in 8 138 anmälningar gällande sexualbrott mot barn under januari till oktober och att de under 2020 ökade med 16 procent – en nästan dubbelt så stor ökning som den näst högsta noteringen de senaste fem åren – eller att det enligt statistik från Brå gällande anmälda barnpornografibrott skedde en ökning med 57 procent år 2020 jämfört med år 2019 och att dessa brott under en 20-årsperiod har ökat mer än åtta gånger. Statsrådet skulle också ha kunnat nämna att de anmälningar som gällde utnyttjande av barn för sexuell potering ökade med 45 procent 2021 jämfört med 2019.

Inget av detta sa statsrådet i sitt svar, utan det var viktigare för statsrådet att förmildra utbredningen av sexualbrott mot barn. Detta talar sitt tydliga språk, fru talman.

Statsrådet Johansson uttrycker i sitt svar att det är en mycket angelägen fråga att bekämpa sexualbrott mot barn, att man har vidtagit flera åtgärder för att förbättra möjligheterna att bekämpa den typen av brott och att man tar nya initiativ fortlöpande. Men jag ifrågasätter detta starkt.

De åtgärder som man har vidtagit ter sig verkningslösa när man ser den negativa utvecklingen. Jag är högst tveksam till detta när polis och åklagare har mer än händerna fulla med gängkriminaliteten, som regeringen inte får bukt med.

Fru talman! Små barn, till och med bebisar, barn som inte ens har börjat skolan, barn som har börjat skolan, tonårsbarn och barn i alla åldrar faller offer för det vedervärdiga i att en vuxen människa tar sig rätten att utsätta dem för sexualbrott.

Om människor förstod hur det påverkar ett barn som har blivit utsatt för sexualbrott – om man för en dag fick uppleva den smärta, sorg, skam, ilska och frustration som barnet känner under uppväxten och in i vuxen ålder – skulle man se vilket tortyrfängelse barnet tvingats in i. Jag vet, och många som sitter och lyssnar här vet, precis hur detta känns. Varje gång man hör talas om ett barn som har blivit utsatt för en vidrig pedofil, sadist, psykopat, pederaptor kastas man tillbaka till den där fängelsehålan.

För mig är det dock tillfälligt, för jag har fått verktygen att ta mig ur den. Men för barnet som nyss har blivit utsatt har det ofrivilliga straffet precis börjat – ett straff som regeringen skulle kunna förebygga.

Anf. 17 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Stort tack till Marlène Lund Kopparklint, som ställer den här oerhört viktiga interpellationen! Ett av fyra barn blir utsatt för sexualbrott – ett av fyra! Man ryser. Som förälder får man ont i hjärtat, och det tror jag att man får oavsett vem man är.

Jag satt under en period i socialnämnden hemma och vet hur hemska fall det kan handla om. Jag vet hur viktigt det är att vi vuxna tar det här på allvar och att vi står upp för de utsatta barnen. Det är vi som är trygga, och vi får inte vända dem ryggen.

Vi måste arbeta för att det inte ska hända igen. Men det lyckas inte alltid. Ganska många gånger fallerar olika insatser. Det finns dock olika organisationer som arbetar bra för att skydda utsatta barn, men det behövs mer. Även här i Sveriges riksdag måste det här tas på större allvar. Vi måste göra mer. För om ett av fyra barn blir utsatt är varje gång en gång för mycket. Inte ett barn till!

Jag har i Hästpartiets podd intervjuat Sophie Jahn, som berättar om sin hemska uppväxt på hästgården på Ekerö här i Stockholm. Det var en uppväxt med en pappa som var dömd för sexuella övergrepp på småtjejer men som ändå fick komma hem till sin gård och fortsätta att bedriva hästverksamhet med många unga flickor. Han var ridläraren vars gård på Ekerö blev centrum för många skandaler och sexuella övergrepp.

Sophie är hans dotter. Hon har berättat sin historia nu. Hon växte upp med en pappa som var psykopat. Uppväxten kantades av våld och skräck. Det var galna nattritter i oerhört farliga situationer. Det var störda straff om de inte gjorde som pappan sa eller om de hade misslyckats på en tävling. Då blev de doppade i poolen och fick sedan stå ute i minusgrader tills de inte ens kunde prata. Då blev de doppade i poolen igen, och så fortsatte det. Sedan skulle de stå i givakt, utan att darra, för att kunna be om ursäkt.

Varför kunde den här pappan, som var dömd för sexuella övergrepp, komma tillbaka till gården när man inte hade någon övervakning så att det inte skulle kunna ske något igen? Ingenting fanns, och ingen fanns som följde upp ärendet.

Marlène Lund Kopparklints fråga här i dag är därför oerhört viktig, fru talman. Vilka ytterligare åtgärder ämnar ministern att vidta för att motverka sexualbrott mot barn så att vi inte har ett av fyra barn som är utsatt?

Anf. 18 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Först vill jag säga att våld mot kvinnor och barn och sexuella övergrepp är och har varit en av de allra mest prioriterade frågorna.

Jag vill påstå att det är helt fel att säga att ingenting har hänt eller att regeringen inte har gjort någonting. Det är precis tvärtom. Under de senaste sju åren har vi genomfört en lång rad av både straffskärpningar och ekonomiska satsningar på de brottsbekämpande myndigheterna för att komma åt just den här typen av brott.

Vi har skärpt straffen för sexualbrotten, bland annat grov våldtäkt mot barn. Det gjorde vi under förra mandatperioden. Vi införde samtyckeslagstiftningen, som är en revolutionerande lagstiftning på många sätt när det gäller sexualbrotten. Det innebär att vi nu har 80 procent fler åtal för våldtäkt än vi hade före lagstiftningen. Vi har 75 procent fler fällande domar för våldtäkt än vi hade före lagstiftningen.

Vi avskaffade preskriptionstiden för våldtäkt mot barn – också detta en stor reform – mot bakgrund av att vi sa att det inte ska spela någon roll hur lång tid som har gått. Gärningsmannen ska veta att hur lång tid som än förflyter kommer lagstifaren och de brottsbekämpande myndigheterna att kunna komma åt en om man har begått brott mot barn. Avskaffade preskriptionstider är alltså viktigt.

Vi såg till att polisen rekryterade 350 särskilda utredare. Det är utredare med speciellt fokus på särskilt utsatta brottsoffer, där våld mot kvinnor, våld mot barn och även hedersrelaterat våld är en del.

Från den 1 januari subventionerar vi LVU-omhändertaganden, alltså lagen om vård av unga. När myndigheterna behöver omhänderta ett barn som far illa gör man ett LVU-omhändertagande. Det är ofta en väldigt dyr insats; det kan kosta 5 000–7 000 kronor per dygn att göra ett sådant omhändertagande. Då går staten nu in med pengar och subventionerar kommunernas kostnader för detta. Vi satsar nästan en halv miljard bara på det här. Därmed blir det lägre kostnader för kommunerna när man gör dessa omhändertaganden, som ofta måste göras för att skydda de barn som far illa.

Det är alltså helt fel att påstå att vi inte har gjort någonting. Vi har nog tvärtom gjort mer än de allra flesta andra regeringar har gjort. Och vi är på väg att göra mer.

Det som är på gång nu är att vi kommer att skärpa straffet för våldtäkt mot barn. Det kommer ett lagförslag om det. Vi kommer att skärpa straffet för sexuellt övergrepp mot barn. Vi kommer att skärpa straffet för utnyttjande av barn för sexköp. Vi kommer att inrätta en ny brottsrubricering, grovt sexuellt ofredande mot barn, med en straffskala på upp till tre års fängelse. Vi kommer att utvidga bestämmelserna om utnyttjande av barn för sexuell posering.

Detta är bara några exempel på lagförslag som vi nu kommer att kunna gå till riksdagen med. Lagsremiss av detta kommer inom kort, proposition kommer i vår och ikraftträdande sker den 1 juli.

Vi kommer att fortsätta satsningarna på polis och åklagarväsen och instruera dem på ett sätt där vi säger att de här målen ska prioriteras och att de ska avsätta resurser för att bekämpa de här brotten.

Så nej, det är faktiskt inte korrekt när man påstår att ingenting har hänt och att ingen bryr sig om detta. Det är helt fel. Den regering som jag företräder har gjort mer för detta än någon annan regering, och vi kommer att fortsätta att göra det. Jag välkomnar naturligtvis engagemanget från Moderaterna och enskilda ledamöter i frågan, för det innebär att vi kommer att ha ett fortsatt mycket starkt stöd i riksdagen för våra åtgärder.

Anf. 19 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M):

Fru talman! Jag tycker att det är lite osmakligt att ministern står här och slår sig för bröstet och tycker att allt har gått så bra. Det har det inte gjort. Vi har barn som blir utsatta dagligen för detta vidriga, och då kan man inte stå här och tycka att det man har gjort är bra och tillräckligt.

Vi måste sluta att normalisera och förmildra dessa brott. Det är lika idiotiskt som den skola som säger att man inte ska använda ordet pedofil för att det kan vara kränkande. Man säger: Det kan ju faktiskt ligga annat bakom så att det inte handlar om en pedofil. Man säger att det finns ”goda” pedofiler och att man därför inte ska dra alla över en kam.

Det är klart att man ska använda ordet pedofil! Det är det begrepp man brukar använda när man pratar om någon som attraheras av barn och begår sexualbrott mot dem. Sedan ska man ifrågasätta hur den ”goda” pedofilen ser ut. Är det personen som tidigare har utsatt barn och har slutat med det? Är det den person som har sökt vård för att upprätthålla sin avhållsamhet och inte konsumera barnporr? Ja, då kan jag möjligtvis hålla med om att det finns en ”god” pedofil.

Det vi dock ska vara medvetna om är att den mänskliga sexualdriften är stark. Om någon ska gå in i ett livslångt celibat krävs insatser från samhället. Det räcker då inte med att luta sig mot frivillig kemisk kastrering som ingen följer upp individuellt eller som fungerar på ett icke tillfredsställande sätt. Det fungerar inte.

Att det fortfarande är tabubelagt att prata om sexualbrott mot barn, att man får vakta sin tunga för att det blir lite hemskt kring det, måste också få ett slut. Så länge vi sätter munkavle på detta får den relativt skyddade verkstaden energi att fortsätta. Det är inte fåtalets ondska som är värst, utan det är den stora massans tystnad som gör att detta kan fortgå. Om politiken inte pratar mer om sexuella övergrepp mot barn för att det är lite grovt, hemskt eller obekvämt ska man tänka på hur det känns för barnen. Tar inte samhället ställning för dem sviks de dubbelt.

Menar vi allvar med att vi ska skydda barn mot dessa vidriga brott måste fler effektiva metoder och skärpta påföljder införas, men framför allt måste dessa frågor dras fram i ljuset och inte omfattas av tystnadskultur, normalisering och förmildrande, vilket jag anser att statsrådet håller på med. Vi måste börja prata klarspråk när det gäller detta, och om någon frågar mig säger jag att det har gått käpprätt åt skogen med dessa frågor i Sverige. Det är en skam, och det är regeringen som bär ansvaret för detta. Statistiken ser inte bra ut, och att den ser ut som den gör bär sittande regering ansvar för.

Jag förstår att man inte har kunnat göra underverk sedan sist vi stod här och debatterade, men regeringen borde ha kunnat göra mer på en hel mandatperiod. Man har dock helt enkelt inte prioriterat det tillräckligt mycket, vilket är helt vansinnigt. Våra barn är det mest värdefulla vi har. Det är vår framtid som vi inte klarar av att skydda från människomonster.

Sexualbrott ger vårdkrävande skador. Våldtäkt är det trauma som oftast leder till PTSD och har den starkaste kopplingen till självmord, självmordstankar och självskada. Konsekvenserna är ett förändrat liv med varierande grad av smärta, utmattning och psykisk ohälsa. Och vi ska veta att om man har blivit utsatt för sexuella övergrepp ökar det risken för suicid med tolv gånger. Man blir också mer utsatt för andra förövare. Risken är stor att detta blir konsekvenserna när man har blivit utsatt som barn.

Fru talman! Jag tycker inte att det är lämpligt att ministern står här och klappar sig för bröstet och tycker att man har gjort tillräckligt från regeringens sida.

Anf. 20 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Tack för svaret, ministern!

Det är många som är och har blivit utsatta som blir itutade att det är deras eget fel. Det handlar om både psykiska och fysiska övergrepp. Det är en väldigt stor tystnadskultur – och ett väldigt stort mörkertal, får vi anta.

Jag håller med Marlène Lund Kopparklint om att det känns som att ministern försöker förringa problemen genom att slänga sig med lite statistik. Dock är det tydligt att anmälningarna ökar. Fler är och blir utsatta.

Ministern tar i sitt svar upp att Brottsoffermyndigheten har fått i uppdrag att sprida information om den nya samtyckeslagstiftningen. Det är ju bra. Informationen ska gå till barn, vårdnadshavare och yrkesverksamma. Jag undrar dock: När kommer den informationen, och till vem? Jag är mamma till tonårsbarn – ingen har fått någon information. Jag undrar också hur man följer upp de insatser man har beslutat så att de blir som man har tänkt.

Om det nu råder tystnadskultur och många tror att det är deras eget fel kanske man behöver ha fler eller andra insatser för att nå de utsatta barnen. Det är viktigt att de insatser som görs faktiskt ger önskad effekt. Uppenbart nås inte så många barn av insatserna eftersom det fortfarande är så många som är och blir utsatta. Många som jag mött och talat med upplever att man inte får det stöd som behövs.

Inte ett barn till! Vad tänker ministern vidta för ytterligare åtgärder?

Anf. 21 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Det är ingen som har påstått att allt har gått bra. Det är ingen som har påstått att vi har gjort tillräckligt. Det är ingen som har slagit sig för bröstet på något sätt. Jag sa bara att det är fel att påstå att ingen har gjort någonting. Det stämmer faktiskt inte.

Det är väldigt lätt att lista alla de åtgärder som har gjorts de senaste åren. Vi har skärpt straffen för sexualbrott. Vi har skärpt straffen för grova våldtäkter mot barn. Vi har infört samtyckeslagstiftningen, som gjort att antalet åtal och fällande domar för våldtäkt har ökat kraftigt.

Den kampanj om fri vilja som Alexandra Anstrell berörde här på slutet har utvärderats och faktiskt visat sig nå mycket stora grupper. Det är framför allt ungdomsgrupperna som är målgrupp för den kampanjen. Vi har därför förlängt Brottsoffermyndighetens uppdrag att driva den kampanjen. När vi nu har en samtyckeslag ska vi också grundlägga en samtyckeskultur, och då kräver det att man förebygger med ökade informationsinsatser.

Vi har avskaffat preskriptionstiden för våldtäkt mot barn. Vi har 350 nya särskilda utredare på polisen, och så den nya stora satsningen på LVU-omhändertagande med ytterligare en halv miljard.

Det är fel att påstå att ingen har gjort någonting och att ingen har brytt sig om de här frågorna.

Det är också fel att påstå att ingen har pratat om dem. Tvärtom har jag nästan varenda gång jag har intervjuats om kriminalpolitiken lyft fram att vi har två prioriterade områden från regeringens sida. Det ena är gängkriminaliteten, och det andra är mäns våld mot kvinnor och barn. Det var därför vi utöver 34-punktsprogrammet mot gängkriminaliteten också tog fram ett 40-punktsprogram för att bekämpa och förebygga mäns våld mot kvinnor och barn. Ingen annan regering har gjort det.

Det är lätt att se, när man listar hur de olika partierna har agerat genom åren, att samtliga stora reformer på detta område har drivits fram av socialdemokratiska regeringar. Lagstiftningen om kvinnofridsbrottet – Socialdemokraterna. Sexköpslagen – Socialdemokraterna. Samtyckeslagen – Socialdemokraterna. Borttagandet av preskriptionstid – Socialdemokrat-

erna. Ytterligare straffskärpningar för sexualbrott – det är vi som har gjort detta.

Ingen stor reform på detta område har någonsin drivits fram av en moderat regering. Jag utmanar gärna både Marlène Lund Kopparklint och Alexandra Anstrell att nämna en enda sak som Moderaterna har gjort för att driva de här frågorna framåt. Det finns inga sådana exempel.

Påstå alltså inte att vi inte har gjort någonting, för det är precis tvärtom!

Marlène Lund Kopparklint ställer frågan: Vad tänker ni göra nu då? Jag har precis listat de ytterligare åtgärder vi är på väg att gå fram med. Vi kommer att skärpa straffen för våldtäkt mot barn. Vi kommer att skärpa straffen för sexuellt övergrepp mot barn. Vi kommer att skärpa straffen för utnyttjande av barn för sexköp. Vi kommer att inrätta ett nytt brott som handlar om grovt sexuellt ofredande mot barn, med upp till tre års fängelse i straffskalan. Vi kommer att utvidga bestämmelsen om utnyttjande av barn för sexuell posering. Vi kommer också att fortsätta anvisa medel till åklagare och polis och instruera de brottsbekämpande myndigheterna att dessa frågor är prioriterade.

Dessutom tillsätter vi ytterligare en utredning för att se över straffrätten för övergrepp mot barn mellan 15 och 17 år för att kunna utvidga också den delen. Men det blir nästa steg. Det blir en reform för nästa mandatperiod.

Det som ligger framför oss nu är dessa straffskärpningar kring sexualbrotten. Här räknar jag med en lagrådsremiss inom kort, riksdagsbehandling under våren och ikraftträdande redan den 1 juli 2022.

Anf. 22 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M):

Fru talman! Det blir väldigt svårt att hålla en debatt här i kammaren när ministern inte ens kan hålla ordning på begreppen. Han pratar om mäns våld mot kvinnor; jag pratar om sexuella övergrepp mot barn.

Jag tycker inte heller att man ska skylla ifrån sig och gå på Moderaterna. Ta ansvar själva! Det är ni som sitter i regeringsställning. Det är ni som ska ta ansvar i första hand.

Hur kan jag få statsrådet att på allvar klämma åt alla pedofiler som smyger runt på nätet och inte vill annat än att utsätta barn för hemskheter? Vad konkret kommer att bli bättre för barnen av allt det som statsrådet Johansson räknar upp? Var är handlingskraften och viljan?

Tycker statsrådet att det är rimligt att en dömd 19-årig pedofil som har förgripit sig på små barn under lång tid kan söka in på förskolelinjen efter att markeringen i belastningsregistret försvunnit? Är det rimligt att en dömd pedofil som är ute villkorligt kan sätta sig på en parkbänk utanför en förskola?

Här har statsrådet lite tips på vad man kan göra. Utrymmet att kunna utsätta ett barn för sexuella övergrepp och komma lindrigt undan med det måste elimineras. Det är ett fåtal av sexualbrotten som klaras upp och leder till åtal och straffpåföljd, det vill säga av 1 000 sexualbrott leder 4 till ett straff och till en markering i brottsregistret. När man ser på hur många barn som har blivit utsatta inser man att det är skamligt. Här måste man göra insatser på riktigt.

Det finns hur många pedofiler som helst som ligger ute och fiskar efter barnoffer, och anledningen till att de gör det är att de *kan* göra det.

Regeringen måste komma med fler insatser och inte bara stå och prata om mäns våld mot kvinnor.

Prot. 2021/22:53
14 januari

Anf. 23 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Vi talar och mäns våld mot kvinnor och barn. Det är det som vi pratar om. Det är bland annat det som vi har ett 40-punktsprogram mot som vi nu rullar ut efter hand.

Jag vänder mig emot bilden som man försöker sätta, nämligen att regeringen inte har gjort någonting och att ingen har gjort någonting. Det är helt fel. Det är en lång rad reformer som vi har genomfört under de här sju åren. Jag har listat dem, och Marlène Lund Kopparklint har inte kommenterat en enda av dem. Det är som att hon inte över huvud taget tar till sig informationen om allt det som vi har gjort.

Vi har skärpt straffen för sexualbrott, infört samtyckeslagstiftningen, tagit bort preskriptionstiden och tillsatt 350 nya utredare just för att utreda brott i nära relationer och brott mot barn. Vi gör nya stora satsningar för att kunna omhänderta barn som far illa i familjer. Vi går in med en halv miljard från den 1 januari för att göra det.

Man måste väl ändå kunna ta till sig informationen att detta har skett och att vi gör det här? Vi är också på väg med ytterligare saker, som straffskärpningarna som jag har nu har räknat upp när det gäller sexualbrotten men också insatser för att komma åt brott som sker på distans, det vill säga när gärningsmän instruerar barn på andra sidan jorden över nätet att till exempel begå sexuella handlingar mot sig själva. Också där kommer vi att utvidga lagstiftningen med de här nya lagförslagen som vi går fram med.

Fru talman! Detta är och har varit en av regeringens allra mest prioriterade frågor, och jag påstår nog att ingen annan regering har gjort mer än vad vi gör. Den fråga jag ställde till Marlène Lund Kopparklint var just om hon kunde säga en enda sak som Moderaterna har gjort i regeringsställning för att bekämpa den här typen av våld. Hon kan inte det, för det finns inte en enda reform som hennes parti har drivit fram. Det är synd, men jag har massor av exempel på vad vi har gjort och ytterligare många exempel på vad vi kommer att göra framöver.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2021/22:179 om villkoren för de frivilliga försvarsorganisationerna och ett starkt totalförsvar

Anf. 24 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Alexandra Anstrell har frågat justitie- och inrikesminister Morgan Johansson hur han avser att öka möjligheterna för frivilligorganisationer att delta i olika utbildningar för att vidareutbilda sig och främja totalförsvaret. Hon har vidare frågat honom om han har några förslag för att skapa möjligheter för frivilligorganisationer att kunna uppnå sina mål i verksamhetsuppdraget. Slutligen har hon frågat om det är hans bedömning att ett gemensamt totalförsvarsdepartement skulle förbättra synkroniseringen mellan det militära och civila försvaret. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Svar på
interpellationer

De frivilliga försvarsorganisationerna är en viktig del av den samlade förmågan i totalförsvaret. Förutom med bemanning och förstärkningsresurser bidrar de till folkförankring och försvarsvilja. En stark folkförankring och försvarsvilja är en förutsättning för totalförsvarets krigsavhållande uppgift.

Det är Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap som ingår avtal med de frivilliga och anger målen för utbildningen av dessa samt i övrigt ansvarar för att de frivilliga försvarsorganisationerna ges förutsättningar för att kunna lösa de uppdrag som ges av myndigheterna. I dessa förutsättningar ligger till exempel instruktörer, materiel och utbildningsanläggningar. Bestämmelser om villkor och förmåner för frivillig försvarsverksamhet finns bland annat i förordningen (1994:524) om frivillig försvarsverksamhet och förordningen (1994:523) om förmåner till frivilliga. Frågor om ersättning och andra förmåner behandlas närmare i Försvarsmaktens och Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter.

De frivilliga försvarsorganisationernas möjligheter att bidra till totalförsvarets förmåga bör långsiktigt säkerställas. I detta sammanhang är det viktigt att de frivilliga försvarsorganisationerna ges långsiktigt förutsägbart finansiering för att genom sin verksamhet bidra till folkförankring och försvarsvilja. Regeringen har därför i regleringsbrevet för budgetåret 2022 avseende Försvarsmakten gett Försvarsmakten i uppdrag att se över finansieringen av de frivilliga försvarsorganisationernas verksamhet med detta syfte. Arbetet ska genomföras med bistånd av de frivilliga försvarsorganisationerna och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och ska redovisas den 1 september 2022.

Arbetet med att återuppbygga totalförsvaret är ett gemensamt arbete för hela regeringen, och arbetet är högt prioriterat. Som försvarsminister har jag ansvaret för det militära försvaret och för samordningen mellan det militära och det civila försvaret inom ramen för totalförsvaret. Justitie- och inrikesministern har ansvaret för samordningen av samhällets krisberedskap och för civilt försvar. Om ansvaret är samlat inom ett departement eller uppdelat mellan två departement är inte avgörande för regeringens arbete med totalförsvaret.

Anf. 25 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret!

I över hundra år har vi haft frivilliga försvarsorganisationer i Sverige, och de spelar en viktig roll i Sveriges kris- och krigsberedskap. Det handlar om runt 350 000 personer i olika åldrar som i dag är engagerade i 18 olika frivilliga försvarsorganisationer.

Genom kurser och utbildningar av de frivilliga ser man till att specialkompetenserna bevaras och utvecklas i takt med att behoven förändras. Nu har behovet verkligen förändrats. Flera av organisationerna har också verksamhet för ungdomar för att de ska kunna skolas in och gå vidare.

Organisationerna stöttar både civila myndigheter och Försvarsmakten. Ett fungerande civilt försvar är en helt nödvändig förutsättning för att det militära försvaret ska kunna lösa sina uppgifter, och ett civilt försvar utan frivilliga är helt omöjligt att få till.

När du deltar i någon av de olika frivilliga försvarsorganisationerna krävs först en grundutbildning, och sedan kan man lära sig mer via olika

vidareutbildningar så att vi ska få de förmågor som vi behöver. Lagen om skydd för anställning vid viss tjänstgöring inom totalförsvaret finns och möjliggör att personer har rätt att få tjänstledigt från sin arbetsgivare för att arbeta på så kallade avtalsdagar.

När man är utbildad kan man få avtal med exempelvis Svenska Lottakåren, hemvärnet och liknande för att vara en del av totalförsvaret. Det finns däremot ingen lagstiftning som ger dig rätt att vara ledig under själva utbildningen. Det gör det inte heller för den grundutbildning som krävs för att få börja eller för någon fortsättningsutbildning inom någon av frivilligorganisationerna.

Fru talman! Jag tänker att om man ska mena allvar med att de frivilliga försvarsorganisationerna är viktiga behöver man också ge dem rätt förutsättningar. Då kan man faktiskt inte som ministern bara skylla ifrån sig på någon annan i någon form av nånannanism.

Jag undrar, fru talman, om inte ministern håller med mig. Om ministern inte gör det undrar jag hur ministern avser att stärka de frivilligorganisationer vi har mer än bara med pengar. Om de inte ges rätt förutsättningar blir det ett moment 22.

Vikten av en robust krisberedskap och civilt försvar har satts i strålkastarljuset av pandemin. Jag undrar om ministern kan tänka sig att brett arbeta fram förslag som främjar ett viktigt deltagande av frivilliga och stärker deras betydelsefulla arbete. Vi har lottakåren, bilkåren och alla dessa duktiga organisationer som gör underverk i allt från logistik och stabsarbete till att köra bil och till och med hoppa fallskärm. De lägger ned själ och hjärta, för att vara en del av Sveriges totalförsvaret.

Ett ytterligare exempel på hur det ställer till problem för dem är att löneavdraget när man begär tjänstledighet blir olika stort beroende på hur man är schemalagd. När man har varit tjänstledig utan lön under en del av en månad görs löneavdraget med utgångspunkt från kalenderdaglönen. Men en del har full arbetstid som är utspridd på färre antal dagar. Det gör att faktorn för deras tjänstledighetsdagar är högre men att den inte ersätts till fullo.

Det finns eldsjälarna som arbetar i totalförsvaret. De vill göra det, och de gör det trots att de i dag inte får rätt förutsättningar. Vi ser nu problem. Kan vi inte lösa dem tillsammans?

Anf. 26 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Det har varit en resa med de frivilliga försvarsorganisationerna, precis som det har varit en rätt omfattande resa med hela Försvarsmakten och det civila försvaret sedan vi fick regeringsmakten 2014. Det är mycket som har reparerats, förändrats och är inne i ett stegvis utvecklingsarbete. Det gäller även de frivilliga försvarsorganisationerna.

En av de utgångspunkter som gällde 2014 var att det inte fanns någon totalförsvarsplanering. Den var nedlagd. Under många år förekom också ett diskuterande och funderande om de frivilliga försvarsorganisationerna över huvud taget hade en roll och en vikt i den framtida Försvarsmakten. Jag kan läsa ur regeringens regleringsbrev från år 2008: "Försvarsmakten ska kartlägga och redovisa hur och i vilken utsträckning de frivilliga försvarsorganisationerna kan stödja Försvarsmaktens verksamhet. Försvarsmakten ska redovisa vilka frivilliga försvarsorganisationer som fortfarande

de behövs för Försvarsmaktens verksamhet.” Den inställningen präglade mycket av stämningssläget under den perioden.

Trots att frågan om de behövdes fördes upp från regeringshåll och i så fall vilka som behövdes bibehölls stor del av medlemsantalet och mycket av engagemanget. Det visar på styrkan i de här organisationerna.

När vi började bygga en ny typ av försvar hade de naturligtvis en oerhört viktig roll. Jag vill framhålla ett beslut som jag tror var centralt och viktigt för att organisationerna ska kunna få en ordentlig rekryteringsbas i framtiden: återaktiverandet av värnplikten. Jag tror att det var ett strategiskt bra beslut som fattades. Det klarar delvis upp mycket av problematiken med framtida personalförsörjning till Försvarsmakten men ger också frivilligorganisationerna en annan bas. Den folkliga förankringen är något som frivilligorganisationerna med sina 350 000 medlemmar symboliserar. Det är en styrka i Sverige. Men vi måste också se till att få tillförsel av nya medlemmar.

Jag har genom åren mött många av frivilligorganisationerna i olika krissituationer, i samband med skogsbränder, i samband med pandemin och i andra sammanhang. De gör ett imponerande och omfattande arbete. Därför har jag också regelbundna möten med dem.

Vi har höjt anslaget till dem med 94 miljoner; med 40 miljoner inom Försvarsmaktens verksamhetsområde och 54 miljoner inom MSB:s verksamhetsområde – tillsammans 94 miljoner. Det är ett arbete som pågår och som inte på något sätt är färdigt och avslutat.

När det gäller olika typer av ersättningar och förmåner är det något som det måste föras dialog om inom ramen för myndigheternas verksamheter. Vi följer det naturligtvis, och vi är beredda att vidta åtgärder om myndigheterna redovisar den typen av direkt behov.

Anf. 27 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Våra frivilligorganisationer är viktiga. Det är också viktigt att alla frivilliga får hjälpa till när något händer. Vid skogsbränder har vi sett hur viktigt det är att kunna organisera frivilliga som inte är med i organisationer. Då behöver vi organisationer som kan engagera de frivilliga som inte är med i organisationerna. De behövs ur många olika aspekter.

När jag senast besökte en utbildning inom lottakåren i Enköping lyfte de upp ett annat problem: att det finns ett stort behov av lokaler. Det är lokalbrist. Nu när vi växlar upp och utökar försvaret är det också fler människor på plats vid de olika regementena. Det innebär att det blir lokalbrist när till exempel lottakåren behöver speciella lokaler för att anordna sina utbildningar. Det här är bara ett av flera problem som dyker upp nu när vi växlar upp hela försvaret.

Genom att förmedla kunskap och kompetens, stärka engagemanget för totalförsvaret och utveckla samhällets funktionalitet under höjd beredskap för krig bidrar de frivilliga försvarsorganisationerna till både det militära och det civila försvaret. Då måste vi ta det här på allvar och lösa problemen när de uppstår.

För att få bästa möjliga synkronisering mellan det civila och det militära försvaret menar vi moderater att ett totalförsvarsdepartement snarast bör inrättas. Då tror jag att lokaler inte trillar lika lätt mellan stolarna och att det går enklare att lösa problem.

Vikten av robust krisberedskap och civilt försvar har hamnat i strålkastarljuset nu när vi har en pandemi. Konsekvenserna blev påtagliga när det visade sig att vi inte hade den beredskap som situationen krävde. Anledningarna till det är flera, men jag tänker att vi hela tiden behöver fokusera på att identifiera utmaningarna och presentera lösningar på det som är i stället för att älta det som har varit.

Politiken, vi i riksdagen och ni i regeringen, måste ta krafttag för att lösa den situation vi befinner oss i. Här finns tydliga problem, fru talman. Jag undrar hur ministern tänker lösa dem. Därav har jag tagit initiativ till denna interpellationsdebatt.

Frivilligorganisationerna har mål att uppnå: att genomföra ett visst antal utbildningar och så vidare. Återinförandet av värnplikten var bra. Det håller jag med ministern om. Men det är fortfarande fler insatser som behövs.

Frivilligorganisationerna får ersättning för att göra vissa saker och för att genomföra utbildningar inom sina verksamheter. Om det inte finns möjlighet, på grund av lagstiftning och inte heller tillräckliga lokaler, har vi ett problem. Om det inte finns möjlighet att få tjänstledigt har frivilligorganisationerna inga att utbilda och om det sedan inte finns någon plats att utbilda på, när ledighet väl har medgetts, kan de inte heller anordna sina utbildningar. Det är därför jag har ställt min fråga till ministern om han har några förslag för att skapa möjligheter för frivilligorganisationer att uppnå sina mål i sina verksamhetsuppdrag.

Här får jag inga svar, fru talman. Jag upprepar frågan: Vilka förslag har ministern för att skapa möjligheter för frivilligorganisationer att uppnå sina verksamhetsmål när de inte ges rätt förutsättningar?

Anf. 28 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Att ges rätt förutsättningar blir ett ganska allmänt och svepande begrepp, och så lägger man fram några exempel.

Lokalfrågor för olika verksamheter runt om i hela landet är något som måste lösas inom ramen för frivilligorganisationerna och myndigheterna. Det kan inte rimligtvis vara en departementsfråga att engagera sig i lokaler i exempelvis Sundsvall, Falun, Borlänge, Åmål eller Karlstad. Då kommer vi ned på en detaljnivå som inte kommer att fungera i praktiken. Däremot kan det kanske vara viktigt att belysa att det finns en problematik.

Löner och avtal är frågor som jag är försiktig med att uttala mig om eftersom det leder omedelbart till löften som kan uppfattas som bindande alternativt ett utslag av starkt ministerstyre. Det är frågor som måste hanteras genom dialog med frivilligorganisationerna och berörda myndigheter.

I händelse av att det krävs och att det finns sådana propåer är vi naturligtvis öppna för att ta initiativ till att se över gällande regelverk. Men jag vill understryka att myndigheterna är ansvariga för tillämpningen av lagar, förordningar och andra föreskrifter.

Jag sa inledningsvis i mitt första anförande också att vi nu har gett Försvarsmakten i uppdrag att se över finansieringen av frivilligorganisationernas verksamhet. Detta arbete ska genomföras med bistånd av frivilligorganisationerna. Det ska redovisas till regeringen den 1 september 2022.

Det pågår alltså ett återkommande och stegvis arbete som handlar om att förbättra förhållandena och lösa problem i samverkan. Och problemen ska lösas på ett sådant sätt att beslut hela tiden tas på rätt nivå så att man inte ger en bild av att nu ska regeringen genomföra ett beslutsfattande som egentligen ligger på myndigheter. Det här är inte ett sätt för mig att skylla ifrån mig, utan jag vill bara redovisa för hur det ser ut och vem som bär ansvar i olika led i ett beslutsfattande.

Jag tycker att frivilligorganisationerna ska ges de bästa förutsättningar. Därför har jag regelbunden kontakt och regelbundna möten. På departementet har vi också personal som är direkt ansvarig för den här dialogen.

När jag gav en bild av hur det här har sett ut genom åren var det inte för att älta det som har varit. Det var bara ett sätt att sätta in saker och ting i ett perspektiv. När man delvis ifrågasatte – även från regeringsnivån – vilka frivilligorganisationer som skulle vara kvar och vad som egentligen behövdes skapade det naturligtvis en situation med mycket pessimism, men man klarade ändå medlemsbasen.

Sedan har vi kommit in i ett helt annat läge, även om det inte är samma sak som att allting har löst sig. Det finns mycket som behöver åtgärdas och som man måste gå vidare med. Det gör man i samarbete och ömsesidig dialog. Vi har avsatt mer pengar. Vi har nu dessutom det uppdrag som ska redovisas den 1 september i år. Sedan får vi se hur vi går vidare.

Anf. 29 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Jag vet inte om man kan kalla mitt anförande för att vara allmänt svepande. Jag tycker att jag gav två väldigt tydliga exempel på hur det uppstår problem. Det är problem som vi bör titta på för att hitta lösningar.

Det var i bred enighet som riksdagens partier i Försvarsberedningens rapport 2017 ställde sig bakom förslag att stärka Sveriges civila beredskap för totalförsvarets behov vid höjd beredskap och ytterst i krig. Men vad har egentligen hänt med det civila försvaret under dessa fyra år? Det är väldigt många utredningar och inte så mycket verkstad på plats. Väldigt lite sker nationellt, men det kommer ökade krav och pålagor på kommuner och regioner utan finansiering till dem eller tydliga mål.

Fru talman! Vi står nu mitt i vintern. Vi ser ett allvarligt och ökande säkerhetshot inte långt från våra egna gränser. Vi ser skenande elpriser inte bara i Sverige utan också i Europa, och vi har kraftiga höjningar av drivmedelspriser som riskerar att lamslå möjligheten att bo och verka i stora delar av landet.

Allt detta har såklart en direkt påverkan på det civila försvaret och krisberedskapen. Ett fungerande civilt försvar är dessutom en helt nödvändig förutsättning för att det militära försvaret ska kunna lösa sina uppgifter.

I över hundra år har vi haft frivilliga försvarsorganisationer i Sverige, och de spelar en viktig roll i Sveriges kris- och krigsberedskap. Nu ser vi problem. Två av dem har jag lyft upp här i dag. Jag menar därför att det krävs handlingskraft. Är ministern villig att brett arbeta fram förslag som främjar ett viktigt deltagande av frivilliga och stärker deras betydelsefulla arbete?

Många arbetsgivare är sjysta och ger människor tjänstledigt, men en del anställda känner att de måste komma med mössan i handen för att be om ledigt. Ska det vara så för människor som ska stärka Sveriges totalförsvaret?

Prot. 2021/22:53
14 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 30 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Jag har inte sagt att de specifika frågorna om lokaler, ledigheter och avtalsfrågor i sig sas i svepande formuleringar. Jag pekade mer på den generella bilden att vi knappt skulle göra något i dessa sammanhang.

En mycket stor förändring, som jag tycker är viktig att peka på, är att vi nu talar om totalförvarsbeslut. Vi har i riksdagen fattat beslut om ett totalförvarsbygge. Det inleddes 2015 i och med det beslut som då fattades och fortsatte med det beslut som fattades 2020. Allt detta indikerar en total förändring av grundsynen på försvaret.

Den stora förändring som ligger i botten var att vi gick från ett försvar präglad av internationella operationer till ett nationellt försvar. Då blir det naturligt att tala om ett totalförsvaret med både det civila och det militära.

Jag har flera gånger nu sagt att vi är beredda att stegvis förbättra de frivilliga försvarsorganisationernas förutsättningar att arbeta. Vi har redan tillfört ytterligare medel, och vi har även skapat en helt annan rekryteringsbas. Vi kommer därtill att få ett uppdrag redovisat den 1 september 2022.

Vi kan dock inte gå ned på detaljnivå, såsom lokalfrågor runt om i landet. Det blir en orimlig uppgift för exempelvis Försvarsdepartementet. Det måste ske via organisationerna och myndigheterna. Vad gäller ersättnings- och ledighetsfrågorna har jag redogjort för hur sådana frågor ska hanteras inom myndigheten. Om andra förändringar behöver ske får det föras upp till regeringen via myndigheterna och organisationerna.

Allt detta har vi möjlighet att återkomma till.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2021/22:114 om utlokalisering av asylsystemet enligt dansk modell

Anf. 31 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Ludvig Aspling har frågat mig om jag kommer att tillsätta en utredning för att se över möjligheterna att införa motsvarande förslag för utlokalisering av asylsystemet i Sverige som de som införs i Danmark. Jag avser inte att tillsätta en sådan utredning, och regeringen har inte några planer på att införa motsvarande system.

Förslaget väcker en rad frågor kring hur det överensstämmer med flyktingkonventionen. En sådan ordning riskerar även att strida mot EU:s asylprocedurdirektiv, som Sverige i motsats till Danmark är bundet av.

Björn Söder har tidigare ställt motsvarande fråga om asylstopp i Danmark. Jag kan konstatera att regeringens inställning inte har ändrats.

Anf. 32 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Det drama som precis har utspelat sig i gränsområdet mellan Belarus och Polen illustrerar hur EU:s asylsystem undergräver unionens diplomatiska handlingskraft. Det utmanar vår interna stabilitet, och det lockar människor att genomföra livsfarliga resor.

Belarus diktator flög in så kallade turister från vissa länder i Mellan-östern och bussade sedan dessa direkt till EU:s gräns för att de skulle söka asyl. Syftet med operationen var att sätta press på Europeiska unionen. Ett antal personer omkom på vägen. Många hoppfulla migranter sitter fortfarande i dag fast i Belarus. De har betalat stora summor för att ta sig till EU. De har fortfarande chansen att göra så, men det är ett fullständigt livsfarligt projekt.

EU:s kommissionär med ansvar för migration, Ylva Johansson, svensk socialdemokrat, kallade i samband med ett riksdagsbesök Lukasjenkos agerande ”ett nytt fenomen”. Johansson tillträdde hösten 2019. Hon har haft god tid på sig att sätta sig in i det politikområde som EU kallar externa aspekter av migration, det vill säga hur migrationsströmmar till unionen påverkas eller utnyttjas av våra grannar. Hon verkar dock inte ha satt sig in i frågan särskilt väl.

Så långt tillbaka som 2011 har länder som Kenya och nu senast Turkiet använt samma taktik med stor framgång. År 2016 accepterade Angela Merkel att på EU:s vägnar ge 6 miljarder kronor i utbyte till Erdoğan mot att han skulle stoppa migranter från att flytta vidare till EU, trots att tyska tjänstemän vid tillfället kallade Erdoğan's taktik för utpressning.

Det enda som här kan kallas för ett nytt fenomen är att EU:s högst ansvariga tjänsteman inte verkar ha en aning om de återkommande utpressningsförsök som har pågått i över ett decennium.

Regelrätt utpressning är inte det enda problemet som dagens system leder till. Migrationsströmmarna kontrolleras till stor del av organiserad brottslighet. Det var dessutom en viktig inkomstkälla till exempelvis Islamiska staten.

I och med att vi tillåter det här systemet att fortgå stärks organiserad brottslighet och terrorgrupper. Terrorgrupperna kan sedan investera pengarna i att destabilisera områdena i närområdet. Det skapar fler migranter, vilket skapar fler intäkter och fler möjligheter att orsaka oreda.

Det här är någonting som är väl dokumenterat men som man väldigt sällan talar om när vi diskuterar frågorna om de externa aspekterna av migration.

Min första fråga till migrationsministern är egentligen denna: Finns det någon som helst insikt hos Anders Ygeman om att dagens regelverk, som förbjuder medlemsstaterna att tacka nej till asylsökande och i sig självt skapar så många problem både här och även i närområdet i form av druckningskatastrofer, terrorfinansiering och underminering av vår diplomatiska tyngd, är sådant att det är rent omoraliskt att inte arbeta för att förändra det här systemet? Förstår Anders Ygeman detta?

Det skriftliga svar jag fick på interpellationen var något av det mest ledsamma jag någonsin har sett. Det är två meningar där Anders Ygeman skriver: ”Förslaget väcker en rad frågor kring hur det överensstämmer med Flyktingkonventionen. En sådan ordning riskerar även att strida mot EU:s asylprocedurdirektiv som Sverige är bundet av.”

Om Anders Ygeman anser att en regel i FN:s flyktingkonvention hindrar Danmarks agerande får han jättegärna precisera vilken regel det skulle vara. Jag har kikat igenom det själv. Jag kan inte hitta att någon sådan regel finns.

Vad gäller EU:s asylprocedurdirektiv är det någonting som vi just nu förhandlar om att reformera. En rimlig utgångspunkt vore att en sådan reform som säkerställer eller tillåter detta system skulle vara en prioriterad fråga för regeringen.

Anf. 33 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! För det första vill jag för ordningens skull säga att om Ludvig Aspling vill debattera EU-kommissionens olika uttalanden får Ludvig Aspling kandidera till EU-parlamentet, där man har möjlighet att göra det på ett extensivt sätt.

För det andra ställer Ludvig Aspling några frågor. Det som Ludvig Aspling nu ger uttryck för skiljer sig lite från det som står i interpellationen. Skulle man göra det som Ludvig Aspling nu säger är det helt säkert att det strider mot de internationella konventioner som Sverige har skrivit under och som Ludvig Asplings parti säger sig stå bakom.

Jag kanske ändå för Ludvig Asplings fromma ska ge historien och bakgrunden till detta. Det är de judar och andra människor som flydde undan nazismens folkförföljelse och utrotning där andra länder vägrade att ta emot dem. Det är bakgrunden till att vi har de här reglerna. Det är den lärdom som det internationella samfundet drog av andra världskriget.

Jag tror att det är en klok bakgrund. Även om det finns de som vill skriva om historien om andra världskriget och historien tror jag att det vore olyckligt att göra de förändringar som Ludvig Aspling nu antyder att han vill göra och som hans parti tidigare sagt sig inte vilja göra.

När det gäller huruvida det danska förslaget strider mot konventionen har UNHCR uttalat att det är oklart eftersom förslaget från Danmark inte är tillräckligt preciserat. Vi får väl vänta tills vi har det på bordet. Men det går inte att utesluta att det strider mot konventionen.

Att det inte finns i verkligheten är också en av nackdelarna med det danska förslaget i EU. Vi får väl se om Danmark lyckas få det på plats och vilka regler som det i så fall kommer att omfatta.

Då kommer det också att vara tydligt om det är möjligt att genomföra inom ramen för internationella konventioner. Jag tillåter mig att tvivla. Jag tror att de flesta bedömare har samma uppfattning.

När det gäller asylprocedurdirektivet är vi bundna av det. Vi får se hur det kommer att reformeras, men vi är bundna av det. Danmark är det inte eftersom de har undantag. Det är en stor skillnad mellan Sverige och Danmark.

Oavsett internationella konventioner tror jag att det inte är en ordning som löser de problem som Ludvig Aspling åtminstone säger sig vilja lösa.

Anf. 34 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Problemet kärna ligger i att EU-rätten i strikt mening förbjuder medlemsstater att tacka nej till asylsökande. Samtidigt försöker unionens medlemsländer desperat att hålla migranter borta från gränsen. Det är det här som skapar en fullständigt ohållbar förhandlingssituation gentemot våra grannar.

Prot. 2021/22:53
14 januari

Svar på
interpellationer

Men det finns ett medlemsland som har tänkt till och har kommit fram till en potentiell lösning som tar hänsyn till samtliga parter intressen. Danmark har nämligen tagit de första stegen mot att utlokalisera hela asylproceduren till tredjeländer.

På det sättet hjälper vi dem som har faktiska skyddsbehov och som behöver internationellt skydd. Men de behöver inte ta sig till unionen via illegala vägar. Betydligt färre skulle dessutom ge sig ut på dessa livsfarliga resor över Medelhavet eller genom Belarus eftersom det inte längre finns något ekonomiskt incitament att ta sig till just unionen.

Färre resande skulle innebära betydligt mindre intäkter till organiserad brottslighet och terrororganisationer. Färre resande betyder färre dödsolyckor. Färre resande betyder en chans för oss här hemma att återhämta oss, bygga upp våra system igen och påbörja integrationen av dem som redan är här. Eftersom mottagandet sker i Dac-länder kan också kostnaderna redovisas som bistånd, eller man bör i varje fall kunna göra det.

Det här är alltså en win-win-win-win-situation. Det finns egentligen inte några negativa aspekter av förslaget, utan det är framtiden, så som jag ser det. De argument som statsrådet anför mot förslaget är att det skulle strida mot unionens regelverk, vilket är rent trams eftersom vi just nu sitter i en förhandling som framtidens unionsregelverk.

Man kan inte säga att problemet är att det strider mot unionens regelverk samtidigt som man inte är villig att driva motsvarande förslag på unionsnivå. Det är bara ett sätt att skylla ifrån sig.

Så till frågan om FN:s flyktingkonvention. Jag frågade i mitt inledande anförande om Anders Ygeman kunde hänvisa till vilken regel i FN:s flyktingkonvention som skulle sätta stopp för det.

Jag har läst det här dokumentet själv. Jag har skrivit en kortare uppsats om det på förvaltningsrätten för några år sedan. Jag känner inte till att det skulle finnas någon specifik regel som uttryckligen och på ett otvetydigt sätt sätter stopp för det.

Man ska komma ihåg att FN:s flyktingkonvention egentligen inte reglerar sådana saker som asylprocess på det sättet som EU:s regler gör, utan de reglerna håller sig på en mycket mer övergripande nivå.

Själva huvudregeln i FN:s flyktingkonvention är att man inte får skicka tillbaka människor som uppfyller kriterierna för att vara flyktingar till ett land där de kommer att utsättas för skyddsgrundande behandling. Det gör vi inte i det här fallet. I det scenario som jag här beskriver skulle de personerna sättas i säkerhet i andra länder där de inte skulle riskera att utsättas för en sådan behandling.

Nu är det lite grann upp till statsrådet här att förklara sig. Vilken regel i flyktingkonventionen är det som sätter stopp för Danmarks förslag? Jag är idel öra.

Anf. 35 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Eftersom jag har som huvudregel att försöka svara på de frågor som interpellanter ställer ska jag ge samma svar som jag gav i mitt förra inlägg. Ludvig Aspling hörde säkert det, men han ställer ändå frågan igen. UNHCR har tvivel. Men eftersom förslaget inte finns än och detaljerna inte finns går det heller inte att säga otvetydigt att det strider eller inte strider mot konventionen. Det är det som är poängen.

Det är också det som är poängen mot hela Ludvig Asplings argumentation. Han försöker att säga att någonting som inte finns, någonting som sannolikt inte kommer att bli av, kommer att lösa alla problem. Det är ett fantastiskt smidigt sätt bedriva politik. Men det är helt värdelöst för den som vill lösa problem i verkligheten i den verkliga världen, där man måste ha lösningar som är prövade, som man vet fungerar och som finns. Ludvig Asplings förslag uppfyller inga av dessa kriterier.

Låt mig ställa en fråga till Ludvig Aspling angående hans lösning som ska lösa alla de av honom upplevda problemen. Det finns en människa som kämpar mot diktaturen i Belarus, som är förtryckt och förföljd. Många av riksdagens partier har partikollegor i Belarus som råkar ut för denna behandling. Därmed tvingas denna människa att fly från Belarus för att söka sig till Sverige, Danmark eller Litauen. På vilket sätt skulle det underlätta för denna människa om han eller hon får veta att man tyvärr inte kan komma till Sverige? Däremot skulle hänsyn kunna tas till en asylansökan om skydd mot regimen i Belarus om han eller hon tar sig till Centralafrikanska republiken eller Algeriet i stället. På vilket sätt skulle det underlätta för oppositionen i Vitryssland i dess arbete mot regimen där?

Anf. 36 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Det här måste vara det mest ledsamma jag någonsin har hört. Mikael Damberg verkar helt ha gett upp. Har Mikael Damberg – Anders Ygeman, förlåt – meddelat att han kommer att lämna politiken efter valet? Vad är det fråga om?

Migrationskrisen i Belarus, Anders Ygeman, handlar inte om personer som flyr från den belarusiska regimen. Det statsrådet säger är fullständigt bisarrt. De personer som stod uppställda vid gränsen och försökte ta sig över gränsen till Polen var migranter från framför allt norra Irak. De flesta kommer från irakiska Kurdistan. De personer från Belarus – hypotetiskt – som söker asyl i EU skulle inte omfattas av förslaget därför att de reser in från ett land där de riskerar skyddsgrundande behandling. Det var precis min poäng. Om man riskerar skyddsgrundande behandling och reser från ett sådant land ska man ha rätt att släppas in i unionen. Vårt parti har aldrig sagt att personer som kämpar mot regimen i Belarus inte skulle få ta sig in i EU.

Men de migrationsströmmar vi pratar om nu gäller personer som kommer från olika länder i Mellanöstern. Det trodde jag faktiskt att statsrådet kände till. Nu känner jag att vi måste börja om från början på en grundläggande nivå och förklara vad som har hänt de senaste månaderna. Det är fullständigt pinsamt att statsrådet inte känner till hela historien om att regimen i Belarus flyger in migranter från Mellanöstern, framför allt irakiska Kurdistan, och sedan skickar dem till gränsen till EU för att de ska söka asyl där. Det är precis den situationen som förslaget tar sikte på att förebygga. Det här har ingenting att göra med personer som kommer från Belarus och som behöver skydd från den belarusiska regimen. Det är en helt annan fråga.

Nu måste faktiskt Regeringskansliet skärpa sig. Det här är pinsamt.

Anf. 37 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! För det första vill jag informera Ludvig Aspling om att namnen på regeringens statsråd står på displayen framför Ludvig Aspling.

Om han har svårt att hålla 22 namn i huvudet, eller ens namnet på den han har ställt interpellationen till, finns de där för Aspling.

För det andra kan de flesta hålla mer än en tanke i huvudet samtidigt. Om asylsystemet görs om drabbar det inte bara dem som Ludvig Aspling just för tillfället ser på tv. Det handlar naturligtvis också om alla andra som söker asyl.

Om Ludvig Aspling hade läst det danska förslaget, som han påstår ska lösa alla migrationspolitiska problem för Sverige, hade Ludvig Aspling sett att målet med Danmarks förslag är att noll personer ska söka asyl i Danmark. Noll! Om noll gör det, hur många belarusiska dissidenter kommer att ha möjlighet att söka asyl i Danmark? Om förslaget enligt Asplings gottfinnande blir rätt blir det noll. De kommer i stället att söka asyl i Ghana eller Centralafrikanska republiken. Det är något som knappast gynnar dissidenter där eller i något annat land där människor förtrycks eller förföljs för sina politiska åsikter.

När det gäller att arbeta mot att migranter används som politiska murbräckor mot andra länder sker ett aktivt arbete i EU. På nästa ministermöte kommer en lång rad åtgärder att vidtas. Det finns ett antal åtgärder som jag tror att också Danmark stöder. Om Ludvig Asplings parti står bakom åtgärderna lär vi se på nästkommande EU-nämndsmöte.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2021/22:184 om uppföljning av tillkännagivande om PCR-test

Anf. 38 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Maria Malmer Stenergard har frågat mig vilka åtgärder jag och regeringen har vidtagit för att få lagstiftning på plats som möjliggör tvångstestning i syfte att kunna genomföra beslut om avvisning eller utvisning och hur tidsplanen för det fortsatta arbetet ser ut.

En grundläggande förutsättning för en långsiktigt hållbar migrationspolitik är att den som har fått avslag på sin asylansökan eller av andra skäl inte får stanna i Sverige återvänder till sitt hemland.

Regeringen arbetar för att öka återvändandet av personer som inte har tillåtelse att vistas i landet. Bland annat har Migrationsverket och polisen fått i uppdrag att intensifiera sitt arbete för att väsentligt öka återvändandet. Myndigheterna har regeringens fulla stöd i detta arbete. Regeringen kommer också att ytterligare intensifiera den pågående dialogen med länder som inte återtar sina medborgare.

Tvångstestning av människor som ska återvända är en mycket långtgående åtgärd som även har grundlagsaspekter genom skyddet i regeringsformen mot påtvingat kroppsligt ingrepp. Därför måste den typen av åtgärder både analyseras och övervägas noga. Regeringen avser att återkomma till frågan om hantering av riksdagens tillkännagivande.

Då interpellanten anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav andre vice talmannen att David Josefsson i stället fick delta i debatten.

För cirka ett år sedan rapporterade P4 Göteborg om problemen med utvisningsdömda som höll sig kvar i Sverige genom att vägra covidtest. Chefen för gränspolissektionen i region Väst konstaterade i en intervju i radion att personer som inte ville åka hem helt enkelt vägrade att testa sig. Eftersom det samtidigt rådde brist på förvarsplatser fick flera personer släppas på fri fot.

Med anledning av detta ställde jag en skriftlig fråga till dåvarande migrationsministern Morgan Johansson. Och då hade pandemin pågått i över ett år. Frågan handlade om vilka åtgärder han ämnade vidta för att komma till rätta med att tvångsutvisade kunde hindra sin egen utvisning genom att vägra covidtest. Migrationsministern svarade att tvångstestning inte var en åtgärd han var beredd att överväga. Det svaret, fru talman, var anmärkningsvärt av flera skäl. Dels fick man av svaret intrycket att migrationsministern trodde att pandemin var av tillfällig karaktär och på väg att ta slut – trots att vi har lärt av historien att pandemier ofta pågår i åtminstone två till tre år eller ännu längre. Det är precis den situation vi nu befinner oss i. Dels menade migrationsministern uttryckligen att en utvisningsdömds intresse att slippa ett medicinskt test var viktigare än samhällets möjligheter att verkställa en utvisningsdom för exempelvis en grovt gängkriminell.

Som tur är, fru talman, är inte lagstiftningsarbetet fritt valt arbete för regeringen. Det är inte migrationsministern allena som avgör vilka lagar som ska gälla eller inte gälla i Sverige. Det är upp till den demokratiskt valda församlingen, det vill säga riksdagen.

Den 23 juni förra året fattade vi här i riksdagen ett beslut om att en utlänning tvångsvis ska kunna testas för exempelvis covid-19 för att ett beslut om avvisning eller utvisning ska kunna verkställas. Riksdagen uppmanade också regeringen att återkomma med nödvändiga lagändringar för att säkerställa att polisen gavs förutsättningar att verkställa beslut om avvisning eller utvisning.

Ändå har ingenting hänt, fru talman. Regeringen har bokstavligt talat suttit på sina händer i frågan. Utifrån det svar som nuvarande migrationsministern lämnade i dag verkar man också fortsätta att sitta. Pandemin har fortgått. Brottslingar och andra som ska utvisas eller avvisas har fortsatt att sätta i system att vägra ett covidtest. Personer i min hemstad Göteborg, som på olika sätt arbetar inom rättskedjan och som jag har varit i kontakt med, konstaterar nu uppgivet att verkställigheten inom utvisningar till vissa delar är fullständigt skjuten i sank i och med regeringens passivitet. Det är givetvis fullständigt oacceptabelt.

Ska vi ha en fungerande migrationspolitik, då ska ett ja vara ett ja och ett nej vara ett nej. Den som fått avslag på sin ansökan ska inte kunna välja att stanna kvar genom att vägra ta ett PCR-test.

Kanske ännu viktigare, fru talman: Ska vi ha en fungerande kriminalpolitik, då ska utdömda straff också kunna verkställas. Kriminella som döms till utvisning ska inte heller kunna välja att stanna kvar genom att helt enkelt vägra ta ett PCR-test. Det är dock den situation vi har i dag.

Därför vill jag fråga nuvarande migrationsministern om han delar sin företrädares uppfattning att en utvisningsdömds intresse av att slippa ett medicinskt test är viktigare och väger tyngre än samhällets möjligheter att verkställa en utvisningsdom vid exempelvis grovt våldsbrott. Varför väljer man annars inte att följa riksdagens beslut att snarast ta fram nödvändiga lagändringar?

Anf. 40 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Tack till David Josefsson för frågorna!

Jag ska börja med en grundläggande beskrivning som kan vara bra för dem som eventuellt lyssnar på den här interpellationsdebatten.

Det faktum att utvisningarna har gått ned under de senaste två åren beror inte på att folk har vägrat testa sig i någon större omfattning, utan det stora skälet till att det har varit svårt att utvisa människor är att det inte har gått flygplan under den här tiden.

I hög grad är det också så att de länder som ställt covidtest som krav är sådana länder som även tidigare har vägrat ta emot sina medborgare. Även till de länderna har vi ju – i väldigt ringa omfattning men ändå – lyckats utvisa människor.

Sedan vill jag hålla med David Josefsson på två punkter: Ett ja ska vara ett ja och ett nej vara ett nej, och för dem som får ett nej eller döms till utvisning ska utvisningen kunna verkställas.

Den här regeringen jobbar i hög takt för att kraftfullt öka antalet människor som kan utvisas på grund av brott och för att öka återvändandet. Det sker över hela linjen. Det sker genom uppdrag till Migrationsverket och uppdrag till polisen, det vill säga myndighetsstyrningen. Det sker genom det uppdrag till Statskontoret som Statskontoret kommer att redovisa under dagen. Man har gjort en genomlysning av hela återvändandepolitiken – eller återvändandearbetet, inte återvändandepolitiken. Det kommer också att presenteras ett antal initiativ på det här området.

Problemet med tvångsvisa covidtest är att det riskerar att kollidera med den svenska grundlagen. Det är skälet till att det arbetet tar lite längre tid än man kanske kan tycka är önskvärt. Men riksdagen har gjort ett tillkännagivande, och regeringen planerar såklart att ta det tillkännagivandet vidare.

Anf. 41 DAVID JOSEFSSON (M):

Fru talman! Magdalena Andersson har flera gången sedan hon blev vald, både till partiledare och till statsminister, sagt att hon vill vända på alla stenar för att komma till rätta med den organiserade brottsligheten. Samtidigt står vi här, två år in i en pandemi, med en vidöppen lucka i lagen som gör att utvisningsdömda gängkriminella kan hålla sig kvar i Sverige genom att helt enkelt vägra ta ett PCR-test.

Dåvarande migrationsministern verkade för ett år sedan tro att pandemin var av övergående art. Nu, med omikronvarianten härjande i samhället, kan vi konstatera att krav på aktuella PCR-test antagligen kommer att krävas under lång tid framöver för att bli insläppt i ett flertal länder runt om i världen.

Den senaste tidens händelser, bland annat att en person med utvisningsbeslut gripits i anslutning till att denna skulle städa statsministerns bostad, visar också vikten av att komma till rätta med skuggsamhället – ett skuggsamhälle som uppstått när personer som fått avslag på sin asylansökan ändå blir kvar i landet. Skuggsamhället var ett problem redan före pandemin. Att man kan vägra utvisning genom att vägra testa sig för covid har inte gjort problemet mindre.

Återigen: För oss moderater – och statsrådet säger att han håller med – är det viktigt att migrationspolitiken är tydlig. Ett ja ska vara ett ja, och ett nej ska vara ett nej.

Fru talman! För den som av etiska eller medicinska skäl inte vill bli testad finns det givetvis ett val. Man kan välja att frivilligt lämna Sverige om man fått nej på sin asylansökan eller blivit dömd till utvisning efter avtjänat straff. Det som beskrivs som en tvångsåtgärd är alltså bara det om man själv väljer att motsätta sig ett domstolsbeslut.

Om regeringen verkligen menade allvar med att vända på alla stenar för att komma till rätta med den grova organiserade brottsligheten skulle man ha täppt till den här luckan så snart det bara gick. Men två år efter att pandemin bröt ut har man fortfarande inte vidtagit några åtgärder. Det verkar vara en sak vad statsministern säger och en annan sak vad hennes ministrar gör.

Statsrådet anför också i sitt svar att det finns grundlagsaspekter i frågan och att den därför måste övervägas noga. Det stämmer, fru talman, men att det finns grundlagsaspekter är inte ett skäl att sitta på händerna. Att det finns en risk att en minoritet i riksdagen väljer att använda de verktyg som finns för att fördröja processen är tvärtom ett skäl att arbeta på frågan utan onödiga dröjsmål.

Det är inte heller så att regeringens lagstiftningsarbete är fritt valt arbete. Riksdagen har riktat ett tydligt tillkännagivande till regeringen, men det har regeringen hittills valt att inte lägga proposition på.

Till syvende och sist kan min tolkning av varför man väljer att agera på det här sättet bara bli en: att regeringen anser att en dömd brottslings intresse av att slippa ett medicinskt test är viktigare och väger tyngre än samhällets intresse av att verkställa ett utvisningsbeslut. Där är vi inte överens med regeringen.

Anf. 42 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Nu tramsar tyvärr David Josefsson, för han vet ju mycket väl att det finns ett grundlagsfäst beredningstvång. Ska man kunna lägga en proposition måste man först ha beredningsunderlaget, och för att få beredningsunderlaget måste man göra ett ganska stort arbete innan dess.

Regeringen har berett den här frågan och vrider och vänder på den. Ska det kunna göras en förändring och ska det göras en förändring, då måste den vara förenlig med den svenska grundlagen. Annars blir det bara ett slag i luften.

När David Josefsson pratar om skuggsamhället kan det kanske vara värt att påminna om vad det är som har bidragit mest till det skuggsamhälle vi ser, nämligen världens mest liberala lagstiftning för arbetskraftsinvandring, som gör att vem som helst var som helst i världen kan söka och få vilket arbete som helst i Sverige.

Städare tog David Josefsson upp. Trots att vi har hundratusentals arbetslösa i Sverige och det borde vara möjligt för flera av dem att antingen ta ett städjobb eller med en kortare utbildning ta ett städjobb står dörren vidöppen för människor från vilken del av världen som helst att komma hit och städa. Människor som blir hänsynslöst utnyttjade. Människor som lever under slavliknande förhållanden.

Nu ska vi rätta det som Moderaterna ställde till med. Nu skärper vi reglerna för arbetskraftsinvandring. Nu ska det krävas bindande anställningsavtal för att komma till Sverige. Nu kommer vi att göra det väsentligt svårare om inte omöjligt att komma till Sverige som okvalificerad arbetskraftsinvandrare och utnyttjas under slavliknande förhållanden. Jag hoppas att Moderaterna har tänkt om och kommer att stödja de här förslagen i riksdagen.

Vi kommer också att återkomma till riksdagen med hur vi kommer att hantera det tillkännagivande som riksdagen har gett och som David Josefsson i dag har gett uttryck för.

Anf. 43 DAVID JOSEFSSON (M):

Fru talman! Först anklagar statsrådet mig för att tramsa, och sedan säger han att allt var alliansregeringens fel.

Det stämmer att det finns ett beredningstväng. Den här frågan har varit aktuell i två år. Det var då pandemin bröt ut. Tillkännagivandet riktades i juni förra året. Det har funnits gott om tid för beredning, men statsrådet kan fortfarande inte ens lämna besked om när en proposition skulle kunna komma utan säger bara att det är något som hanteras inom Regeringskansliet.

Man kan väl konstatera, fru talman, att retoriken från de socialdemokratiska ministrarna är tuff mot brottslingar. Stenar ska vändas, och gäng ska krossas. Det har sagts flera gånger. Men när det verkligen gäller är det brottslingarnas intressen som sätts före samhällets intressen.

Jag kan konstatera att allt pekar på att med den här regeringen vid rodret kommer inte hålen kring PCR-tester och utvisningar att täppas till. Den som har fått ett utvisningsbeslut kommer att kunna stoppa en utvisning i Magdalena Anderssons och Anders Ygemans Sverige, helt enkelt genom att välja att inte göra ett PCR-test. Det är uppenbarligen en sak vad regeringen säger och en annan sak vad den gör.

Men vad regeringen vill och tycker kan vi egentligen lämna därhän. Det upprörande är att regeringen därmed också väljer att gå emot den folkvalda lagstiftande församlingens beslut. Lagstiftningsarbete är inte fritt valt arbete. Att lagstiftningsarbete kräver noggranna överväganden utifrån ett grundlagsperspektiv är inte detsamma som att lagstiftningsarbete helt omöjliggörs eller tar hur lång tid som helst. Det finns helt enkelt ingen ursäkt för regeringen att sitta på händerna i denna fråga.

Tack, statsrådet, för debatten!

Anf. 44 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag noterar att David Josefsson, trots sin påstådda vurm för skuggsamhället, inte med en stavelse nämnde världens mest liberala arbetskraftsinvandring, som kom till under den moderatledda regeringen. Jag förstår varför. Det är här skuggsamhället har grott och växt till.

Det finns fler exempel. EBO, en annan av de moderata reformer som genomfördes, gör att vi ser hur våra utsatta områden fylls på med allt fler människor med dåliga förutsättningar att klara sig, vilket har försvårat integrationen.

David Josefsson och Moderaterna har en stor hemläxa att göra. Kanske har vi socialdemokrater delvis också det. Men i motsats till Moderaterna gör vi också vår hemläxa. Vi vänder på varje sten, och vi ska se till att bryta segregationen och knäcka gängen. Jag hoppas att David Josefsson och Moderaterna kommer att rösta för de förslag som kommer att läggas på riksdagens bord.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2021/22:53
14 januari

Svar på
interpellationer

§ 10 Svar på interpellationerna 2021/22:208 och 219 om olympiska spelen i Beijing

Anf. 45 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! David Josefsson har frågat utrikesministern om ministern och regeringen är beredda att likt andra länder agera och sätta OS i Kina i diplomatisk bojkott. Hampus Hagman har frågat utrikesministern om Sverige likt flera andra demokratiska länder kommer att genomföra en diplomatisk bojkott av kommande vinter-OS i Peking. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationerna.

Jag vill först peka på att utrikesministern har framhållit att regeringen ser allvarligt på situationen för mänskliga rättigheter i Kina, inklusive situationen i Xinjiang och Hongkong. Vi tar återkommande upp mänskliga rättigheter i våra kontakter med kinesiska myndighetsföreträdare liksom i internationella sammanhang, såsom i FN:s råd för mänskliga rättigheter.

De olympiska spelen är en hyllning till idrotten. Jag är därför glad att svenska idrottare deltar i vinter-OS i Peking. Jag önskar dem all framgång i tävlingarna.

Pandemin pågår fortfarande och påverkar oss alla. Den svenska regeringen avser på grund av pandemin att inte närvara vid vinter-OS i Peking, precis på samma sätt som vid sommar-OS i Tokyo.

Anf. 46 DAVID JOSEFSSON (M):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Den 4 februari invigs vinter-OS i Beijing. Detta sker samtidigt som den kinesiska regimen blir alltmer auktoritär mot sin egen befolkning och alltmer aggressiv mot omvärlden.

I december uppmärksammades fallet med tennisspelaren Peng Shuai, som anklagade en toppolitiker för sexuella trakasserier och därefter kidnappades av myndigheterna och försvann, för att sedan återkomma i olika uppenbart regisserade sammanhang där hon drog tillbaka sina anklagelser.

Allt fler rapporter visar också att övergreppen mot den muslimska minoriteten i Xinjiang intensifierats de senaste åren. Detta är övergrepp som nu drabbar minst 1 miljon människor.

I Hongkong kringskärs yttrandefriheten när nyhetsmedium efter nyhetsmedium släcks ned eller görs om till propagandaorgan. Samtidigt omöjliggörs demokratiska val.

I Sydkinesiska sjön och kring Taiwan uppträder kinesiskt stridsflyg och kinesiska örlogsfartyg alltmer aggressivt.

Fru talman! För några år sedan, 2015, kidnappades den svenske medborgaren Gui Minhai i Thailand för att kort därefter uppträda i ett regisserat utspel i kinesiska medier. För två år sedan dömdes han till tio års fängelse i en rättegång som den svenska ambassaden inte ens fick närvara vid.

Med anledning av Kinas alltmer flagranta övergrepp har flera länder, med USA, Australien och Storbritannien i spetsen, meddelat att man kommer att bojkotta de olympiska spelen diplomatiskt. Inga officiella företrädare för landet eller regeringen kommer alltså att vara där.

Detta är viktigt att påpeka: Den här interpellationsdebatten handlar inte om en idrottslig bojkott av OS. Att våra vinteridrottare ska delta i OS och kämpa för svenska medaljer är det ingen som ifrågasätter. Debatten handlar om huruvida officiella företrädare för Sverige ska besöka de olympiska spelen och därmed understödja den kinesiska regimen möjlighet att använda spelen i propagandasyfte, eller om vi ska använda spelen som ett tillfälle att göra en diplomatisk markering mot Kina att deras beteende inte är acceptabelt.

Det är inte acceptabelt vad gäller kinesiska medborgare som Peng Shuai. Det är inte acceptabelt vad gäller övergreppen i Xinjiang eller Hongkong. Det är inte acceptabelt vad gäller svenska medborgare som Gui Minhai. Och det är inte acceptabelt vad gäller aggressionerna i Sydkinesiska sjön eller mot Taiwan.

Fru talman! Statsrådet säger nu att företrädare för den svenska regeringen inte avser att åka till Beijing men att det beror på pandemiläget, och han jämför med OS i Tokyo. Det svaret ger såklart upphov till ett antal följdfrågor. En diplomatisk bojkott är en viktig signal till både den kinesiska regimen och omvärlden om hur Sverige ser på regimen övergrepp mot såväl sina egna som våra medborgare.

Jag vill därför fråga statsrådet: Vad är det som gör att statsrådet och regeringen väljer att inte gå med i en diplomatisk bojkott? Vad är det för rekvisit som statsrådet menar krävs för att Sverige ska ta till ytterligare diplomatiska åtgärder men som nu inte är uppfyllt? Finns det några andra diplomatiska åtgärder som statsrådet menar är mer lämpade för att markera mot den kinesiska regimen, och vilka åtgärder är det i så fall? Eller anser statsrådet att situationen är sådan att Sverige inte med diplomati behöver markera ytterligare mot Kina?

Anf. 47 HAMPUS HAGMAN (KD):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet! På regeringens hemsida går det att läsa om en satsning som kallas Drive for Democracy. Vi kan läsa att Sverige ska stå upp för demokratiska principer i alla sammanhang och kritisera demokratiska underskott. Vidare kan vi läsa att det demokratiska perspektivet ska genomsyra arbetet på Utrikesdepartementet och all utrikespolitik.

På sidan swedenabroad.se går det att läsa att Sverige kommer att göra allt som går för att vara en stark röst och aktör för demokratisk utveckling i världen. Vi kommer att arbeta intensivt de kommande åren för att bistå med välbehövligt stöd till demokratiska institutioner, processer och för-svarare.

De här texterna publicerades vintern 2019 och 2020, och i utrikesdeklarationen samma vinter lyfte utrikesministern fram initiativet och talade om att allianser skulle byggas med likasinnade länder.

När nu kommande vinter-OS ska hållas i ett land som inte bara lider av ett demokratiskt underskott utan faktiskt måste klassas som en av världens värsta diktaturer har ett antal likasinnade länder, däribland Australien, Litauen, Storbritannien och USA, uttalat att man genomför en diplomatisk bojkott. Mot bakgrund av regeringens texter och ord kunde man tro att Sverige skulle följa dessa länder – man kunde rent av tro att Sverige skulle vilja ta på sig ledartröjan.

Men det gör inte Sverige. I måndags meddelade Anders Ygeman i en intervju som finns på SVT att regeringen inte åker till OS i Peking, men detta är inte en diplomatisk bojkott; skälet är coronasituationen i världen. I och med detta valde regeringen alltså inte bara att avstå från att markera. Man valde att markera att man inte markerar.

Vi har hört ministern säga att regeringen återkommande tar upp mänskliga rättigheter i kontakter med kinesiska myndighetsföreträdare. Det hoppas jag – allt annat vore en skandal, fru talman. Men detta räcker inte.

På regeringens hemsida står det att Sveriges kritik ska höras. Men vad regeringen säger i kontakten med kinesiska myndighetsföreträdare hörs inte. Demokratikämparna behöver se och höra vår kritik mot Kina. Andra demokratier runt om i världen behöver se och höra vår kritik mot Kina.

Jag har ett antal följdfrågor till regeringen utifrån det svar som har lämnats i dag. Till att börja med vill jag fråga varför regeringen poängterar att samma sak gäller nu som gällde vid sommarens OS i Tokyo. Ser regeringen verkligen ingen skillnad på demokratin Japan och diktaturen Kina? Om det inte vore pandemi, hade det verkligen inte funnits något som motive-
rade skillnader i bemötandet av dessa länder?

Vidare undrar jag vilka framgångar regeringen har haft i de kontakter med kinesiska myndighetsföreträdare som Anders Ygeman talar om. Avslutningsvis vill jag, apropå att regeringen har talat om att bygga allianser med likasinnade länder för demokrati, fråga ministern: Hur påverkas möjligheterna att bygga dessa allianser av att vi i Sverige markerar att vi inte deltar i en diplomatisk bojkott?

Anf. 48 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Den första frågan är ju om svenska aktiva ska delta i spel eller idrottstävlingar som äger rum i länder där demokrati saknas eller diktatur finns eller där det sker systematiska övergrepp på mänskliga rättigheter. Detta ska ju de aktiva och deras förbund avgöra själva.

Den andra frågan är: Om det sker en sådan tävling och svenska idrottare deltar, ska då den svenska regeringen vara där och stötta idrottarna i deras prestation? Det är ju i den kapaciteten jag som idrottsminister skulle åka.

Frågan är alltså helt enkelt om diktatur i ett land ska förhindra att den svenska regeringen stöttar svenska idrottare, och mitt principiella svar på den frågan är nej. Jag menar att vi inte ska låta diktaturer förhindra att vi stöttar svenska idrottare och svenska idrottsprestationer.

Nästa fråga är om jag ska åka till Kina eller inte, och där verkar det ändå finnas en samstämmighet bland oss tre om att jag inte ska åka till Kina. Däremot önskar interpellanterna Hampus Hagman och David Jo-

Prot. 2021/22:53
14 januari

Svar på
interpellationer

sefsson att jag skulle ange andra motiv för att inte åka till Kina. Det kan man naturligtvis alltid fundera över.

Jag tror ju att vi är helt överens i synen på Kina. Jag tror också att vi är helt överens om att vi ska ta alla chanser och möjligheter som ges att framföra vår kritik mot den kinesiska regimen och mot kinesiska övergrepp.

Jag vill också passa på att ställa en fråga till Hampus Hagman och David Josefsson, för ni har ju ändå ett ganska högt tonläge här i debatten. Min fråga tillbaka är helt enkelt: Har ni era partier bakom er? Önskar Moderaterna och Kristdemokraterna antingen att vi inte ska delta i spelen eller att vi ska ha en diplomatisk bojkott mot spel och den här typen av arrangemang? Det skulle vara intressant för kammaren att höra detta. Om ni inte har era partier bakom er hoppas jag att ni också för den här diskussionen i era egna partier.

Jag tror att jag med detta svarade på åtminstone de flesta frågor som Hampus Hagman och David Josefsson ställde. Det var ju ganska många.

Anf. 49 DAVID JOSEFSSON (M):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret, även jag inte tror att statsrådet svarade på någon av mina frågor om den diplomatiska relationen mellan Sverige och Kina och vilka åtgärder han tyckte behövdes.

Idrottsminister Anders Ygeman säger att vi nog alla är överens i synen på Kina. Jag tror inte att vi är överens i synen på Kina eftersom vi pratar om diplomatisk bojkott medan Anders Ygeman inte gör det. Anders Ygeman talar om en idrottslig bojkott, och där är vi absolut alla överens. Ingen har föreslagit en idrottslig bojkott. Det vi frågar är: Är regeringen beredd att gå med den resten av den fria världen i en diplomatisk bojkott?

När vår utrikespolitiske talesperson i Moderaterna Hans Wallmark fick frågan sa han att han oförblommerat skulle stödja ett sådant initiativ om regeringen tog det. Vi har våra partier bakom oss. Men uppenbart har Anders Ygeman och hans parti en annan åsikt.

Fru talman! När jag lyssnar idrottsministern blir min tolkning att regeringen hade hoppats kunna flyga under radarn i den här frågan. Jag tror att regeringen själv inser att vinter-OS om några veckor kommer att bli en propagandaföreställning i stil med OS i Beijing 2008. Vissa människorättsorganisationer har till och med dragit paralleller mellan OS i Berlin 1936 och årets vinterspel, utifrån den politiska kontexten med en regimen som vill visa upp sig i all sin glans för omvärlden och för den egna befolkningen. Där vill rimligen inte vare sig statsminister Magdalena Andersson, utrikesminister Ann Linde eller ens idrottsminister Anders Ygeman vara.

Samtidigt är det ju uppenbart att den här frågan är känslig. Jag kan inte tolka det på annat sätt när utrikesministern skickar idrottsministern till kammaren för att debattera två interpellationer om Sveriges diplomatiska relation med Kina.

Regeringen försöker landa i en klassisk svensk kompromiss: Man vill inte bli beblandad med det kinesiska propagandamaskineriet i det här läget, men man vill inte heller riskera att reta upp den kinesiska regimen. Därför blir det inget tydligt ställningstagande. Det blir ingen officiell representant som reser, men när frågan ställs på sin spets som här i dag är det pandemin som statsrådet hänvisar till.

Fru talman! Det finns flera bekymmer med det ställningstagandet. Det kanske mest uppenbara är att man inte tar ställning. Men det blir ändå ett ställningstagande i sig självt, precis som Hampus Hagman poängterade tidigare, för när allt fler länder meddelar att de kommer att bojkotta OS i Beijing sticker det ut när länder som Sverige väljer att inte göra det. När man inte vill stöta sig med den kinesiska regimen ställer man sig också vid sidan av den fria världens ställningstagande.

Jag får upprepa mina frågor: Vad är det som gör att regeringen väljer att inte gå med i en diplomatisk bojkott? Om inte kidnappning av svenska medborgare, kidnappning av kvinnor som säger sig ha blivit utsatta för sexuella övergrepp, angrepp på det fria ordet och demokratin i Hongkong och övergrepp på miljontals människor i Xinjiang räcker för att Sverige ska bojkotta OS diplomatiskt, vad är det då som krävs för att Sverige ska skärpa tonen mot Kina?

Anf. 50 HAMPUS HAGMAN (KD):

Fru talman! Även jag kan svara tydligt på den fråga som ställdes av statsrådet. Kristdemokraterna stöder en diplomatisk bojkott av OS i Peking. Vi har våra partier bakom oss, både jag och David Josefsson.

Vi har ställt frågor till utrikesministern om en diplomatisk bojkott av Peking-OS. Vi har inte ställt frågor om huruvida regeringen hejar på svenska idrottare i tävlingarna. Jag säger detta för att det går att göra båda sakerna samtidigt. Det går alldeles utmärkt. När Vita husets pressekreterare berättade om USA:s diplomatiska bojkott konstaterade hon samtidigt att Team USA, som de säger, har Vita husets fulla stöd.

Det finns ingen motsättning här. Jag tycker att det är ett svek mot demokrati rörelsen i Kina, i den mån den finns, och demokratiaktivister runt om i världen att låtsas som om det finns en motsättning.

En diplomatisk bojkott hade varit en mycket viktig markering. Det hade varit en signal till uigurerna och till demokratikämpar i Hongkong om att Sverige ser dem och står vid deras sida. Det är värt att kämpa vidare för mänskliga rättigheter. Det hade varit en signal till våra vänner, länder som Australien och Litauen som står under hård ekonomisk press från Kina, om att vi står sida vid sida med dem. Det hade varit en signal till Sveriges medborgare om att vi inte deltar i propagandauppvisningar med en av världens värsta diktaturer.

Slutligen hade det varit en signal till diktaturen. Vi står för mänskliga rättigheter. Vi står för demokrati. Vi är inte beredda att delta i uppvisningar med den som kränker dessa grundläggande rättigheter. Det finns gränser, och dessa har passerats för länge sedan.

Om nu regeringen verkligen inte tror på att sälla sig till våra vänner och genomföra en diplomatisk bojkott hade det funnits betydligt bättre sätt att gå ut med detta. Den tyska regeringen har precis som Sveriges regering valt att inte åka och inte heller göra en diplomatisk bojkott. Jag tycker förstås att den tyska regeringen har landat i fel slutsats, men det är ändå värt att notera att de i samband med att de meddelade detta riktade hård kritik mot Kina och talade om att driva på för att stoppa import av varor som gjorts av tvångsarbetare i framför allt Xinjiang.

Här har vi en markant skillnad mellan den svenska regeringen och den tyska regeringen. I stället för att rikta rak kritik mot Kina betonar den

svenska regeringen att man agerar på precis samma sätt nu som man gjorde vid sommar-OS i Tokyo.

Jag fick inte heller svar på någon av mina frågor. Ser man verkligen ingen skillnad mellan demokratin Japan och diktaturen Kina? Hade det verkligen inte funnits något som motiverade skillnader i bemötandet av dessa länder? Vilka framgångar har regeringen haft i kontakterna med myndighetsföreträdare? Den frågan ställde jag också. Inte heller den blev besvarad. Hur påverkas möjligheterna att bygga allianser med våra lika-sinnade av att Sverige inte deltar i en diplomatisk bojkott?

Anf. 51 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Först vänder jag mig till Hampus Hagman. Jag framförde kritik mot Kina när jag framförde detta besked. Du har möjligtvis läst någon medieuppgift där det har saknats, men det gjorde jag. Det finns ingen skillnad mellan Sverige och Tyskland i det avseendet. Det framgår också av det interpellationssvar som jag tidigare läste upp för kammaren och som Hampus Hagman har haft möjlighet att ta del av innan.

Det finns naturligtvis stora skillnader mellan Kina och Japan. Den likhet som finns är att vi hade covid under spelen i Japan och att vi har covid under spelen i Kina. Det är det som åsyftas i den meningen, ingenting annat. Det tror jag också att Hampus Hagman förstår. Det var skälet till att jag inte svarade på den, som jag uppfattade det, retoriska frågan.

Jag kommer inte att delta i några propagandajippon, som Hampus Hagman och David Samuelsson försöker få det att låta som. Den frågan kan vi lämna därhän. Jag kommer inte att åka till Peking, och jag har redovisat skälen för det.

Men, fru talman, det blir lite intressant med dessa högröstade toner från Hampus Hagman och David Samuelsson, som har hela sina partier bakom sig. Det är ju inte första gången det hålls olympiska spel i Kina, i Peking. Det var senast när Kristdemokraterna och Moderaterna satt i regeringsställning. Då valde man naturligtvis att delta vid spelen. Man åkte dit. Med er retorik skulle man kunna kalla det för att man deltog i propagandajippon för regimen.

Jag skulle vilja läsa upp ett citat från dåvarande idrottsministern, Lena Adelsohn Liljeroth, Moderaterna: Någon svensk bojkott har aldrig varit aktuell. Den svenska regeringens linje har hela tiden varit att det är bättre att vara på plats i Kina.

Så låter det när Moderaterna och Kristdemokraterna sitter i regeringsställning.

Anf. 52 DAVID JOSEFSSON (M):

Fru talman! Statsrådet tipsade en ledamot i en tidigare interpellationsdebatt om att namnen står här framme. Är det flera interpellanter kan man alltid läsa på skärmen om man har svårt med namn.

Jag tycker till att börja med att den stora skillnaden mellan OS 2008 och OS i år är att det har hänt väldigt mycket i Kina på 14 år. Det är precis det som vi försöker lyfta fram i den här interpellationsdebatten. Bara det som har hänt de senaste månaderna aktualiserar frågan om en diplomatisk bojkott. Jag tänker bland annat på det som har hänt i Hongkong och i Xinjiang och med Peng Shuai, som kidnappades i december.

Jag tycker att denna debatt, fru talman, är ganska talande för socialdemokratiens oförmåga att ta ställning i utrikespolitiken. Trots att interpellationen handlar om Sveriges diplomatiska relation till Kina och om huruvida vi diplomatiskt ska bojkotta OS i Beijing skickar utrikesministern idrottsministern att svara. Och när frågan om en diplomatisk bojkott ställs hänvisar idrottsministern till pandemin.

I valet mellan att ställa sig bakom USA:s demokratiskt valde president Joe Biden eller den auktoritära Xi Jinping vill Ann Linde inte ta debatten, och Anders Ygeman vill inte ta ställning. Sverige, och framför allt Ann Linde och Anders Ygeman, riskerar därmed att hamna på fel sida av historien, men man riskerar också att hamna på fel sida i geopolitiken.

När den fria världens aktörer markerar mot regimen i Beijing vill Sverige balansera på en slak lina. Man kunde ha valt att markera mot regimen i Beijing tillsammans med Joe Biden, men man väljer att inte göra det.

Jag tycker, fru talman, att Sverige borde vara en fyrbåk för demokrati, yttrandefrihet och mänskliga rättigheter i världen. Men vi har inte en utrikesminister som vill vara det. Vi har inte ens en idrottsminister som vill vara det.

Med det får jag tacka för den här debatten, fru talman.

Anf. 53 HAMPUS HAGMAN (KD):

Fru talman! Precis som David Josefsson sa har det hänt rätt mycket här i världen sedan Adelsohn Liljeroth var idrottsminister för 14 år sedan. Statsministern har sagt att man ska vända på stenar i Regeringskansliet. Jag föreslår att idrottsministern vänder på den sten som nyhetsrapporteringen har legat under.

Regeringens inställning till frågan om en diplomatisk bojkott är ett svek. Det är ett enormt svek.

Det finns en rad skäl att göra detta.

Kina är som sagt en av världens värsta diktaturer. Regimen begår systematiskt övergrepp mot de mänskliga fri- och rättigheterna. Förföljelsen av etniska minoriteter ökar. Uigurer diskrimineras, frihetsberövas och sätts i interneringsläger, där de utsätts för tvångarbete, tortyr och steriliseringar. Regimen har ignorerat de internationella överenskommelserna kring Hongkong och monterat ned demokratin där. Människor som står upp för sina allra mest grundläggande rättigheter fängslas. Kinesiskt stridsflyg hotar regelbundet demokratin Taiwan.

Behövs det fler skäl så är kidnappningen av den svenska medborgaren Gui Minhai ett. Hoten mot svenska politiker och mot svenska journalister är ytterligare skäl. Behövs det ännu fler skäl kan jag säga att chefen för Säpo i ett pressmeddelande som publicerades i måndags säger att bland annat Kina utgör ett av de största hoten och att de under senare år intensifierat sin säkerhetshotande verksamhet.

Fru talman! Listan med skäl för att genomföra en diplomatisk bojkott av Peking-OS begränsas egentligen bara av talartiden här i kammaren.

Anf. 54 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Först vill jag be David Josefsson om ursäkt för att jag kallade honom Samuelsson. Jag ber om ursäkt för det. Det var fel. Tyvärr står det bara ett namn här, men jag borde ändå ha känt till att David Josefsson heter David Josefsson och inget annat. Jag ber om ursäkt för detta.

Däremot, fru talman, är det något som skorrar väldigt falskt i den här diskussionen. När Moderaterna och Kristdemokraterna sitter i regeringsställning är det enda riktiga att åka till Peking och delta med pompa och ståt. Och när Moderaterna och Kristdemokraterna sitter i opposition är det fel att vara hemma från spelen i Peking för att man anger fel skäl. Man har inte ens orkat med att följa hela rapporteringen i pressen.

Ännu mer falskt, fru talman, skorrar det när man säger: 2008, det var ju länge sedan. I inlägget innan sa Hampus Hagman: Under lång tid borde man ha gjort det här. Men uppenbarligen var det inte så långt tillbaka som 2008.

Låt mig ändå för kammarens gottfinnande säga att den kinesiska revolutionen och enpartistaten tillkom 1949. Det är 59 år innan den moderata och kristdemokratiska regeringen valde att skicka sin idrottsminister till Kina för att vara med och, med era egna ord, legitimera den demokratiska diktaturen.

Lite mer stringens hade man kanske kunnat önska av två partier som aspirerar på regeringsmakten.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2021/22:222 om regelverk för arbetskraftsinvandring

Anf. 55 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Arin Karapet har frågat mig om jag avser att ta några initiativ för att gå vidare med något av de förslag som Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna har presenterat i en debattartikel. Han har också frågat om jag avser att ta några initiativ för att stoppa möjligheten till så kallade spårbyten.

Många av de problem som finns med det svenska systemet för arbetskraftsinvandring skapades av Moderaterna. Genom att tillåta arbetskraftsinvandring inom yrken där det inte råder brist på arbetskraft öppnade den moderatledda regeringen för ett omfattande missbruk av systemet.

Den utredning om arbetskraftsinvandring som avslutade sitt uppdrag i november förra året konstaterar att problemen med missbruk är betydande och mycket allvarliga. Det handlar bland annat om lönedumpning, grov ekonomisk brottslighet och människoexploatering. Missbruket av systemet utgör också ett hot mot den sunda konkurrensen i alla branscher där det förekommer.

Regeringen har därför föreslagit åtgärder för att skärpa reglerna för arbetskraftsinvandring. Det handlar bland annat om införande av bindande anställningsavtal, utökade kontroller av anställningsvillkoren och ett försörjningskrav för arbetskraftsinvandrare som vill ta med sig sin familj till Sverige. Det är viktiga steg för att komma till rätta med de problem vi ser med missbruk av systemet och utnyttjande av utländska arbetstagare.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag påpeka att det var Moderaterna som införde möjligheten till så kallade spårbyten.

Jag konstaterar att regeringen kommer att presentera fler förslag på förändringar av regelverket för arbetskraftsinvandring under det här året.

Anf. 56 ARIN KARAPET (M):

Fru talman! I min interpellation tar jag upp sju konkreta förslag förutom ytterligare förslag i texten. När jag läser interpellationssvaret känns det som att gå tillbaka till yngre dagar. Jag är inte så gammal, men jag har ju likt statsrådet Anders Ygeman varit med i ett ungdomsförbund. Svaret här är ungefär på den nivån: I stället för att prata om sakfrågan blir det en historiebereskrivning gällande vems fel det var och vem som införde detta – som om ingenting har hänt fram till i dag.

Jag noterar också att statsrådet är lite stridslysten. Det är fredag; han är på gott humör. Men jag hoppas att vi också kan ha en god och saklig debatt.

Det stämmer att det var alliansregeringen som liberaliserade arbetskraftsinvandringen. Det fanns orsak till det, för det var i princip omöjligt att komma till Sverige om man inte var asylsökande. Det var liksom bara ett fåtal som fick möjlighet att komma och arbeta i Sverige. Det ser vi gällande dagens integrationsproblem när det kommer just till gruppen asylsökande. Arbetskraftsdeltagandet är väldigt lågt. Integrationsproblemen är stora.

Vi kan inte heller säga att det inte finns problem när det kommer till arbetsrelaterad invandring. Det är därför vi har gjort vår hemläxa. Men det har gått sju år. Vi är inne på åttonde året då Moderaterna inte sitter i regeringsställning.

Moderata samlingspartiet har nu lagt fram konkreta förslag på hur olika partier tillsammans i den här kammaren kan se till att få ordning på svensk arbetsmarknad. Då är det kanske inte läge för en historiebereskrivning av vem det var som genomförde den nuvarande lagstiftningen. De som har suttit vid makten och lägger fram förslag till kammaren är ju regeringen, och vad jag vet är det Socialdemokraterna som har suttit vid regeringsmakten i snart åtta år. Vi är inne på åttonde året.

Fru talman! Det handlar om att stoppa kompetensutvisningarna. Ska hårt arbetande invandrare som väljer att komma till Sverige och betala skatt utvisas på grund av att man kanske har missat att ta ut en semesterdag eller att arbetsgivaren har betalat ut några kronor i felaktiga utbetalningar? Ska de utvisas samtidigt som vi har människor som begår grova brott, till exempel våldtäkt och dylikt, men som inte blir utvisade utan får stanna i Sverige av andra skäl efter att de har suttit av sitt straff?

Det handlar också om att få stopp på arbetskraftsinvandring där det finns fusk och missbruk, till exempel i låglöneyrken som personliga assistenter. Vi behöver också ett höjt lönekrav.

Fru talman! Det är de här frågorna jag vill diskutera med statsrådet. Hur kan vi se till att myndigheter kan ta bort sekretesshinder så att de inte behöver genomföra arbetsplatsinspektioner tillsammans utan kan utbyta sekretessbelagd information direkt med varandra? Vi vet ju att det är resurskrävande.

Ett annat exempel är att ta bort möjligheten till spårbyte.

Jag välkomnar statsrådet till en riktig debatt i stället för att vi ska prata historiebereskrivningar och dylikt.

Anf. 57 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Arin Karapet säger att skälet till att Moderaterna lade fram den katastrofala ordning vi har i dag i Sverige var att det kom för få till

Prot. 2021/22:53

14 januari

Svar på
interpellationer

Sverige. Men skälet till att det kom få arbetskraftsinvandrare till Sverige var ju att vi hade en arbetskraftsprövning. Därför kunde vi inte få folk som personliga assistenter, städare eller diskare till Sverige, eftersom det fanns gott om arbetskraft i Sverige. Den prövningen rev Moderaterna ned.

Arin Karapet säger sedan att Socialdemokraterna har styrt i åtta år och kunde ha ändrat på det här. Men problemet, fru talman, är ju att Moderaterna har hindrat det. Moderaterna har under huvuddelen av den här tiden röstat ned de förslag som har lagts fram för att reda upp i den här situationen. Det kan man se i utskottsbetänkande efter utskottsbetänkande. Exempelvis Elisabeth Svantesson har varit väldigt kritisk mot de socialdemokrater som har vågat ifrågasätta de förslag som Moderaterna drev igenom.

Så till de förslag som Arin Karapet hellre vill diskutera – fine with me! I princip alla de förslag som Arin Karapet tar upp är förslag från någon utredning som regeringen har tillsatt. Några av förslagen har vi redan gått fram med, till exempel för att stoppa kompetensutvisningar. Vi kräver också bindande krav på anställningsavtal, ökade kontroller och försörjningskrav för arbetskraftsinvandrare.

De krav som vi ännu inte har gått fram med är föremål för remiss från utredningen. Remisstiden går ut den 6 februari, så när vi har fått in remissförslagen ska jag naturligtvis återkomma även till dem.

Jag kan dock säga så mycket att jag ser framför mig att vi kommer att gå fram med huvuddelen av de förslag som utredningen har lagt fram.

Anf. 58 ARIN KARAPET (M):

Fru talman! I valet 2014 fick Moderaterna 23–24 procent, och 2018 backade vi till ungefär 19,5 procent. Moderaterna har inte majoritet i den här kammaren. Det har inte Socialdemokraterna heller.

Fru talman! Skälet till att Socialdemokraterna inte har gått fram med dessa lagförslag och inte höjt tonläget förrän nu är att man har suttit i Regeringskansliet tillsammans med Miljöpartiet. Nu när man har frikopplat sig från Miljöpartiet – ojoj! Då är det hårdare tag! Det är hårdare tag mot gängkriminalitet. Plötsligt är man för kärnkraft. Nu ska man skruva till och vända på varenda sten.

Detta borde man ha gjort 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020 och 2021 – inte när det är valår.

Om statsrådet kommer med skärpta krav för att reglera arbetskraftsinvandringen välkomnar jag det. Vad jag vill påminna statsrådet om är att Socialdemokraterna inte har majoritet i Sveriges riksdag. Ska man få igenom ett lagförslag måste man i stället komma till Sveriges riksdags kammare och förhandla med de partier man ligger närmast i de här frågorna. Det är vi, det är Kristdemokraterna och det är Sverigedemokraterna, och detta är statsrådet Anders Ygeman väldigt medveten om. Visst kommer regeringen att lägga fram en proposition, men den kommer självklart att förhandlas i utskottet.

Vi har presenterat de förslag som tas upp i bland annat interpellationen och den debattartikel jag hänvisade till. Det handlar någonstans om att se till att gå från ord till handling – vi måste ha höjda lönekrav – men också om att se till att myndigheter kan prata med varandra. Jag tänker inte gå in på debatten om statsministern och fördjupa mig i den diskussionen, men det kan möjligtvis vara så att Skatteverket månatligen har fått in pengar på ett skattekonto men att de, eftersom deras system inte pratar direkt med

Migrationsverkets, inte har fått någon signal om att vederbörande har ett utvisningsbeslut.

I och med att systemen inte pratar med varandra eftersom det finns sekretesshinder – som statsministern sa i Sveriges Radio förutsätter det att myndigheterna tillsammans gör en arbetsplatsinspektion, men det har inte skett på det här företaget – går det inte heller någon signal till gränspolisen för att den ska kunna verkställa utvisningsbeslutet. Detta visar hur vårt skuggsamhälle ser ut.

Därför är det bättre att regeringen lägger fram ett förslag som accepteras i utskottet, det vill säga att Socialdemokraterna kan få majoritet i utskottet tillsammans med Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna. Men då gäller det också att vara lite ödmjuk och att man vill lösa sakfrågan.

Statsrådet tog även upp möjligheten till spårbyte. Det är ingen hemlighet att Socialdemokraterna vill ta bort den möjligheten, men skälet till att man inte tog bort den är något som heter januariöverenskommelsen. Centerpartiet är ju för att behålla spårbytet, och Centerpartiet och Miljöpartiet var de som motsatte sig höjda lönekrav. Men januariöverenskommelsen finns inte kvar, och nu går vi in i en valrörelse.

Allt behöver dock inte bli en strid. Låt oss bli överens om detta, och när det gäller det vi inte är överens om – låt oss bjuda upp till en match där väljarna avgör vem som ska styra det här landet efter den 11 september!

Anf. 59 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Politik är en skön konst, och Arin Karapet är en duktig politiker. Men jag undrar om han här inte försöker sig på ett mästestycke som åtminstone jag imponeras av: Han kritiserar regeringen för att vi inte tillräckligt snabbt monterar ned den moderata politiken – och för att vi inte monterade ned den moderata politiken under den tid då Moderaterna kritiserade oss för det. Det är sanna mina ord ett politiskt mästestycke.

Arin Karapet frågar: Varför ändrade ni inte det här 2014? Varför ändrade ni inte det här 2015? Ja, svaret är ju: för att det inte fanns politisk majoritet i riksdagen. År 2015 sa Moderaternas ekonomisk-politiska talesperson att arbetsmarknadsprövningen var en protektionistisk arbetsmarknadspolitik, Arin Karapet. Hon kritiserade oss socialdemokrater för att vi ville förändra reglerna för arbetskraftsinvandring. Hon sa att det var en protektionistisk arbetsmarknadspolitik. Nu står dock Arin Karapet här i talarstolen och frågar: Varför gjorde ni inte det som vi kraftigt motsatte oss att ni skulle ändra?

Jag tror ändå att du får ha tålamod med oss, Arin. Det tog några år för oss att få uppslutning i kammaren för att kunna ändra de felsteg som den moderatledda regeringen gjorde.

Jag går vidare till förslagen. Nu verkar det faktiskt som att vi är överens om huvuddelen av dem. Moderaterna verkar ha gjort en omsvängning, och jag välkomnar det. Vi behöver inte bråka om den tid som har varit, utan vi kan titta framåt. Det är rimligt att vi höjer golvet för vad man ska tjäna om man kommer till Sverige. Det är rimligt att vi har bindande anställningsbevis. Det är rimligt att man inte kan ha bara en kort deltidsanställning.

Jag tycker dock att det även vore rimligt att ställa kravet att det ska finnas ett behov av arbetskraftsinvandring innan människor kommer till Sverige, genom någon form av arbetsprövning. Om vi har tiotusentals

Prot. 2021/22:53
14 januari

Svar på
interpellationer

arbetslösa städare i Sverige, varför ska det då vara möjligt att ta hit tusen städare till? De konkurrerar då om löner och om arbetsvillkor, vilket gör att både de som kommer och de som redan är här riskerar att utnyttjas och leva under hemska förhållanden.

Därför skulle jag vilja fråga Arin Karapet: Om jag nu kan ställa upp på de förslag som Arin Karapet för fram, skulle Moderaterna då kunna vara beredda att begränsa arbetskraftsinvandringen till de verksamheter och branscher där den verkligen behövs? Det handlar om it-sektorn och sjukvården, där flera arbetskraftsinvandrare faktiskt gör fantastiska insatser.

Anf. 60 ARIN KARAPET (M):

Fru talman! Jag tar det som en komplimang, och det är första gången jag får en komplimang från ett statsråd. Det blir alltså ett minne jag tar med mig.

Fru talman! Statsrådet visar sin talang för att vrida och vända på debatten. Han vill få det till att handla om huruvida Moderaterna kommer att ställa upp på villkoret om arbetsmarknadsprövning. Jag kommer inte att sköta förhandlingen, men inställningen från Moderaterna är att det är bättre att ha ett högt lönekrav. Då slår vi undan de branscher som statsrådet tar upp, till exempel städbranschen och dylikt – låglöneyrken där vi i dag har en arbetskraft som inte arbetar utan lever på bidrag. Man kan då få den inhemska arbetskraften att utföra de jobben.

Jag ska dock inte förlänga den här debatten. Jag vill tacka statsrådet, som har sagt att regeringen kommer att komma med ett lagförslag inom kort. Det kommer att komma till utskottet, och vi kommer att vrida och vända på varenda sten. Det finns en politisk majoritet; den enda skillnaden nu är att Socialdemokraterna är det enda partiet i regeringsställning. Det är alltså bara socialdemokratiska ministrar som ska skriva under det här förslaget innan det kommer till kammaren, så man behöver inte käbbla med Miljöpartiet.

Förhoppningsvis får vi alltså ett lagförslag på bordet, och vi kommer att komma med våra inspel. Som statsrådet vet finns det tre partier i utskottet som är överens, så det blir förmodligen de tre partierna regeringen kommer att få förhandla med.

Trevlig helg!

Anf. 61 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Naturligtvis var det beröm av Arin Karapet och ingenting annat. Jag tackar för replikeringen av det berömmet, får jag väl säga.

Jag ser fördelarna med att höja lönegolvet på det sätt som Arin Karapet och Moderaterna ger uttryck för. Problemet är att det inte räcker för att komma till rätta med missförhållandena. Vi ser nämligen att väldigt många av dem som utnyttjas under slavliknande förhållanden inte får de löner som står på anställningsbeviset.

Det är alltså en bra början, men ska man komma till rätta med problemet tror jag att man även måste komplettera med någon form av arbetsmarknadsprövning. Det kan ske mellan parterna, eller det kan ske av en myndighet. Det kan ske på många olika sätt, och jag är beredd att diskutera med Moderaterna på vilket sätt det skulle kunna göras så att det blir obyråkratiskt och enkelt.

Jag tror dock att det vore olyckligt om det moderata nytänkandet slutar vid att vi ändå kommer att ha en stor arbetskraftsinvandring till branscher med väldigt låga kompetenskrav så att vi där fortsätter att ha ett skuggsamarbete och människor som lever under slavliknande förhållanden. Om Moderaterna ändå har börjat sitt nytänkande och lämnat Elisabeth Svan-
tessons retorik om att vi behöver arbetskraftsinvandring av demografiska skäl och en massa andra saker – samt att det är protektionism att vara emot arbetskraftsinvandring – önskar jag alltså att man klarar den sista biten av nytänkandet och ser att det tyvärr kommer att behövas ännu fler åtgärder för att komma till rätta med arbetskraftsinvandringsproblematiken.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2021/22:188 om förändrade betygskrav i svenska

Anf. 62 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLÖM (S):

Fru talman! Arin Karapet har frågat utbildningsminister Anna Ekström vad som låg till grund för hennes ställningstagande om att sänka kraven för godkänt betyg i svenska och därtill gymnasiebehörighet. Frågan har överlämnats till mig.

Jag vill börja med att tydliggöra att det inte finns några förslag på bordet om att sänka kraven för godkänt betyg i svenska eller för behörighet till gymnasieskolans nationella program.

Jag tolkar Arin Karapets fråga som att den handlar om den avisering som görs i propositionen *Ämnesbetyg – betygen ska bättre spegla elevernas kunskaper* (prop. 2021/22:36) om att en utredning ska se över godkäntgränsen och behörighetskraven till nationella program i gymnasieskolan. I propositionen föreslås en ändrad princip för betygsättning som innebär att lärare ska göra en sammantagen bedömning av elevernas kunskaper i förhållande till betygskriterierna, det vill säga att till exempel en högre kunskapsnivå i någon del kan väga upp för en lägre kunskapsnivå i en annan del, så att betyget mer rättvisande kan spegla elevernas kunskaper i ämnet.

Detta föreslås för betygen A–D men inte för godkäntnivån, det vill säga betyget E. För att eleven ska kunna få ett godkänt betyg ska samtliga krav för betyget E vara uppfyllda. Betygsutredningen övervägde om den ändrade principen även skulle kunna gälla för betyget E. Regeringen anser dock att eventuella konsekvenser av en sådan ändring först behöver utredas noggrant.

Att utreda frågor om den så kallade skarpa godkäntgränsen och behörighetskraven till gymnasieskolan handlar i första hand om att få mer kunskap om hur utbildningssystemet ska fungera för att alla barn och ungdomar ska få en möjlighet att lära sig så mycket som möjligt och som vuxna få ett jobb, kunna försörja sig och skapa ett gott liv.

Jag vill ha en skola där kunskap och bildning står i fokus och där varje elev möts av höga förväntningar och tydliga krav. Jag vill också ha en skola där utslagningen är betydligt mindre än i dag och där utbildning leder till sysselsättning. Det självklara målet är att varje elev ska utvecklas så

långt som möjligt och att kunskapsresultaten i den svenska skolan ska fortsätta att förbättras.

Eftersom Arin Karapet särskilt lyfter fram svenskämnet i sin fråga vill jag betona att kunskaper i svenska språket är en nyckel till utbildning, jobb och att vara en del av det svenska samhället. Av den anledningen har regeringen gett Skolverket i uppdrag att göra en bred översyn av ämnena svenska och svenska som andraspråk. Uppdraget ska redovisas i vår.

Slutligen vill jag understryka att jag ser att gränsen för godkänt betyg i grundskolan och kraven för behörighet till gymnasieskolan är ett område som är förenat med svåra avvägningar och att för- och nackdelar med olika alternativ behöver analyseras noggrant. Det är just därför det behövs en utredning.

Anf. 63 ARIN KARAPET (M):

Fru talman! Jag vill välkomna statsrådet Lina Axelsson Kihlblom till den första debatten med mig och som nytt statsråd.

Jag lyssnade på inslaget och hörde utbildningsminister Anna Ekström öppna upp för eller resonera om – jag är ju från oppositionen och vill vrida och vända för att få till en debatt; det ska jag vara uppriktig med – att sänka kraven för att få godkänt och för att få behörighet till gymnasiet.

Vi har haft en ganska stor invandring till Sverige de senaste 30 åren, fru talman, och det blir alltmer tydligt hur det ser ut i den svenska skolan. Vi har skolor där varannan elev går ut med ofullständiga betyg. Vi skulle kunna sänka kraven så att de får behörighet, men vad händer då med gymnasieskolan? Vad är det för utbildning dessa individer kommer att få? Det kommer att bli en utbildningsinflation som kommer att leda till att arbetsgivare inte anställer dem.

Vi måste ställa högre krav och ha höga förväntningar från dag ett. Kraven för godkänt handlar också om att få en hög lägstanivå. Alla kommer inte att få A. Jag var inte heller en elev som fick A i allting. Jag hade A i några ämnen – eller MVG, som det hette då, och VG. Jag var mitt emellan. Men det handlar också om att ha en hög lägstanivå.

De problem vi ser i svensk skola handlar om brist på ordning och reda. Det är stökigt. Kraven är lågt ställda. De som slås ur är de som inte har rätt förutsättningar hemifrån och de som kanske inte besitter talangen att ta in teoretiska kunskaper. Det finns personer som är duktiga när det gäller teoretiska ämnen men mindre bra när det handlar om praktiska ämnen och tvärtom.

När det gäller det svenska språket har vi i Sverige inte förstått hur komplext det är att lära sig att prata korrekt svenska och att skriva på svenska. Är man född i Sverige ska man vara duktig i svenska språket. Jag har själv ett annat modersmål från hemmet, men det språk jag ska vara bäst på är faktiskt svenska. Det är faktiskt på det svenska språket som jag ska kommunicera med mina vänner. Det är på svenska jag ska ta in kunskaper i skolan, och sannolikt är svenska det arbetsspråk jag kommer att använda mig mest av. Nu pratar jag om samhället generellt.

Har man inte fullständiga kunskaper i det svenska språket kommer man inte heller att ta in de kunskaper man kan få på matematiklektionerna, på kemin, på fysiken, på bildlektionerna eller i vilket annat ämne som helst.

Statsrådet är ny, så jag tänker inte vara hård. Jag får vara lite ödmjuk, och det kommer en valrörelse. Men kan jag få någon försäkran från statsrådet om att kraven inte kommer att sänkas utan höjas? Det handlar ju om att möjliggöra en klassresa – den svenska jämlikhetsresan – för de barn och ungdomar som inte har svenska som modersmål och som bor, lever och verkar i vårt samhälle för att de ska kunna uppfylla sina drömmar och visioner och vara goda samhällsmedborgare. På vilket sätt kommer man att se till att svenska språket kommer mer till gagn för dem än vad det gör i dagens svenska skola?

Anf. 64 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S):

Fru talman! Arin Karapet och jag skulle kunna ta i hand på att vi inte ska sänka några krav; det kan jag lova.

Däremot finns det en skillnad mellan Arin Karapet och mig, och den kanske har med ideologi och grundsyn att göra. Att bara höja ribban utan att ge ökade möjligheter skapar utslagning och sortering. Det har vi sett sedan 2011, då Alliansen införde en läroplan som knappt ens lärarna förstod. Många akademiker har kämpat med att förstå den, och framför allt är det de som inte har akademiker till föräldrar som har farit illa av den.

Samtidigt höjdes kraven för att skaffa sig en yrkesutbildning, varför det finns diskussioner om hur man får unga – oavsett om det är svenska, matematik, engelska eller andra ämnen som de inte har godkänt i – att skaffa sig en yrkesutbildning och komma i arbete och egen försörjning.

Etablering är alltså den stora frågan. Jag vill fråga dig, Arin Karapet, om det då är så viktigt att vi är stenhårda med alla krav för alla yrken.

Den andra fråga jag vill ställa är: När expertorganisationer som IFAU, OECD och Skolverket och även experter inom suicidforskning som Sven Bremberg och Elisabeth Fernell beskriver den utveckling vi har sett sedan 2011 och utslagningen från betygssystem, skulle det då inte vara okej att utreda frågan?

Är det för en moderat orättvist om någon som är väldigt intresserad av matlagning får bli kock utan att ha godkänt i engelska? Får man bli plåtslagare även om man inte har godkänt i svenska? Är det orättvist? Eller kan vi tänka oss att man när man utbildar sig till kock eller plåtslagare får extra undervisning i just de ämnen man inte hade behörighet i?

Det handlar om att skattepengar ska gå till ett utbildningssystem som ger människor förutsättningar att skapa riktiga vuxna liv. Vi måste förstå att vissa når målen vid 12 års ålder men andra först vid 17 års ålder. Det system Alliansen skapade ledde till väldigt mycket utslagning. Ni får ingen yrkesutbildning, sa man. Det är därför vi nu ser en möjlighet för kriminella att lätt rekrytera unga utan yrkesutbildning.

Skolkommissionen, som jag var ledamot av, har lagt fram väldigt många förslag. Vi kommer under våren att presentera flera förslag som handlar om hur vi kan stötta de elever som inte har lyckats men också om hur vi kan ge fler elever möjlighet till yrkesutbildning, så att de kan få jobb i tidig ålder.

Anf. 65 ARIN KARAPET (M):

Fru talman! Jag är uppvuxen i en av våra förorter där situationen tyvärr har blivit värre. Jag har inte svenska som modersmål, och jag lärde mig

svenska före min egna föräldrar. Varje gång min språkutveckling gick framåt utvecklades även språket i hemmet.

Jag skulle säga att problemen inte börjar i den övre delen av grundskolan. Vi kan ta en elev som är född i Sverige eller kommer till Sverige i väldigt låg ålder. Det börjar redan i förskolan. För de elever som har utländsk bakgrund handlar det om att komma i kontakt med det svenska samhället och det svenska språket. Visst – de går i svensk skola och kanske har en lärare som har svensk bakgrund och pratar svenska. Men det är under ett fåtal av dygnets timmar som de kommer i kontakt med någon som är svensk. I övrigt kommer de i kontakt med människor med andra nationaliteter eller sin egen nationalitet, det vill säga den de har från hemlandet.

Det handlar om att få in det svenska språket i förskolan. Det handlar om obligatorisk språkförskola. Det handlar om att få in de svenska språkförskolorna, som man inte får i hemmet. Det är där skon klämmer. Vi pratar om integration, men oftast integreras man med andra kulturer än den svenska kulturen. Oftast integreras man i andra språk än det svenska språket.

Därför är det viktigare att ha tydliga och höga krav på svenska språket från dag ett i förskolan och i grundskolan. Det handlar om att rusta eleverna med rätt verktyg. Då kommer vi att lösa många av de problem som ministern lyfter fram, till exempel detta med att man kommer upp i gymnasieåldern och vill bli kock eller plåtslagare. Kommer man upp i en högre ålder kanske man inte kan ta igen det. Då kanske det finns andra utbildningsformer som kan tas fram. Men det handlar ju om att det svenska utbildningssystemet slår ut elever med utländsk bakgrund för att man inte ger rätt verktyg vid rätt tillfälle.

Man ska oftast inte ta personliga exempel, men ibland är det bra att göra det. Politiker ska inte bara befinna sig i den här kammaren och på partimöten utan också i andra delar av samhället. Jag kan ta ekvationer som exempel. I Sverige börjar man med ekvationer i matematiken i sjätte, sjunde eller åttonde klass – jag vet inte riktigt. Men när jag pratar med släktingar från andra länder får jag höra att deras barn börjar med det långt mycket tidigare. I Sverige har vi haft någon form av idé om att det skapar stress om barnen lär sig för tidigt. Jag skulle säga att barn lär sig väldigt mycket under väldigt kort tid. Det handlar om att det är förutsägbart, att man är tydlig från vuxenvärlden och att vi inte har en lekskola, som det är i dag.

I den svenska förskolan är det i dag mest hopp och lek. Det är väldigt lite pedagogik. Så är det. Regeringen kanske kan tillsätta en utredning. Många av barnen är inte värtaliga. Men i andra länder kan barnen vara väldigt värtaliga. Det handlar om att arbeta med ungdomarna och barnen. Då handlar det också om att ha en tydlig inställning. Vad vill vi som land och som samhälle, och vilken skola vill vi ha?

Vilka åtgärder kommer statsrådet att vidta så att fler barn och ungdomar som har utländsk bakgrund och inte har svenska som modersmål kan tillgodogöra sig mer svenska? Vi behöver komma ifrån den situation vi i dag befinner oss i, där elever blir utslagna för att de inte fått rätt verktyg vid rätt tillfälle. Detta är byggt på snällism och inte på att man vill deras bästa.

Anf. 66 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S):

Fru talman! Jag blir glad när jag hör Arin Karapet. Jag lägger ju nu fram flera propositioner som helt är i hans linje och som han kommer att kunna rösta på. Det handlar bland annat om högre krav på uppsökande verksamhet för att få alla barn till förskolan.

Arin Karapet beskriver den segregerade skolan. Vi har ett enormt orättvist skolval i dag. Arin Karapet vet lika väl som jag att fristående skolor väljer sina elever. Det är inte pojkarna från förorten som får plats där. Nej, det är helt andra elever.

En annan sak som vi kommer att lägga fram förslag om är att alla huvudmän, kommuner, ska sträva mot en allsidig elevsammansättning, så att det faktiskt möjligen blir så att alla elever möter olikhet. Därmed kan de också få lära sig svenska språket och den svenska kulturen. Vi har ett skolsystem som spår på bostadssegregationen, och vi har en passivitet från de borgerliga partierna och Sverigedemokraterna i frågan.

På andra sidan finns det många som tjänar väldigt mycket pengar på det här. Att kunna välja sina elever är väldigt lönsamt. Ingen strävar mot en allsidig elevsammansättning. Det är borttaget från läroplanen. Vi kommer att lägga väldigt många förslag för att minska segregationen. Det som händer i vissa skolor är att alla de med utbildning söker sig bort. Kvar blir elevgrupper som det är väldigt svårt att hantera för lärarna, och det bildas andra kulturer. Därför utökar vi också möjligheten för Skolinspektionen att stänga skolor. Det är väldigt viktiga reformer för att vi ska komma till rätta med det här.

Jag håller med Arin Karapet om att det här är ett problem, men jag har lösningar på problemen. Från Moderaternas håll har jag inte sett några förslag, förutom sådana som handlar om mer privatiseringar, mer segregation och utslagning och höjda krav. Det finns inga förslag om möjligheter till yrkesutbildning eller etablering i samhället.

När till och med moderata politiker tycker att marknadsskolan har gjort sitt och när även Svenskt Näringsliv tycker att det är dags för reformer på området kanske vi ska ta i hand nu under våren och göra någonting åt saken. Jag kommer att ha väldigt många förslag i den här kammaren för att hantera den frågan.

Anf. 67 ARIN KARAPET (M):

Fru talman! Orsaken till att min skolgång inte gick åt skogen och att jag började komma i kontakt med svenska elever, det vill säga elever som hade en eller två föräldrar med svensk bakgrund, var att min mor kunde byta skola åt mig. Jag behövde inte gå kvar i skolan i Hässelby. Hon insåg att jag inte hade tillräckligt goda svenskkunskaper och inte hängde med i klassrummet. Jag satt som ett frågetecken. Jag gick i en kommunal skola och bytte till en annan kommunal skola, som fanns i innerstaden.

Om statsrådet är intresserad kan vi gärna åka ut till Engelska Skolan i Kista. Där kommer ungefär 90 procent av eleverna från just detta område i västerort och har utländsk bakgrund. De säger själva när lärarna lämnat klassrummet att de tack vare att de fått börja på denna skola inte bara blivit bättre på engelska utan även på svenska.

Eleverna säger: ”Här är ordning och reda, vi tuggar inte tuggummi i klassrummet, vi kommer inte in med ytterkläder, det är mobilförbud, lärarna kan namnet på varenda elev och vi måste hälsa på varandra. Vi blir

sedda, och vi kommer bort från kaoset i de områden vi bor i. Här är det lugn och ro och förutsägbart. Här vägleder de vuxna oss.”

Ibland är det jobbigt, men barn föredrar trygghet och förutsägbarhet. Det finns commitment mellan lärare och elever. Om det är höga krav och förväntningar och eleverna får växa i denna miljö kommer de att nå sin fulla potential.

Vi i vuxenvärlden måste sluta vara slappa, och jag hoppas att skolministern kommer med högre krav i svenska språket, bland annat obligatorisk språkförskola från tre års ålder.

Anf. 68 Statsrådet LINA AXELSSON KIHLEBLOM (S):

Fru talman! Det är intressant att höra dig prata om möjligheten att byta skola, Arin Karapet. För de flesta är det i dag svårt att byta skola eftersom många skolor redan är fulla på grund av sitt kösystem.

Jag vill ha ett skolvalssystem där alla väljer samtidigt så att alla har samma chans och inte bara vissa, med lite tur eller förtur. Detta vill jag ta bort, och jag lägger fram ett sådant förslag under våren som du gärna får stödja.

Det var lite slarv med statistiken. Efter sex år i svensk grundskola är det i årskurs 9 ingen skillnad mellan födda i Sverige och födda i annat land – detta enligt SCB och alla experter. Utbildningsbakgrund och fattigdom är dock viktiga faktorer. Det handlar inte om svart eller ljus hår, utländsk eller svensk bakgrund.

Det handlar också om att vissa fristående skolor i hemlighet gör förtäster på elever, har hemliga kölistor och väljer ut sina elever. Detta är djupt orättvist. Får man skattepengar för att bedriva skola ska man göra det för alla och inte välja ut vissa. Framför allt ska man inte kunna skicka iväg pengar i vinst eller skicka dem utomlands för att bygga nya skolor som man kan tjäna ännu mer pengar på. Det handlar om hederlighet, moral och rättvisa.

Därför vill jag ha mer skolval men ett rättvist skolval. Och jag ser gärna fler fristående skolor som använder pengarna till undervisning.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2021/22:168 om nordiskt energisamarbete

Anf. 69 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Lotta Olsson har frågat mig hur jag avser att agera för att de svenska problemen på energiområdet inte ska orsaka nordiska samarbetsproblem.

Jag vill börja med att framhålla att de nordiska länderna sedan flera år bedriver ett mycket nära, konstruktivt och fruktbart energisamarbete inom ramen för Nordiska ministerrådet.

Övergripande dialog om utvecklingen av energisamarbetet inom Norden förs vid våra årliga nordiska energiministtermöten. Det nordiska energisamarbetet är sedan flera år huvudsakligen inriktat på utveckling av den nordiska elmarknaden, energieffektivisering och energiforskning.

Sedan ett antal år genomförs även årligen återkommande nordiska elmarknadsforum för tillfälle till dialog mellan aktörerna på den nordiska elmarknaden.

Den väl fungerande nordiska elmarknaden är något som ofta av omvärlden framhålls i internationella sammanhang som ett föredöme när det gäller elmarknadsintegration. Det svensk-norska elcertifikatsystemet är också ett exempel på gott nordiskt energisamarbete.

När det gäller det svenska elnätet arbetar regeringen för närvarande för att öka takten i nätutbyggnaden. Det svenska transmissionsnätet behöver förstärkas för att överföringskapaciteten ska kunna öka och variationerna i elpris ska kunna minska. Därför närmare tredubblar Affärsverket svenska kraftnät sina nätinvesteringar under de kommande tre åren jämfört med föregående treårsperiod.

Det svenska transmissionsnätet är som Lotta Olsson påpekar mycket riktigt viktigt även för våra grannländer då Sverige är ett transitland för el. Lägre överföringskapacitet inom Sverige och mellan våra grannländer och Sverige påverkar därför hela Norden. Det är givetvis bekymmersamt att lägre överföringskapacitet sammanfaller med de höga energipriser vi för närvarande ser i Europa. Regeringen följer därför situationen noga.

När det gäller beräkning av handelskapacitet för överföring mellan Sverige och våra nordiska grannländer är detta en fråga som Affärsverket svenska kraftnät ansvarar för och där Energimarknadsinspektionen ansvarar för övervakning och kontroll av uppfyllande och efterlevnad av gällande regler.

Anf. 70 LOTTA OLSSON (M):

Fru talman! Välkommen, minister Khashayar Farmanbar!

Det nordiska energisamarbetet är viktigt. Den svenska elinfrastrukturen är inte bara motorväg för den svenska elförsörjningen. Den är också motorväg för Norden och då främst Norge och Finland. Det finns ett samarbete mellan de nordiska länderna vad gäller att överföra elenergi när det behövs. Även att transportera energi i våra elnät är en avgörande funktion för våra grannländer.

Nu har det i elkrisens spår kommit rapporter om att Svenska kraftnät strypt elleveransen till Norge och andra nordiska länder. Det innebär att det goda samarbete som behövs för att vi tillsammans ska kunna täcka upp- och nedgångar i produktionen kan vara hotat.

Statsrådet påpekar i sitt svar att det finns ett gott samarbete på minister-nivå, men det hjälper inte för att i längden överbrygga de konflikter som kan komma av en obalans i det svenska elsystemet och som kan innebära en begränsning i överföringen till våra nordiska grannar.

Fru talman! Det är inte en självklarhet att grannländer förutom att själva sörja för sin elförsörjning vill vara med och betala priset för att Sverige väljer att tidigarelägga nedläggningen av kärnkraften och omstrukturerar sitt elsystem. För hur framtidsytande man än kan tycka att det är med den gröna revolutionen måste svensk, norsk och finsk vardag fungera.

Den svenska ambitionen om det nya fossilfria samhället är en utmaning för Sverige, och regeringen och till viss del riksdagen har beslutat att anta denna utmaning. Det är bra, även om regeringen likt en struts vägrar att se hur stor utmaningen faktiskt är.

Prot. 2021/22:53
14 januari

Svar på
interpellationer

Våra nordiska grannar förväntar sig dock inte att Sveriges gröna revolution ska lägga en hämsko på deras elförsörjning.

Min undran är utifrån det svar jag fått från statsrådet om det nordiska elsamarbetet, och hur det ska fungera, över huvud taget har varit uppe i planeringen av energipolitiken eller om det precis som med elförsörjningen bara blivit som det blivit. Norge och Finland ska inte behöva bli lidande för att Sverige inte klarar sin elförsörjning på grund av dåligt framtidsytande politik.

Fru talman! Man ska alltid behandla sina grannar med respekt. Det gäller där man bor och även mellan länder. Speciellt i oroliga tider som denna är det extra viktigt att vårda sina goda samarbeten. Jag anser att Sverige inte gör det om vi med en dåres envishet hävdar att vi inte har problem med vårt elsystem, för det har vi.

Fru talman! Nej, se problemen som de är och se den enorma utmaning det innebär att så radikalt förändra ett lands energiförsörjning så som nu sker. Var lyhörd för de problem som uppstår, och försök hitta lösningar som även våra grannländer kan ha nytta av. Bara den som har en god grannsämja kan känna sig trygg.

Anf. 71 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Jag håller med Lotta Olsson om vikten av ett gott samarbete med våra nordiska grannländer. Inom energiområdet bedriver vi sedan flera år ett nära och konstruktivt nordiskt samarbete. Grunden för vårt samarbete är de nordiska ländernas ambitiösa mål inom energi- och klimatområdet.

Centralt inom det nordiska energisamarbetet är den gemensamma nordiska elmarknaden. Vi samarbetar också genom olika nordiska energiforskningsprojekt, och vi har en aktiv dialog om utveckling, teknik och förnybar energi. Just inom området förnybart har vi en utmärkt möjlighet att komplettera varandra genom varierande förutsättningar och erfarenheter när det gäller olika teknikslag.

Fru talman! Låt mig kort beröra det som Lotta Olsson tog upp angående kärnkraften. Som riksdagen är mycket väl medveten om infördes en punktskatt på kärnkraft år 2000. Den avskaffades inte under två borgerliga regeringar, utan den fick vara kvar under deras styre. Det var först under en socialdemokratiskt ledd regering, som kom till riksdagen med en budgetproposition 2016, som man började avskaffa punktskatten på kärnkraft.

Sedan ett antal år tillbaka råder lika villkor mellan kärnkraften och vindkraften ur detta perspektiv. Det vet riksdagen naturligtvis. Jag tror att riksdagen också är fullt medveten om att de nedläggningar som har skett av två av fyra reaktorer under senare tid har varit helt marknadsmässigt drivna av ägarna. Det är inga politiska beslut. Låt mig notera att om vi eller den dåvarande regeringen politiskt hade tvingat ägarna att behålla den kärnkraft som byggdes på 80-talet hade det inneburit enorma kostnader, vilka skulle ha hamnat någonstans. Det hade inneburit permanent högre elpriser för svenska elkonsumenterna. Det här är vad marknadsmässighet innebär.

Låt mig också säga att Sverige har ett överskott av elproduktion även om vi nu ser hur Rysslands agerande påverkar naturgaspriserna nere på kontinenten i Europa och även hur det påverkar svenska elkonsumenterna

genom det samarbete som vi har med våra grannländer, både de nordiska och de europeiska.

Svenska kraftnät har till uppgift att beräkna handelskapaciteten och tilldela den till elmarknaden. Handelskapacitet beräknas per timme och elområdesgräns och anger den maximala överföringskapacitet i megawatt som marknaden tillåts använda för handel. Denna beräkning är en komplex process, och resultatet måste respektera driftssäkerhetskriterierna. Det är just driftssäkerhetskriterierna som har legat till grund för Svenska kraftnäts beslut om de neddragningar av handelskapaciteten som ibland skett. Just därför får Svenska kraftnät tredubbla sina investeringar i elnätscapacitetsutbyggnaden, för det är den vägen som skapar större handelsutrymme i Sverige. Detta gäller också möjligheterna till elhandel med våra grannländer.

Låt oss inte blanda ihop någon form av nostalgi över en teknik som härstammar från den tid då Sony Walkman var den häftigaste teknikpryl man kunde ha med framtidens moderna, robusta och förnybara energikraft. Och låt oss se till att vi kan uppgradera våra elnät, precis så som regeringen jobbar för, för att vi fortsatt ska ha ett gott och konstruktivt samarbete med våra nordiska grannländer.

Anf. 72 LOTTA OLSSON (M):

Fru talman! Vi har en samsyn när det gäller vissa av dessa saker. Att vi behöver uppgradera elsystemet är grundläggande. Vi har ett elsystem i Sverige som är ett av världens äldsta, för vi var tidiga med elutbyggnad. Vi behöver både de gamla, befintliga elledningarna, och vi behöver även nya. Dessutom är elsystemet anpassat efter att vi har en stark vattenkraft i norr och en stark kärnkraft i södra Sverige. Nu är stora delar av kärnkraften borta, men elsystemet ser fortfarande ut som det gjorde tidigare. Därför kommer det att krävas stora investeringar.

Det är också sant som statsrådet hävdar att vi har en överproduktion av el. Men med el är det ungefär som med glass. Det finns egentligen ingen färskvara som är så färsk som el. Det spelar ingen roll om Åsa och jag kan få jättemycket el till vår badbalja på sommaren om det inte finns någon el när det fryser på under vintern. Om vi har en tung stålindustri som hela tiden kräver att det kommer energi som har en viss kapacitet hjälper det inte. Detta är verkligen päron och äpplen.

Fru talman! Min ambition är att vi ska ha en bra nivå på dessa debatter, och jag hoppas att vi, med statsrådets bakgrund, inte ska fastna i att det som finns intermittent är samma sak som basenergi. Om vi ska ställa om vår tunga industri och hela vår transportsektor till elförsörjning i stället för fossil försörjning kommer det att innebära jättestora utmaningar. Då kan vi inte satsa på vindkraftsparker, för det är inte de dagar det blåser som vi har brist. Det är kärnkraft eller vattenkraft som gäller, om ministern inte har ett stort batterilager i bakfickan som jag inte vet om. Det skulle kunna vara en lösning, och ingen skulle bli gladare än jag. Men det är inte så det ser ut.

Att vindkraftsparker och infrastruktur till dessa skulle lösa våra problem hjälper alltså inte. Det hjälper inte Sverige, det hjälper inte Norge och det hjälper inte Finland heller. Vi behöver satsa på basenergi.

Nu kommer säkert många av debatterna att gå i varandra, så vi får hoppas att publiken orkar med upprepningar. Vi ser att Tyskland har tagit bort

Prot. 2021/22:53
14 januari

Svar på
interpellationer

kärnkraften och nu drömmer om att fasa ut sin kolkraft. De har jättestora problem. De måste importera, och de gör sig gasberoende. Detta kommer, när vi ”nycklar” ihop våra marknader ännu mer infrastrukturmässigt, att få stor påverkan på priserna också i energiområdena 3 och 4.

Och här står vi och ska vara jättekonkurrenskraftiga. Vi är ett rätt så perifert land. Vi har stora omkostnader i vår industri, och vår bnp kräver dubbelt så mycket energi i förhållande till vad som krävs i Tyskland. Vi är alltså ännu mer beroende än Tyskland och kommer också att bli beroende av gaspriserna. Och sedan kan vi gå in på säkerhetspolitiken. Det hinner vi kanske med under denna debatt.

Infrastrukturen till vindkraftverk hjälper alltså inte, utan vi behöver fylla på med basenergi. Jag tror att ministern faktiskt är medveten om det.

Anf. 73 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Låt mig glädja Lotta Olsson med att säga att jag gillar glass och att jag också gillar planerbar el, det vill säga el som fungerar oavsett om det blåser eller om solen skiner. Planerbarhet är dock inget energislag i sig. Det är inte bara vattenkraften eller kärnkraften som per definition är planerbar, utan planerbarhet är en funktion i ett energisystem.

För vårt framtida energisystem kommer vi att behöva en palett av olika lösningar. Vi kommer fortsatt att se vattenkraften som ryggraden i svensk energiproduktion. I dag står den för nästan hälften av vår energiproduktion, och den kommer att fortsätta att vara ryggraden framöver. I dag står kärnkraften för ungefär 27 procent av vår energiproduktion. Kärnkraften spelar en viktig roll och kommer att spela en viktig roll också framöver.

Jag tror att Lotta Olsson och jag kan vara överens om Sverige inte ska gå den väg som Tyskland har gjort och genom prematura beslut lägga ned kärnkraften, utan det som sker ska ske på marknadsmässiga grunder. Detta har vi också skakat hand på i energiöverenskommelsen, och jag ser fram emot att kunna göra fler överenskommelser med Lotta Olssons parti och andra partier.

Som jag var inne på är planerbarhet en funktion i energisystemet, och vindkraften är mycket riktigt inte planerbar. Det är inte alltid det blåser, men det är inte alltid det är vindstilla precis överallt. Det kommer att blåsa på olika ställen vid olika tillfällen, men icke desto mindre är vindkraften inte planerbar.

Men kopplingen att ha solel, vindkraftsel och andra elproduktioner tillsammans med lagring i bränsle, till exempel vätgaslagring, skapar en planerbarhetsfunktion. Jag ser att det är en del av vår framtida energimix som är en ganska viktig del.

Jag ser att kraftvärmeverken som levererar värme till våra hushåll och ser till att vi inte behöver värma upp lika många hushåll med el utan kan använda andra, bättre metoder kommer att vara viktiga för hur vi använder vår energi.

På samma sätt som vi ser till att försöka stoppa matsvinnet i samhället kommer vi att behöva jobba med hur vi hanterar energi och se till att vi energieffektiviserar hushållen. Men vi ska också se till att industrin har både incitament och vilja och att den faktiskt tjänar på att genomföra energieffektiviseringar. Vi kommer även att behöva se över smarta elnät när vi använder elen vid olika tillfällen.

Vi kommer naturligtvis att se att kärnkraften ett tag framöver kommer att spela en viktig roll. Den här kammaren har fattat beslut om att Sverige ska ha förnybar el till 2040. Jag har inte för avsikt att komma till kammaren och begära något nytt beslut i frågan.

Låt mig dock konstatera att det redan i dag är fullt möjligt att aktörer satsar på att bygga kärnkraft på likvärdiga grunder som vindkraften. Jag har inte sett en enda räckta upp handen och säga att man vill det. Vi har tre sajter som redan har elsladdar eller transmissionsnät framdragna. Vi har sajter där det är tillåtet att ansöka om att bygga. Ingen gör det, för kärnkraft är ett av de absolut dyraste energislagen. Det är dyrt att bygga, det är dyrt att driva och slutresultatet blir dyrt för elkonsumenterna.

Jag håller med om att det är planerbart. Men planerbarhet till rimligt och lönsamt pris så att det blir billigt för elkonsumenterna kommer att vara viktigt, och där finns det mer moderna och bättre lösningar.

Anf. 74 LOTTA OLSSON (M):

Fru talman! Jag vill komma tillbaka till det här med marknadsmässighet. Jag tycker att statsrådet i sitt framförande här påtagligt visar på något. Jag tror att vi ibland glömmer bort i politiken att vad vi säger och vilka attityder vi har till saker spelar roll.

Statsrådet säger: Ett tag framåt kommer vi att behöva kärnkraft. Då skulle inte jag vilja investera miljarder i ett kärnkraftverk. Om man vill se stora investeringar måste man säga: Det här kommer vi att satsa under så lång tid som detta kärnkraftverk har som livstid. Det tycker vi är nödvändigt och bra.

Dessutom finns det utifrån hur lagstiftningen ser ut bara tre platser där man kan få ställa upp kärnkraftverk i dag, och de ägs av tre bolag. Det är faktiskt bara tre bolag det handlar om, och de är till stor del statsägda. Det är alltså bara de här bolagen som kan bygga kärnkraft. Det här kallar inte jag för marknadsmässighet, utan det här kallar jag för att bjuda med armbågen – om det nu är det här vi vill ha.

Ministern kanske inte har det som avsikt, men då måste man vara tydlig med det. Det är väl det som är den stora skillnaden mellan Socialdemokraternas energipolitik och Miljöpartiets. Miljöpartiet har en helt annan framtidsvision, och tillväxt är inte en självklarhet för dem. De menar tvärtom att vi kan gå tillbaka i välstånd eller tillväxt för att nå vissa mål. Men det är inte den vision som Socialdemokraterna har i sin politik rent allmänt, utan de tror på att vi ska kunna främja den ekonomiska utvecklingen.

Jag är ledsen, statsrådet, men jag får inte ekvationen att gå ihop.

Anf. 75 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Jag tror att vi verkligen är inne på de andra interpellationsdebatterna nu. Men det är ändå en bra debatt, så låt oss fortsätta!

Jag vill påpeka att det finns en stor volatilitet i dag i att ansöka om att bygga vindkraft. Om våra ord har så stor betydelse säger jag det: Det finns i dag en stor volatilitet. Det finns massor med kommuner som säger nej. Det är ibland osäkra förhållanden huruvida miljöaspekterna kommer att tillåta det och huruvida Försvarsmakten kommer att tillåta det. Icke desto mindre står bolagen bokstavligen i kö för att spendera sina pengar på vindkraften.

Inte en enda har räckt upp handen, inte en enda har kontaktat sajtägarna och inte en enda har sagt att man är beredd att investera pengar i kärnkraften – detta trots att volatiliteten, skulle jag hävda, kring vindkraften är betydligt större när det gäller om man ska spendera sina pengar där eller inte. Men där finns det en lönsamhet. Och jag, som har en bakgrund i marknaden, ser att just lönsamhetsargumentet är avgörande.

Det är billigare att bygga, och det går fortare att bygga. Man behöver inte göra sig beroende av långa och tunga investeringar i bränsle som man köper på en världsmarknad där olika länder, vänligt sinnade eller andra, kan sätta det kommande priset på bränslet och avgöra vad det kommer att kosta att driva det hela. Man kommer att kunna kombinera det med olika lösningar, till exempel lagring i bränsle, för att kunna leverera planerbarhet.

Jag skulle hävda att det finns likvärdiga villkor. Sedan är ju ingen marknad hundraprocentigt lik någon annan. Men i det här läget är det svårt att riktigt hävda att kärnkraften skulle vara missgynnad i marknaden, åtminstone sedan Stefan Löfvens regering i samband med budgetpropositionen 2016 tog bort punktskatten på kärnkraft.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2021/22:172 om den ökande inflationen

Anf. 76 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Lotta Olsson har frågat finansministern om han avser att vidta några åtgärder utifrån den nu ökade inflationen som beror på de ökade energipriserna. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Det är riktigt att priser på el och drivmedel har ökat på sistone. Det finns flera samverkande orsaker till de höga priserna, inte minst att energipriserna på kontinenten har varit mycket höga, särskilt på fossila bränslen såsom naturgas, och att nivåerna i de nordiska vattenmagasinen tidigare under hösten varit låga på grund av lite nederbörd. Produktionen av vattenkraft har i närtid även påverkats av den årliga isläggningen på älvarna.

Vad gäller priserna på drivmedel påverkas dessa av att råoljepriset stigit under året samt av att ekonomin har tagit fart efter pandemin och efterfrågan ökat. Priser på olja och fossila bränslen sätts på en global marknad och styrs av tillgång och efterfrågan. Elpriser sätts också under inflytande av priser på kontinenten.

Regeringen arbetar målmedvetet för att säkra och öka eltillförseln samt för att ställa om så att vi kan använda annat än fossila bränslen i våra bilar och fordon, exempelvis el eller bränsle från skogsavfall.

Vad gäller elpriserna har regeringen tagit flera initiativ för att skapa så goda förutsättningar som möjligt att möjliggöra nyinvesteringar i det svenska energisystemet. Som exempel kan jag nämna beslutet om att ge Affärsverket svenska kraftnät i uppgift att bygga ut transmissionsnätet till områden i Sveriges sjöterritorium. Det kommer att väsentligt minska de totala kostnaderna för att ansluta exempelvis havsbaserad vindkraft och således skapa incitament till etablering och ökad produktion, i synnerhet i södra Sverige där det som mest behövs.

För att komma till rätta med kapacitetsbristen och bli av med flaskhalsarna behöver också det svenska transmissionsnätet förstärkas. Därför närmare tredubblar Affärsverket svenska kraftnät sina nätinvesteringar under den kommande treårsperioden jämfört med föregående treårsperiod.

Slutligen vill jag nämna att Sverige på årsbasis är nettoexportör av el med jämförelsevis låga priser och mycket låga koldioxidutsläpp. Vi har god tillgång på el, och Statens energimyndighet gör bedömningen i sina prognoser att detta kommer att vara fallet åtminstone fram till 2050.

Anf. 77 LOTTA OLSSON (M):

Fru talman! En god statsekonomi är i mycket kopplad till att inflationsmålen hålls inom de uppsatta ramarna. Att inflationen ska ligga på cirka 2 procent har varit den svenska statsförvaltningens och Riksbankens mål under lång tid.

Att inflationen är stabil gör att de ekonomiska spelreglerna blir stabila. Vi kan ta banklån och inte behöva oroa oss över skenande räntor, och vi kan investera i sparande och företag utan att hela tiden behöva oroa oss över om värdet på våra investeringar kommer att finnas kvar till morgondagen.

Det är utifrån inflationen och dess utveckling som Riksbanken beslutar om styrräntor. Kort sagt: Inflationen styr en stor del av samhällsekonomin.

Fru talman! Energipriserna är en av de viktigaste faktorerna som påverkar inflationen. Alla stora förändringar här påverkar allas våra kostnader. De påverkar vår privatekonomi med vår hushållsel och våra kostnader för transporter till jobb, skola och fritidsaktiviteter. Att tro att elpriserna är en alldeles egen avdelning är naivt. För de allra flesta svenskar är energipriserna och stabila energipriser helt avgörande.

Fru talman! Att inte se dessa stora samband är naivt. Vi kan inte klara en ekonomisk stabilitet om energipriserna ska vara så instabila som de nu är.

Energipriset behöver inte bara vara rimligt, det behöver dessutom vara stabilt. Privatpersoner och samhälle ska inte behöva anpassa hela sina liv och sina verksamheter efter instabila elenergipriser. Det blir alltför ineffektivt.

Fru talman! Det finns varor som går att lagra, och så finns det färskvaror. När vi handlar mat blir det tydligt. Elenergi är den största färskvaran av alla. Att tro, som statsrådet framhårdar med, att denna färskvara kan göras mer leveransstabil via att man bygger mer vindkraft är ett feltänk. Precis som man från regeringen ofta hävdar i energidebatten har vi en el-export på årsbasis. När det blåser tillräckligt och inte för hårt kan vi exportera. Att möta färskvaruförsörjningen av elenergi med stora vindkraftsparker löser inte balansen.

För att klara balansen i systemet behöver vi mer reglerbar energi, som vatten- eller kärnkraft. Ingen vill kanske bygga ut mer vattenkraft i dag. Den kan dock gå att effektivisera. Men att bygga kärnkraft går. Det kommer dessutom att behöva byggas mer vindkraft. Om vi ska elektrifiera hela vår industri och våra transporter måste dubbelt så mycket energi produceras, med möjlighet till stabil leverans.

Bara genom att ha en politik som inte har fobi för kärnkraften kan vi klara stabiliteten. Det är helt avgörande för att klara inflationsmålen. Genom detta kan vi ge våra medborgare trygghet och inflationen bli stabil. De lån man har blir inte helt plötsligt jättedyra, och det vi handlar kostar inte helt plötsligt mycket mer. Det spelar nämligen ingen roll om vi höjer pensioner och löner om inflationen äter upp hela höjningen. Här spelar elenergipriserna en nyckelroll.

Har statsrådet verkligen ingen annan lösning i sin verktygslåda än just utbyggd vindkraft?

Anf. 78 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Det finns flera mekanismer som bidrar till inflationen. En är att kostnaderna för att producera varor och tjänster stiger. Då kan företagen behöva höja sina priser och kompensera för stigande produktionskostnader. Det kan till exempel bero på att lönerna stigit eller att oljan har blivit dyrare. Den ökning vi ser just nu kan mycket väl bero på ökade energipriser.

Ja, elpriserna är ovanligt höga i Sverige just nu. Jämfört med resten av Europa – inte minst Frankrike, som är världens näst kärnkraftstättaste land, ett energislag som Lotta Olsson verkligen verkar brinna för – är dock våra priser väldigt låga. Jag har stor förståelse för att det är föga tröst för dem som sitter med höga elpriser just nu, men man måste ändå kolla på verkligheten där ute när man ser vartåt man ska gå för att få lägre elpriser.

Lotta Olsson undrar om jag eller min regering har fobi för kärnkraft. Nej, vi har inte fobi för någonting, varken det ena energislaget eller det andra. Vi drivs av att svenska elkonsumenter ska ha god tillgång till billig el, och där ligger nyckeln: *billig el*.

Kärnkraften är i dag ett av vår planets dyraste energislag. Vi kan kolla på vårt grannland Finland, som nu har byggt en ny kärnkraftsreaktor. Förutom att det tog decennier att få den på plats har det varit så otroligt dyrt att den produktionskostnad per kilowattimme som det kommer att bli för denna reaktor kommer att vara tre, kanske uppåt fyra gånger så hög som för den svenska vindkraften.

Vi kan också kolla på de nya franska reaktorerna, som uppfyller de moderna säkerhetskrav som inte fanns på 80-talet när man byggde de tidigare. Där pratar vi om uppåt sju gånger högre produktionskostnad för el jämfört med den svenska vindkraften.

Denna kostnad måste tas någonstans. Hur många av invånarna där ute skulle vilja se fyrdubblade eller sju gånger högre kostnader på sina elräkningar permanent för att vi satsar på en olönsam energikälla?

Lotta Olsson och jag är nog helt överens om behovet av planerbarhet i energisystemet. På samma sätt som vattenkraften kan vara planerbar genom att man sparar vattnet högre upp i magasinen och släpper på det när det behövs så att man får planerbarhet i systemet, på samma sätt kan till exempel vindkraften eller andra kraftslag som inte är planerbara få en planerbar funktionalitet genom att man lagrar kraften i bränsle. När det blåser mycket producerar vi vätgas, till exempel – det är en sorts bränsle. När det inte blåser använder vi vätgasen för att skapa el. Därmed får man balans och planerbarhet i systemet.

Regeringen har tagit flera initiativ för att skapa så goda förutsättningar som möjligt för fossilfria nyinvesteringar i det svenska energisystemet. Vi

har till exempel beslutat att ge Affärsverket svenska kraftnät i uppgift att bygga ut transmissionsnätet till havs för Sveriges sjöterritorium. Den havsbaserade vindkraften har 50 procent mer fullasttimmar än den på land, vilket gör att den är mycket effektivare.

Men låt mig inte fastna vid att det bara är vindkraften som kommer att vara framtidens lösning. Det kommer att vara en bred palett. Vi kommer fortsatt att se vattenkraften som ryggraden i svensk elproduktion. Vi kommer under lång tid framöver att se den befintliga kärnkraften som fortsatt viktig för Sverige. Vi kommer också att se ökad vindkraft, lagring i bränsle, solpaneler, smarta elnät, energibesparingar och mer.

Anf. 79 LOTTA OLSSON (M):

Fru talman! Inflationen i Sverige var i november förra året 3,6 procent. Det är den högsta inflation vi haft sedan december 1993, detta till största delen beroende på just höga elpriser.

Den 4 december uttalade sig statsrådet i Aftonbladet om att någon sänkning av skatt eller annan kompensation för de kraftigt ökade elpriserna inte var aktuell. Nu ser vi i stället att 6 miljarder i elbidrag ska betalas ut från staten till dem med de högsta elräkningarna. Det underlättar självklart för dem som drabbas av stora elprischocker, men det är inte kopplat till den skatt man faktiskt betalat in. Bidrag är också alltid oförutsägbara.

Fru talman! Om man vill gynna en stabil inflationsutveckling, om man vill att människor investerar i billiga energisystem och vågar satsa på företag och planera för sina privatliv, är inte en instabil energipolitik en bra modell. Att offra hela vår samhällsekonomi på hypotesen att vindkraft är den enda lösningen på våra energiproblem framåt är en farlig väg.

Med ett nytt statsråd kunde vi ha hoppats på nya insikter och infallsvinklar, men tyvärr verkar det som att Socialdemokraterna har surrat fast sig vid vindkraftsrodret lika starkt i den egna regeringen som det tidigare samarbetspartiet Miljöpartiet. Men till skillnad från dem som står för att ekonomisk tillväxt inte ska behövs låtsas Socialdemokraterna att det går att både skapa ekonomisk tillväxt och utesluta kärnkraft på samma gång. Priset får vanligt folk betala.

Tänk om detta är det nya normalläget! Då kanske Finland faktiskt har gjort en korrekt investering. Det är ju inte de låga priserna på sommaren när det blåser som man nu får utbetalda.

Subventionerna får i och för sig kunderna göra. Det sker inte via skatten. Men via det vi betalar på elräkningen betalar vi till infrastruktur för havsbaserad vindkraft, och den går på billig export. Det är inte så att våra svenska kunder på vintern kommer att ha nytta av detta. Det kommer säkert att vara jättebra för de länder i vår närhet som ska fasa ut sin kolkraft att kanske slippa handla fossil gas av Putin, men det är ju inte vårt behov som i första hand tillgodoses av detta.

Vattenkraften är jättebra, och den täcker mellan en fjärdedel och en tredjedel av vår kraft i dag, men jag ser inte hur vi ska kunna bygga ut vattenkraften till det dubbla. Om vi ska fylla det hålet helt med vindkraft har vi problem.

Jag brinner lika mycket för vind- som för vatten- och kärnkraft, men vi måste ha balans i systemet. Det är det som hela den här debatten handlar om.

Prot. 2021/22:53
14 januari

Svar på
interpellationer

Att föra över vindkraft till vätgas är en smart och bra teknik, men den kostar fortfarande väldigt mycket. Vindkraften blir inte alls så billig då, och man får inte alls samma effekter när man lagrar. Vi har dessutom inte system för det här. Det kommer att innebära stora investeringskostnader som inte heller finns med i kalkylen. Det är alltså lite päron och äpplen i ministerns portfölj här.

Anf. 80 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Regeringen avsätter mycket riktigt drygt 6 miljarder kronor till en elpriskompensation för de hushåll som har drabbats av de höga elpriserna. Låt mig börja med att säga att det här är en exceptionell åtgärd. Jag vet inte om någon regering i modern tid har gjort en sådan satsning. När man som konsument tecknar ett avtal på en marknad för att köpa en tjänst eller vara är man själv den som bär kostnaden.

Mitt partis politik har hela tiden varit att stärka de svenska hushållens ekonomi genom olika satsningar, inte minst i den budget som den här kammaren antog med en smärre justering. Vi vill stärka hushållens ekonomi så att de har kraft att kunna klara sig själva.

Låt mig erinra om att det internationella energioorganets generaldirektör för två dagar sedan sa precis det som jag tidigare har nämnt i debatten: Det är Rysslands agerande ute i Europa, som sker av politiska anledningar, som konstruerar den energikris som vi ser. Att i det läget låta svenska hushåll bli gisslantagna, av ett ryskt agerande ute på den europeiska marknaden, är inte acceptabelt. Det är därför regeringen gör den här exceptionella åtgärden på 6 miljarder som ska betalas ut som en ersättning på totalt upp till 6 000 kronor för dem som har haft höga elräkningar.

Lotta Olsson lyfte fram skattesänkingsmodellen, och skillnaderna för tjänar att lyftas fram. Låt mig påminna kammaren om att för ett år sedan hade Sveriges elkonsumenter rekordlåga elpriser med exakt samma skattesats som nu. Att därmed hävda att skattesatsen skulle ligga bakom de här höjningarna är helt enkelt inte med verkligheten överensstämmande.

Det som däremot skulle hända om vi skulle använda skattemodellen, som högern har föreslagit, är att de som bor i väldigt stora villor och sannolikt har goda förutsättningar och god ekonomi skulle få absolut mest tillbaka medan de som bor i småhus, parhus, små radhus eller normala villor knappt skulle kunna få någonting alls tillbaka.

Den modell som vi har slagit fast innebär att man för en normalvilla med runt 2 000 kilowattimmars elförbrukning per månad når taknivån. Förbrukar du mer därutöver får du inte mer av det här stödet. Det är så just för att frigöra pengar i det här systemet så att de som förbrukar mindre – de som bor i småhus, små radhus och parhus – ska kunna ta del av en större del av den här kakan när deras elpriser har ökat.

Det här är en fördelningspolitisk skillnad – det är klassiskt höger-vänster, och det är det vi står för. Jag tycker att det är en klok politik att vi när vi gör den här exceptionella åtgärden riktar den mer till dem som behöver den mest och inte till dem som redan tjänar mest.

Jag ser att min talartid snart är slut, så jag tror att jag stannar där, fru talman, och återkommer med fortsättningen i nästa inlägg.

Anf. 81 LOTTA OLSSON (M):

Fru talman! Statsrådet säger att det här är en exceptionell satsning. Hur säkra kan vi vara på det? Det är egentligen en vanlig, normal vinter som vi har nu. Det är inget exceptionellt, utan det här kommer att återkomma nästa år också. Ska vi ha satsningar med elbidrag då också, eller blir det inte så då? Nästa år är ju inte ett valår.

Det blir väldigt tydligt med det som ministern säger nu att det här är selekterat så exakt och är socialdemokratisk fördelningspolitik. Man har till och med gjort energipolitiken till ett bidragssystem utifrån den egna politik som man har skapat.

Är det inte lite konstigt att man behöver skapa ett bidragssystem till ett energisystem som tidigare har finansierat sig självt? Människor ska veta, oavsett om de bor i småhus eller i smålägenheter, att om de satsar på en värmepump är det ett bra beteende och inte känna att de kanske missar bidraget till elnotan som de kan få när det är valår. Nej, det här duger inte, som jag ser det. Men det är ändå bra att statsrådet är tydlig med det här.

När det gäller det här med att vara Rysslands gisslan är det samma sak med det – ska det vara så varje år? Ryssland har massor av gammal kärnkraft – de har inte en speciellt upprustad kärnkraft men de har mycket – och de har olja och naturgas. Det är de som kommer att vara starka när det kommer kriser framöver. Vi kommer att få lägga våra pengar inte på förvar utan på energibidrag. Nej, det här duger inte.

Anf. 82 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Låt mig börja med att inte negligera det hot som vi ser från Ryssland. Vi ser hur det har utvecklats den senaste tiden i Östersjön, och vi ser hur det har utvecklats i Ukraina på ett oroväckande sätt. Vi ser att vi har ett ryskt agerande på den europeiska marknaden som är aggressivt när det kommer till energipolitiken, och det driver upp priserna så pass mycket i hela Europa att till och med det internationella energiorganets generaldirektör påpekar att den här energipriskrisen som vi ser i Europa är konstruerad av Ryssland och har politiska syften.

Låt oss, som ska representera de vuxna i detta rum, hoppas jag, inte bli gisslantagna i detta. Det är ett exceptionellt läge. Det må vara valår, men det är inte det som är avgörande utan det är det ryska agerandet som skapar ett exceptionellt läge. Det vore väldigt konstigt om man inte kunde se det. Därför utgår det här stödet.

Lotta Olsson tycker att det är fel att vi när vi väl hjälper dem som har farit mest illa riktar stödet just till dem och inte till dem som tjänar mest. Det får väl vara en klassisk höger-vänster-konflikt. Jag tror inte att vi kommer särskilt mycket längre i den debatten, utan det är där vi står politiskt. Det är därför jag är socialdemokrat och Lotta Olsson är moderat. Jag slåss för att alla ska få bättre villkor, och Lotta Olsson slåss för att de som har mest ska få det ännu bättre.

När det handlar om att investera i fortsatt kärnkraft är det intressant att veta vilka som ska investera pengar i den. Vi kommer att ha två interpellationsdebatter till, så vi hinner säkert diskutera detta. Vem har räckt upp handen för att investera i kärnkraft? Det svaret vore intressant att få framöver.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellation 2021/22:189 om de svenska elpriserna

Anf. 83 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Lars Hjalmered har frågat mig om jag avser att vidta några omedelbara åtgärder med anledning av de höga elpriserna och vilka åtgärder jag avser att vidta på längre sikt för att försöka stabilisera elpriserna.

Som Lars Hjalmered mycket riktigt påpekar har den senaste tiden präglats av höga elpriser och stora elprisskillnader mellan olika elområden. Det finns flera anledningar till detta, framför allt att energipriserna på kontinenten varit mycket höga, särskilt på fossila bränslen som naturgas, tidvis ogynnsamma förutsättningar för vindkraft och att nivåerna i de nordiska vattenmagasinen har varit låga.

Det är elmarknadens aktörer som beslutar om investeringar i ny elproduktion. Därför har regeringen tagit flera initiativ för att skapa så goda förutsättningar som möjligt för nyinvesteringar i det svenska energisystemet. Som ett exempel kan jag nämna beslutet om att ge Affärsverket svenska kraftnät i uppgift att bygga ut transmissionsnätet till områden i Sveriges sjöterritorium. Det kommer att väsentligt minska de totala kostnaderna för att ansluta exempelvis havsbaserad vindkraft och således skapa incitament till etablering av ökad produktion, i synnerhet i södra Sverige där det behövs som mest.

För att vi ska komma till rätta med kapacitetsbristen och bli av med flaskhalsarna behöver det svenska transmissionsnätet förstärkas. Därför närmare tredubblar Affärsverket svenska kraftnät sina nätinvesteringar under den kommande treårsperioden jämfört med föregående treårsperiod.

Eftersom utbyggnadstakten behöver öka är det även mycket glädjande att riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag i propositionen *Moderna tillståndprocesser för elnät* som syftar till att förkorta ledtiderna och göra det lättare att bygga ut det svenska elnätet. Därtill pågår ytterligare insatser för att korta ledtiderna. Energimarknadsinspektionen, Affärsverket svenska kraftnät, länsstyrelserna och Lantmäteriet jobbar alla för att effektivisera metoder och processer för tillstånd och prövning.

Slutligen vill jag nämna att Sverige på årsbasis är nettoexportör av el med jämförelsevis låga priser och mycket låga koldioxidutsläpp. Jämfört med kontinenten är våra svenska priser låga, såväl historiskt som under hösten. Grossistpriset på el i Sverige hör även nu till de lägsta inom EU. Vi har god tillgång på el, och Statens energimyndighet gör bedömningen i sina prognoser fram till 2050 att detta fortsatt kommer att vara fallet.

Då interpellanten anmält att han var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav andre vice talmannen att Lotta Olsson i stället fick delta i debatten.

Anf. 84 LOTTA OLSSON (M):

Fru talman! Det blir kanske lite tårta på tårta som sagt, men jag skulle vilja lyfta upp några saker. De höga kostnaderna beror inte på något annat än minskad tillgång. Även om staten delar ut pengar kommer inte energimängden att öka. Det innebär bara att man retroaktivt kan få tillbaka en del av pengarna.

Januari är för de flesta årets fattigaste månad. Men den här gången kommer många familjer och företagare att få en chock när räkningarna för

december landar i brevlådan. En villa- eller radhusägare kommer att få se elkostnader på 5 000, 7 000 eller 10 000 kronor. Det är mycket pengar.

Det här är allvarliga problem, fru talman. Vi har stora, allvarliga elproblem. Priserna skenar. Priserna är växelvis skyhöga för att kort senare sjunka. Många har kanske bundit sina elpris. Men nu har det inte ens gått att göra det. Oavsett fluktuerar priserna hela tiden. Familjer och företag kan göra väldigt lite för att påverka sin situation om man inte har bundit sitt elpris. Dessutom finns det flera exempel på företag som inte kan etablera sig eller växa som de vill eftersom elsystemet inte räcker till. Det här duger inte, fru talman. Det duger inte alls.

Vi har noterat att energiministern hävdar att orsakerna till de onödigt höga priserna i Sverige skulle vara att de påverkas av tillgången till rysk gas och europeiska utsläppspriser. Men beslut såsom att stänga kärnkraften i förtid skulle inte ha någon betydelse. Vi kan leka med tanken att de 6 miljarder som nu går som energibidrag i stället skulle ha satsats på kärnkraften och vad det skulle ha haft för inverkan på både tillgång till el och priser.

Sant är att gaspriserna har höjts kraftigt. Sant är också att ekonomin har dragit igång efter pandemin. Sant är också att dåliga tyska val med nedstängd kärnkraft som har lett till ryskt gasberoende drabbar också svenska familjer och företag. Men sant är också att dåliga S-beslut nu syns i svenska plånböcker, fru talman.

År 2014 beslutade S att stoppa Vattenfalls planer på ny kärnkraft. Man bytte ut Vattenfalls styrelse och chockhöjde kärnkraftsskatten, trots att det skulle leda till stängda kärnkraftverk. För ganska precis ett år sedan röstade riksdagen om Ringhals 1 skulle kunna användas ett antal år till för att kunna ge södra Sverige billig, fossilfri el. S valde att rösta för att stänga Ringhals 1. Dessa och andra beslut leder nu till att det grävs djupa hål i familjers och företags plånböcker.

Fru talman! Vår vision är kraftfull ekonomisk utveckling kombinerat med grön omställning. Båda behövs. Vi kommer att behöva dubblerad användning. Historiskt har vi i Sverige haft bra el och ett bra energisystem. Men nu har vi stora problem: tre elkriser det senaste året och kraftigt ökade totala kostnader för företag. Ett exempel bland flera är att Klippans Bruk i Skåne har sagt upp en av tre medarbetare eftersom energipriserna har ökat så kraftigt.

Fru talman! Detta slår mot svenska folket.

Anf. 85 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Jag är i grunden glad att regeringen i det otroligt ovanliga, exceptionella läge som vi befinner oss i gör något exceptionellt för att underlätta för svenska konsumenter. Naturligtvis vill vi inte vara i detta läge. Vi har inte velat att det ryska agerandet i Europa skulle leda till de här konsekvenserna. Vi har inte velat att länder som Frankrike, som baserar 70 procent av sin dyra energiproduktion på extremt dyr kärnkraft och resten på energigas, ska vara så otroligt beroende av gammaldags teknik som de är att det driver upp elpriserna så pass mycket och påverkar oss.

Men när det händer, när det väl inträffar, och det ryska agerandet, precis som det internationella energiorganets generaldirektör påpekar, konstruerar en kraftig elprishöjning på den europeiska marknaden kan vi inte sitta och låta svenska hushåll fara illa. Jag är glad att vi, i stället för som

Prot. 2021/22:53
14 januari

Svar på
interpellationer

högern föreslår, gör någonting som faktiskt ger mer till dem som behöver det mest. Om vi hade valt högers variant med skattesänkningar hade de som tjänar mest fått mest. Det är inte den rätta vägen att gå i det här läget när folk behöver stöd.

Det här är inget normalläge. Ingen – inte den här regeringen, och jag tror ärligt talat inte någon regering – planerar att vidta den här typen av åtgärder. Det är ett exceptionellt läge vi befinner oss i.

När jag lyssnar på Lotta Olsson noterar jag att hon talar om nedläggning av kärnkraften som om det skulle vara ett beslut som har tvingats fram politiskt och inte på grund av marknadsmässighet. Det är inte med sanningen överensstämmande. År 2000 eller i början av 2000-talet stängdes två reaktorer. Det kan nog sägas var mer politiskt motiverat.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen, Stefan Löfvens regering, tog bort punktbeskattningen på kärnkraften. Därefter är det ingen skillnad mellan kärnkraften och andra energislag. Men marknaden har sett att det är olönsamt. Frankrike har ju konstant dyrare elpriser än Sverige, just på grund av deras stora kärnkraftsberoende, vilket skapar väldigt dyr el för svenska elkonsumenter.

Om vi eller den här kammaren politiskt hade tvingat kärnkraftsägarna att fortsätta hålla igång kärnkraftverk som byggdes under en tid då Sony Walkman var den häftigaste techprylen hade kostnaderna för det varit så pass höga att det hade riskerat att permanent dra upp priserna för svenska elkonsumenter. Det är vad marknadsmässighet innebär när man fattar beslut, det vill säga att man satsar på en lönsam lösning.

Vi ser lönsamma lösningar framför oss. Vi kommer att behöva göra smarta elnät som använder energin på rätt sätt vid rätt tillfälle. Vi kommer att behöva satsa på en bred palett med energieffektiviseringar, på samma sätt som man gör med matsvinnet, för att se till att vi använder energin på rätt sätt vid rätt tillfälle.

Vi kommer att behöva se mer av vindkraft, som är förnybar, billig och levererar el som är mer än en tredjedel så billig som el från till exempel den nya finska kärnreaktorn. Och vi kommer att behöva ha smarta och moderna sätt att lagra den energin, i till exempel bränsle, vätgas eller annat, för att få planerbar funktionalitet i systemet.

Vi kommer fortsatt att behöva slå vakt om vår viktiga vattenkraft, se hur mycket mer vi kan få ut av den och se till att den fortsätter att leverera.

Jag ser framför mig en bred palett av lösningar för framtidens energisystem medan jag hör Moderaterna bara prata nostalgiskt om en liten del av ett system.

Anf. 86 LOTTA OLSSON (M):

Fru talman! Jag tycker att det är gulligt när man kallar mig nostalgisk. Jag har andelar i vindkraftverk sedan drygt 20 år tillbaka – det fanns ju knappt vindkraftverk då – och har följt utvecklingen noga.

Vindkraftsparkerna klarar inte ett sådant exceptionellt år, som statsrådet uttrycker det, som i år. Men det är ju inte särskilt exceptionellt. Det kommer säkert att vara oro i världen under en period framöver och inte bara i år. Det kommer att vara vanliga vintrar. Det har inte varit en exceptionell supervinter det här året.

Jag är rädd att vi ser samma dilemma nästa år, och då är det inte valår. Då landar elräkningarna direkt i folks ekonomi. Kanske har inflationen,

som vi diskuterade tidigare, stuckit upp då och urholkar folks pensioner och löner. Elnotan kommer att ta en allt större del av inkomsten.

Vi kommer kanske att anpassa oss mer efter europeiska perspektiv. I England och centraleuropeiska länder är elen så dyr att många människor fryser. Det är inte så att det kommer ett elbidrag om man inte har en bra ekonomi, utan man får frysa. Vi glömmet det här ibland.

Vi lever i en välfärdsstat och tror att den finns för alltid. Det är för att vi har varit framsynta och satsat på säkra system. Om man tittar på gamla filmer från när vattenkraften byggdes ut ser man vilka stora satsningar som gjordes och vilka sociala och personella umbäranden det var. Hela bygder lades under vatten för att säkerställa vattenkraften. Även kärnkraften har inneburit en stor satsning även om den kanske inte har tagit lika hårt socialt sett.

Man kan inte negligera allt som vi har byggt upp och tro att vi ska kunna införa ett nytt extraordinärt system innan vi har satt alla bitar på plats. Det finns inget vätgaslager som kan lagra överbliven vindkraft billigt. Det finns inga stora batterilager som kan fixa det här. Även om ministern och jag är hur energieffektiva som helst är det inte det som är dilemmat. Dilemmat är att vi kommer att behöva dubbelt så mycket energi. Det gäller inte i första hand inom privatekonomin eller våra bostäder. Där kommer priserna att slå igenom. Utan det här gäller industrin och alla transporter.

Så som politiken ser ut lägger den en hämsko på hela den pågående gröna revolutionen. Det finns mycket som människor inte vågar satsa på. De vågar inte satsa på kärnkraft, eftersom vi får se hur det blir. ”Vi får se hur det blir” är ingen vision. Vi behöver den nog ett tag till.

Dessa bolag är tre till antalet och till stor del statligt ägda. Det är i så fall där styrningen skulle gått in.

Man vågar inte satsa på en elbil, även om man vill, om man vet att priserna kanske kommer att bli lika höga som på dieseln. Dessutom vet man inte om man kommer att kunna ladda den, eftersom vi inte har infrastruktur till det här. Vi har heller inte energi till det vi behöver i dag.

Politiken vill en massa saker, och det går jättebra i Norrland där energin finns. Men hur ska vi i elområde 3 och 4 också få se den gröna revolution som man stoltserar så mycket med? Det finns många stora utmaningar.

Jag tycker inte att vindkraftsparkerna är en lösning på problemet. Det är nästan tvärtom. De visar snarare på att man inte ser hela paletten.

Anf. 87 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Jag kan lugna Lotta Olsson med att kärnkraften i dag är en viktig del av svensk energiproduktion. Så kommer det att vara under en lång tid framöver. Jag kan också upplysa Lotta Olsson om att det är fritt fram för den som vill investera i kärnkraften att göra det. Sedan Stefan Löfvens regering såg till att ta bort punktskatten för kärnkraft råder inte ens några skattemässiga skillnader. Ändå är det ingen som gör det.

Jag kan även upplysa Lotta Olsson om varför det är så här. Marknaden, aktörerna och näringslivet – de som bygger det här – förstår att om de tar fram en produkt som är ett av de absolut dyraste energislagen och som kostar fyra gånger mer än vad vindkraften kostar eller än en produkt som man kan producera på annat sätt kommer det att vara svårt att sälja den.

Prot. 2021/22:53
14 januari

Svar på
interpellationer

Detta inser marknaden. Jag hoppas att även Lotta Olsson kommer till samma insikt.

Det finns inget ideologiskt hinder från mig eller regeringen om någon kommer och säger att man är beredd att satsa sina pengar på kärnkraft, men jag har inte sett någon göra det. Den är nämligen inte lönsam. Den blir inte lönsam bara för att man säger att den ska bli lönsam. Den blir lönsam när den kan producera el som är billig och när den kan producera el inom en rimlig framtid.

Vi talar om en ny reaktor som skulle ta decennier att bygga. Vi har sett hur vårt grannland Finland har kämpat med att bygga en ny reaktor. Det tog 16 år att få den på plats, och den levererar el som är tre till fyra gånger dyrare än elen från den svenska vindkraften.

Varifrån ska pengarna tas om det blir dyrare? Av skattebetalarna? Av elkonsumenterna? Eller ska de tas av bolagen som hämmas genom att konstant behöva betala fyra gånger dyrare elpriser varenda gång de producerar en ny grön produkt? Vi ser framför oss en ny grön industriell revolution i Sverige. Då kan vi inte hämma den genom att ge företagen ett av de absolut dyraste energislag som finns.

Där skiljer vi oss åt. Vi har inte låst fast oss vid ett enskilt energislag som lösning. Vår styrning är målbaserad. Målet är att svenska konsumenterna ska ha god tillgång till billig el, inte tillgång till el som kommer från kärnkraft oavsett hur dyr den än blir, vilket verkar vara Moderaternas mål.

Vi har tidigare gjort upp om detta i energiöverenskommelsen. Jag ser fram emot att vi även göra det i fortsättningen. En av grundpelarna i den överenskommelsen var just marknadsmässigheten. Låt oss hålla fast vid det. Jag tycker att det är rimligt att detta ska vara marknadsmässigt.

Lotta Olsson säger att det här är en vanlig vinter. Vi ser det ryska agerandet gentemot Ukraina, krigsskepp som åker in i Östersjön och det ryska agerandet på energimarknaden. Det har till och med fått det internationella energiorganets generaldirektör att påpeka att energipriskrisen i Europa är konstruerad. Jag hoppas innerligt att detta inte blir vanligt, och jag tror inte heller att Lotta Olsson vill att det ska vara vanligt. Om det skulle bli normalsituationen skulle världen få betydligt fler problem.

Anf. 88 LOTTA OLSSON (M):

Fru talman! Att göra breda överenskommelser är viktigt och bra, men det här visar tydligt hur ideologiskt olika vi ser på världen.

Jag önskar självklart att det här är en exceptionell vinter. Men jag har besökt både Moldavien och Ukraina och vet att det här är ett maktmedel. När Ryssland vet att någon är beroende av energin kan de strypa lite på gasen när det är vinter och kallt för att folk ska bli medgörliga. Vi har inte haft detta beroende tidigare.

Man kryper in bakom marknaden. Marknaden har inget ansvar för vår säkerhet. Därför kan ministern inte huka sig bakom det. Det här måste naturligtvis en regering agera på.

Man kan heller inte satsa på något när man vet att det kanske ska utgå. Sony Walkman-exemplet är väldigt bra. Jag skulle heller inte satsa på en Sony Walkman. Jag hade en sådan när de fanns, men i dag är det en produkt som har utgått.

Om ministern i ena stunden säger att vi behöver det här ett tag till vill man inte göra en satsning som ska finnas i 40 år. Tittar man på kärnkraftens

kostnader under 40 år, som är avskrivningstiden, ser man att kärnkraften står sig bra på grund av dess fördelar.

Jag vill vara tydlig med att jag inte har något emot vindkraft, men jag vet inte var vi ska gräva ned alla vingar. I USA har man börjat plocka ned vindkraftverk. Där gräver man ned vingarna i öknen. Hur har ministern tänkt att vi ska recyccla all den stora materia som finns? Det finns problem även här. Jag är ledsen, men att se vindkraftsparken som den universella lösningen håller tyvärr inte.

Anf. 89 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Låt mig börja där Lotta Olsson slutade sitt anförande, det vill säga recycling av ett vindkraftverk. Det finns en stålkonstruktion som många eftertraktar. Sedan finns det kolfibervingar som också går att recyccla. De är dessutom ganska billiga att producera. Man kan nog göra det här på olika sätt.

Låt mig återgå till de ideologiska skiljelinjerna. Ingen av oss vill vara beroende av främmande makt. I varje fall låter det så på Lotta Olsson.

Vi ska inte låta svenska elkonsumenter bli påverkade av till exempel det ryska agerande som vi ser i Europa i dag. Även om Sverige fortsatt har ett av de lägsta elpriserna i hela EU blir vi också påverkade, i synnerhet i elprisområde 3 och 4.

Då är väl lösningen att vi frigör oss från det beroendet. Det handlar exempelvis om att satsa på energislag där vi behöver köpa bränslet från bland annat Ryssland. Är det att frigöra sig att köpa uran från Ryssland?

Det handlar också om att man satsar på en enormt dyr byggnad. Då tänker jag den kommande finska reaktorn Hanhikivi 1. Vet ni vem som är ägare till denna reaktor? Den ägs till 34 procent av Rosatom. Det är det ryska energibolaget som går in om ägare. Den är så vansinnigt dyr att bygga att man blir beroende av den typen av lösningar för att bygga.

Det är inte en säkerhetspolitiskt framkomlig väg. Det är inte den rimliga vägen att skapa ett självständigt energisystem. Vårt energisystem ska bygga på en bred palett av lösningar med vattenkraft, vätgas, vindkraft, smarta elnät, energilagringar och allting. Men vi kan inte bara hata vindkraften, som Moderaterna gör, och se den som det största problemet i stället för att hitta en annan lösning.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 16 Svar på interpellation 2021/22:192 om driftssäkerheten i elnätet

Anf. 90 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Lars Hjalmered har frågat mig hur jag avser att öka den planerbara fossilfria produktionen av el.

Vidare har Lars Hjalmered frågat mig om jag ämnar utforska möjligheterna att förbättra möjligheterna för svensk kärnkraft.

Slutligen har Lars Hjalmered frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta med anledning av att Sverige inte lever upp till EU-regler och lagkrav kring tillgänglighet.

Prot. 2021/22:53
14 januari

Svar på
interpellationer

Regeringen arbetar för att Sverige ska ha en säker, konkurrenskraftig och hållbar energiförsörjning. Det är emellertid inte regeringen som avgör vilka kraftslag som elproducenter ska välja att investera i. Det avgörs på marknaden, och vi kan konstatera att investeringsviljan i vindkraft är stor.

Regeringen vidtar ett antal åtgärder för att skapa så goda förutsättningar som möjligt för marknadens aktörer att besluta om nya investeringar i det svenska energisystemet. Vi arbetar också för att öka takten i utbyggnaden av det svenska elnätet. Det svenska transmissionsnätet behöver förstärkas för att överföringskapaciteten ska kunna öka och variationerna i elpris ska kunna minska. Därför närmare tredubblar Affärsverket svenska kraftnät sina nätinvesteringar under de kommande tre åren jämfört med föregående treårsperiod.

Eftersom utbyggnadstakten behöver öka är det även mycket glädjande att riksdagen ställt sig bakom regeringens förslag i propositionen *Moderna tillståndsprocesser för elnät* som syftar till att förkorta ledtiderna och göra det lättare att bygga ut det svenska elnätet.

Beträffande kärnkraften så spelar den en viktig roll i den svenska elproduktionen, och den förväntas utgöra en betydande del av energimixen i Sverige under överskådlig framtid.

Vad gäller ledamotens tredje fråga om att Sverige inte lever upp till EU-regler och lagstiftning om tillgänglighet vill jag tydliggöra roller och ansvar. Det är Affärsverket svenska kraftnät som ansvarar för att beräkna handelskapaciteter och tilldela dem till marknaden.

Energimarknadsinspektionen, som är tillsynsmyndighet i den här frågan, inledde för några månader sedan en tillsyn av hur Affärsverket svenska kraftnät uppfyller den så kallade 70-procentsregeln och har nu beslutat att affärsverket ska inkomma med ytterligare information.

Jag finner det inte lämpligt att förekomma myndighetens slutsatser i det pågående tillsynsärendet. Det kan emellertid vara värt att tillägga att Affärsverket svenska kraftnät aktivt arbetar för att förbättra situationen, bland annat genom förstärkningar i elnätet.

Då interpellanten anmält att han var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav andre vice talmannen att Lotta Olsson i stället fick delta i debatten.

Anf. 91 LOTTA OLSSON (M):

Fru talman! Familjer och företag i Sverige svettas nu över de skyhöga elpriserna. Ett inte särskilt önskvärt prisrekord har slagits i veckan.

Dessutom har Sverige ett elkrig med grannländerna Finland och Norge. Regeringens myndigheter stryper elexporten till våra grannländer, och Norge svarar. I skottgluggen är familjer och företagare som drabbas av höga elpriser och elsystem som inte räcker till.

Fru talman! Allt detta påverkar driftsäkerheten i Sveriges elnät. Svenska kraftnät har begärt att från och med den 1 januari 2022 få strypa eltillförseln till våra grannländer med hänvisning till det svenska elnätets driftsäkerhet. Det är något som har gjort våra grannländer upprörda.

Enligt EU-regler ska 70 procent av elen i Svenska kraftnät kunna överföras till våra indelade elområden. Men på grund av att kärnkraftsreaktorerna Ringhals 1 och 2 försörjde Göteborg, Malmö och även överförde el till Danmark och Norge har alltmer el behövt överföras från norr i Sverige

till södra delen i stället. Ledningarna blir då fullt belastade, och då måste man skära ned på flödena till våra grannländer.

Avsaknaden av planerbar produktion har blivit alltmer uppenbar sedan Ringhals 1 och 2 stängdes. I Svenska kraftnäts systemutvecklingsplan 2022–2031, som släpptes den 16 november förra året, skriver de bland annat: ”Många olika lösningar kommer att behövas för att klara av att på ett driftsäkert sätt leverera den el som kunderna behöver framöver, inklusive en mer flexibel förbrukning men också ytterligare planerbar elproduktion.”

Svenska kraftnät listar även utmaningarna för ett kraftsystem i förändring där den första punkten är att öka förståelsen för behovet av planerbar elproduktion. Där skriver de: ”Bristen i tillräcklighet på produktionssidan måste åtgärdas genom att ny fossilfri planerbar produktion tillförs systemet, och Svenska kraftnät kommer att arbeta för att öka förståelsen för detta behov.”

Jag vill fråga statsrådet: Hur avser statsrådet att öka den planerbara fossilfria produktionen av el? Ämnar statsrådet utforska möjligheterna att förbättra möjligheten för svensk kärnkraft? Vilka åtgärder anser statsrådet ska vidtas med anledning av att Sverige inte lever upp till EU-reglerna och lagkrav om tillgänglighet?

Anf. 92 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Tack, Lotta Olsson, för frågorna!

Låt mig börja med att säga att vi är överens om behovet att öka tillgången till förnybar planerbar el. Det är viktigt. Det är en av våra viktigaste uppgifter.

I den framtid som vi skissar på går Sverige mot en fördubblad förbrukning av energi. Allteftersom vi skjuter undan fossila bränslen för våra bilar och för industrin kommer elanvändningen att öka. Därför kommer vi att gå mot en framtid där vi under de närmaste 30 åren troligtvis kommer att fördubbla vår energianvändning.

Då måste nya lösningar till. Men de lösningarna måste också vara billiga. Det handlar om att vi förflyttar oss från den position vi har i dag på den europeiska marknaden, även just nu under denna exceptionella vinter med dessa höga priser, till att vara en av Europas billigaste elmarknader.

Även om vi är ett av de länder som bäst levererar billig el till elkonsumenterna kommer det att vara problematiskt för våra konsumenter om vi börjar leverera dyrare el. Skulle vi satsa på de dyraste energislagen, som till exempel Frankrike har gjort med de nya reaktorerna som levererar el till sex till sju gånger dyrare pris än till exempel den svenska vindkraften, kommer vi att ha en permanent fördyrad el för våra elkonsumenter.

Det är inte bra för industrin. Det är inte bra för tillväxten. Det underlättar inte för företagen att kunna förbruka el på ett billigt sätt och kunna använda de pengarna för att anställa fler och växa. Därför är lönsamheten en avgörande del av vår framtida energiproduktion. En annan del är att den ska vara tillförlitlig och planerbar.

Fru talman! I dag förbrukar vi i Sverige 140 terawattimmar el per år. För några som eventuellt lyssnar på detta låter 140 som en siffra. Jag kan säga att det har varit ungefär 140 terawattimmar el oförändrat de senaste 30 åren. Framöver kommer vi troligtvis att dubbla den siffran.

Prot. 2021/22:53
14 januari

Svar på
interpellationer

Låt mig upplysa om var marknaden, aktörerna, näringslivet och folk som är beredda att investera i till exempel vindkraft och andra förnybara källor anser att deras pengar ska hamna. Bara i de södra delarna av Sverige, och bara när det kommer till den havsbaserade vindkraften, finns i dag ansökningar om att bygga havsbaserad vindkraft som motsvarar 350 terawattimmar el per år. Det är två till tre gånger mer än vad vi förbrukar i dag.

Jag är inte naiv. Jag inser att allt inte kommer att byggas. Det kommer att handla om miljötillstånd, hänsyn till Försvarsmakten och olika estetiska hänsyn som ska tas innan det kan byggas. Men 350 terawattimmar el är aktörerna på marknaden beredda att investera i och att bygga i dag, och de står formligen på kö för att bygga.

Jag säger inte att detta kommer att vara lösningen allena. Det här kommer inte att lösa alla våra problem. Men det är klart att det finns en enorm potential i att mer än två- eller tredubbla vår energiproduktion med ett enda energislag. Sedan finns en mängd andra energislag som vi vill satsa på i den framtida mixen.

De övriga frågorna ber jag att få återkomma till i kommande inlägg.

Anf. 93 LOTTA OLSSON (M):

Fru talman! Det är ändå spännande att det inte finns några debatter där Socialdemokraterna eller den röda sidan så tydligt belyser att det är marknaden som sköter detta. Det är inte marknaden som sköter allt. Jag förstår inte vad vi egentligen behöver energipolitiken till. Det ansvar som vi måste ta vad gäller tillgänglighet, säker produktion och att inte råka i luven på andra länder därför att vi inte är självförsörjande rör marknaden. Marknaden i dag är tre bolag som till största delen ägs av staten. Det är alltså inte en riktig marknad.

Sedan var det frågan om de stora satsningarna på vindkraft. Den presentbox som elcertifikatssystemet har inneburit slår nu igen, och då kan man inte senare tillgodogöra sig de stödsystem som har funnits. Vi har varit överens om att man måste se långsiktigt vid förändringar i systemen. Där kommer stödsystemen att försvinna. Nu stängs presentboxen, och då tar man till sista halmstrået.

Men det är inte detta jag frågar efter, utan jag frågar efter det planerbara. Om Sverige producerar tre gånger så mycket elenergi som nu när det blåser är det bra för Tyskland, Polen och Finland, men Sverige behöver inte den mängden. Det är en billig exportvara för ministern. Det är bra, och det är inte fel att exportera el. Men jag frågar inte efter detta.

Om priset är sju gånger för högt, vilket jag tycker, så finns det å ena sidan en glädjekalkyl, men å den andra sidan innebär scenariot katastrof och elände för ekonomin. En tredjedel av vår mix skulle stå för den högre kostnaden men ändå garantera att det alltid finns el. Ingen vore gladare än jag om vi kunde klara oss med sol och vind. Jag har absolut inget ideologiskt emot sol och vind, men man måste se på de möjligheter som tekniken ger.

Priset för vätgas är inte detsamma som priset för vindkraft. Det är det dubbla, och det finns inte ens infrastruktur för vätgas. Det finns inga lagringssystem, våra bilar går inte på vätgas och vi har inte lärt oss tekniken. Vi vet inte ens om gasen kommer att funka till fullo inom industrin. Då är det plötsligt okej att säga att det finns en lösning. Men kompetensen på

kärnkraftssidan, där det finns ett enormt kunnande sedan ett trettiotal år tillbaka i Sverige, tittar man inte på alls.

Marknaden kan inte sköta säkerhetspolitiken, men marknaden kan inte heller sköta våra till stor del statligt ägda infrastruktursystem på elsidan i Sverige. Det går inte att ha glödande elledningar därför att det inte finns en bra energipolitik. De ska användas på ett funktionellt och bra sätt och inte transportera elenergi hundratals mil när den kan närproduceras, till exempel just nu i Norrland.

Det här duger inte. Var är den planerbara elen? Är det ett vätgaslager i Stockholms skärgård? Var finns lösningen?

Anf. 94 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Som jag har varit inne på tidigare tror jag att Lotta Olsson och jag är överens om att vi behöver mer planerbar el. Men låt mig återkomma till en konkret fråga om siffrorna jag presenterade tidigare.

När man har räknat på priserna för vindkraften och kärnkraften tenderar de att hamna ganska nära varandra. De priser jag presenterar är de verkliga siffrorna som har uppstått när man väl har byggt färdigt. Den nya finska reaktorn står klar och kommer kanske snart igång. När man tittar på priserna när reaktorn är färdig ser man att de inte är desamma som priserna för vindkraften. Då blir det tre fyra gånger dyrare än den svenska vindkraften. Samtidigt har vi sett att den vindkraft som har byggts i Sverige har blivit avsevärt billigare än kalkylerna.

Det är samma sak med de nya franska reaktorerna. De ska uppfylla de nya säkerhetskraven som ska förhindra härdsmltor och andra problem som kan leda till stora katastrofer. Då blir det sex sju gånger dyrare elpriser än för den svenska vindkraften.

Det är inte konstigt att Sverige i dag har en av de billigaste elproduktionerna i hela Europa medan Frankrike har bland de dyraste. Och Frankrike är världens näst mest kärnkraftstäta land.

Vi ser inga ideologiska hinder för kärnkraften eller något annat energislag. Vi ser ganska nyktert på att kärnkraften efterlämnar avfall som kommer att vara radioaktivt i flera hundra tusen år. Vi ser ganska nyktert på att den är en oerhört dyr energikälla. Vi ser också ganska nyktert på att den är en planerbar energikälla. Där har vi fördelen.

På samma sätt som vi inte har något ideologiskt emot kärnkraften har vi inte heller något ideologiskt för den, att det måste vara just den. Vi ser att framtidens energimix kommer att vara bred, och vi ser att vi kommer att fortsätta att behöva vattenkraften. Vindkraften kommer att utgöra en större del av svensk energiproduktion än de 17 procenten i dag. Nästan var femte terawattimme som används i Sverige kommer redan i dag från vindkraften, det vill säga vindkraften kommer att öka.

Det kommer att vara lagringar i bränsle. Det kan vara vätgaslagringar, och det kan vara andra lagringar. Vi kommer att se en ökad användning av både värme och el från kraftvärmeverken. Vi kommer att se en ökad användning av energieffektiviseringar och smarta nät. Vidare kommer vi att se en betydligt större energipalett.

Det som jag tror att många kan glädjas åt är att Sverige ligger i ett oerhört bra läge. Till skillnad från Tyskland avvecklar vi ingen kärnkraft i förtid. Den kärnkraft som finns ska fortsätta att leverera och fortsätta att spela en viktig roll under lång tid framöver. Det ger oss den tid som vårt

Prot. 2021/22:53
14 januari

Svar på
interpellationer

tyska grannland inte hade, det vill säga de avvecklade kärnkraften utan att ha något annat på plats.

Många avundas den extremt goda situation som råder i Sverige. Kärnkraften spelar i dag en viktig roll och kommer att göra det framöver. Men framför allt ger den oss tiden att ha något annat på plats i stället för att vara beroende av att köpa uran, olja eller gas från oljeschejker, Ryssland eller andra stater för att kunna driva vår framtida energiproduktion. Det är den stora skillnaden, och det är vår stora styrka.

Jag hoppas att vi där kan ta i hand för att hitta en bra lösning för Sveriges elkonsumenter framöver.

Anf. 95 LOTTA OLSSON (M):

Fru talman! Jag har inte heller något ideologiskt för eller emot. Jag vill att vi ska ha ett stabilt system. Vi ska vara fria och inte binda upp oss på system som gör att en vanlig svensk vinter blir ett exceptionellt tillfälle och man blir tvungen att skicka ut elbidrag i klassen 6 miljarder kronor. De pengarna kan jag tycka att det hade varit bättre att satsa på att behålla Ringhalsverken ett tag till. Då hade vi klarat klimatet bättre, gjort det bättre för svenska folket och klarat Sverige bättre. Det här håller inte.

Jag är också medveten om hela den här stora paletten och att vi har ett bra läge. Det har Sverige alltid haft eftersom vi har varit framsynta och fattat tuffa beslut. Men det är inte en tredubbling av vindkraften vi behöver. Att tredubbla vår produktion av vindkraft kan inte fylla det behov vi har – om inte ministern har någon ny, exceptionellt effektiv metod för vätgaslagring. Den är väldigt dyr i dag. Den finns inte på plats.

Nu finns det också teknik som innebär att man skulle kunna använda de 90 procent av energin som är kvar i det uran som använts i kärnkraftverken. Man skulle kunna använda det som energikälla i stället för att lagra det. Den forskningen, kärnkraftsforskningen, har dessvärre legat nere väldigt länge. Nu kommer det kärnkraftsforskning framåt.

Det här vore väl det absolut bästa – då räcker det med lagring i tusen år i stället för hundra tusen år. Det är verkligen framtidsytande. Då har vi dessutom energi för tusen år framåt. Ett tips till energiministern, som ännu inte har en bra förklaring hur vi ska klara den planerbara energiförsörjningen.

Anf. 96 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Jag önskar också att vi hade en magisk pryl som löste våra problem. Det kanske finns något i ett laboratorium som kommer om tio år, som den fjärde generationens kärnkraft som Lotta Olsson pratar om, och som det sedan tar kanske två decennier till att få på plats för produktion. Jag önskar också att det fanns något som magiskt skulle använda upp det uran som tar flera hundra tusen år på sig att sönderfalla och som också skulle leverera el.

Det finns inte nu. Om det kommer, ja, då lovar jag att vi ska kolla på det. Men fram till dess kan vi inte binda upp nationens framtida energiförsörjning på en idé om att det kanske kommer ut något ur ett laboratorium i framtiden.

Jag konstaterar att Sverige i dag, trots de tillfälligt extremt höga elpriserna, har ett av Europas lägsta elpriser just på grund av den mix som Sverige hittat av statlig styrning och marknadens aktörer som jobbar tillsammans.

Det finns länder i Europa som inte har det så. Vi har nämnt Frankrike flera gånger. Det är ett av de länder där staten styr betydligt mer av energipolitiken direkt på ett sätt som vi inte gör i Sverige.

Moderaterna är marknadsliberaler i många frågor. I just den här frågan skulle statssocialism innebära att man faktiskt driver upp priserna på elmarknaden, men jag noterar att Moderaterna gärna vill ha det för att slå vakt om kärnkraften.

Det är inte riktigt där vi är. Viktigast för mig som energiminister är och kommer att vara att Sverige ska ha god tillgång till billig el, nu och i framtiden.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 17 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 13 januari

2021/22:264 Beivrande av brott mot huvudmän

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:265 Skrivelsen om en förnyad ANDTS-strategi 2021–2025

av *Pia Steensland* (KD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:266 Vargpopulationen

av *John Widegren* (M)

till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)

2021/22:267 Möjligheten att kunna sälja vildsvinskött direkt från jägare till konsument

av *Alexandra Anstrell* (M)

till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)

2021/22:268 Den hårt drabbade gränshandeln

av *Alexander Christiansson* (SD)

till näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson (S)

2021/22:269 Den ekonomiska krisen i svenskt jordbruk

av *Magnus Oscarsson* (KD)

till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)

2021/22:270 Kompetensbrist inom besöksnäringen

av *Alexander Christiansson* (SD)

till arbetsmarknads- och jämställdhetsminister Eva Nordmark (S)

2021/22:271 Det höga bränslepriset

av *Thomas Morell* (SD)

till statsrådet Khashayar Farmanbar (S)

Prot. 2021/22:53

14 januari

Svar på

interpellationer

2021/22:272 Stöd till elever med särskilda behov och distansundervisning för hemmasittare

av *Roger Haddad* (L)

till statsrådet Lina Axelsson Kihlblom (S)

2021/22:273 Sveriges försörjningsberedskap

av *Alexandra Anstrell* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

§ 18 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 13 januari

2021/22:736 Fler kärnkraftsreaktorer

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Khashayar Farmanbar (S)

2021/22:737 Vattenfrågor och befintlig bebyggelse

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Johan Danielsson (S)

2021/22:738 Professionsprogram

av *Annika Hirvonen* (MP)

till statsrådet Lina Axelsson Kihlblom (S)

2021/22:739 Underhållsskulden i va-systemet

av *Betty Malmberg* (M)

till klimat- och miljöminister Annika Strandhäll (S)

2021/22:740 Säkerställande av det nationella elsystemet

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till statsrådet Khashayar Farmanbar (S)

2021/22:741 Minskat regelkrångel i gruvnäringen

av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)

till näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson (S)

2021/22:742 Beslut om Kallak

av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)

till näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson (S)

2021/22:743 Handläggningstiden hos E-hälsomyndigheten

av *Anders W Jonsson* (C)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:744 En global plan för trafiksäkerhet

av *Thomas Morell* (SD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:745 Pensionsmyndigheten och garantitillägget

av *Maria Malmer Stenergård* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2021/22:746 Tjänstekort för poliser i yttre tjänst

av *Jörgen Berglund* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:747 Skärpta krav på pannhantering

av *John Widegren* (M)

till arbetsmarknads- och jämställdhetsminister Eva Nordmark (S)

2021/22:748 Missförhållanden och bristande mänskliga rättigheter i Turkiets fängelser

av *Amineh Kakabaveh* (-)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:749 Frigivning av politiska fångar i Iran samt kurdernas och andra minoriteters grundläggande mänskliga rättigheter

av *Amineh Kakabaveh* (-)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:750 Tomflygningar

av *Jens Holm* (V)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:751 Järnvägen mellan Stockholm och Oslo

av *Jens Holm* (V)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:752 Kommunalt veto och energiförsörjning

av *Lotta Olsson* (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:753 Antalet polisstationer på landsbygden

av *Johan Hedin* (C)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:754 HPV-vaccination i det särskilda vaccinationsprogrammet

av *Barbro Westerholm* (L)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:755 Verkställande av utvisningar

av *Pontus Andersson* (SD)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2021/22:756 Tillgång till särsläkemedel

av *Barbro Westerholm* (L)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:757 Korruptionen i Sydafrika

av *Hans Wallmark* (M)
till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

Prot. 2021/22:53
14 januari

§ 19 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 13 januari

2021/22:656 Arbetsintegrerande sociala företag och Arbetsförmedlingens reformering

av *Ali Esbati* (V)
till arbetsmarknads- och jämställdhetsminister Eva Nordmark (S)

2021/22:664 Studiemotiverande folkhögskolekurs och Arbetsförmedlingens reformering

av *Ali Esbati* (V)
till arbetsmarknads- och jämställdhetsminister Eva Nordmark (S)

Prot. 2021/22:53
14 januari

§ 20 Kammaren åtskildes kl. 13.53.

Sammanträdet leddes
av andre vice talmannen från dess början till och med § 9 anf. 39 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med § 14 anf. 79 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

LENA LINDBÄCK

/Olof Pilo

§ 1 Anmälan om ersättare	1
§ 2 Avsägelse	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 4 Svar på interpellation 2021/22:178 om Kustbevakningens möjligheter till snabbare uttryckningar	2
Anf. 1 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S)	2
Anf. 2 DAVID JOSEFSSON (M)	3
Anf. 3 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S)	4
Anf. 4 DAVID JOSEFSSON (M)	5
Anf. 5 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S)	6
Anf. 6 DAVID JOSEFSSON (M)	7
Anf. 7 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S)	7
§ 5 Svar på interpellation 2021/22:182 om skadestånd vid brott	8
Anf. 8 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S)	8
Anf. 9 ANGELICA LUNDBERG (SD)	9
Anf. 10 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S)	9
Anf. 11 ANGELICA LUNDBERG (SD)	10
Anf. 12 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S)	11
Anf. 13 ANGELICA LUNDBERG (SD)	12
Anf. 14 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S)	13
§ 6 Svar på interpellation 2021/22:183 om barn som utsätts för sexualbrott	13
Anf. 15 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S)	13
Anf. 16 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M)	15
Anf. 17 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	16
Anf. 18 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S)	16
Anf. 19 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M)	17
Anf. 20 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	18
Anf. 21 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S)	19
Anf. 22 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M)	20
Anf. 23 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S)	21
§ 7 Svar på interpellation 2021/22:179 om villkoren för de frivilliga försvarsorganisationerna och ett starkt totalförsvar	21

Anf. 24	Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	21
Anf. 25	ALEXANDRA ANSTRELL (M)	22
Anf. 26	Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	23
Anf. 27	ALEXANDRA ANSTRELL (M)	24
Anf. 28	Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	25
Anf. 29	ALEXANDRA ANSTRELL (M)	26
Anf. 30	Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	27
§ 8	Svar på interpellation 2021/22:114 om utlokalisering av	
	asylsystemet enligt dansk modell.....	27
Anf. 31	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	27
Anf. 32	LUDVIG ASPLING (SD).....	28
Anf. 33	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	29
Anf. 34	LUDVIG ASPLING (SD).....	29
Anf. 35	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	30
Anf. 36	LUDVIG ASPLING (SD).....	31
Anf. 37	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	31
§ 9	Svar på interpellation 2021/22:184 om uppföljning av	
	tillkännagivande om PCR-test.....	32
Anf. 38	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	32
Anf. 39	DAVID JOSEFSSON (M)	33
Anf. 40	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	34
Anf. 41	DAVID JOSEFSSON (M)	34
Anf. 42	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	35
Anf. 43	DAVID JOSEFSSON (M)	36
Anf. 44	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	36
§ 10	Svar på interpellationerna 2021/22:208 och 219 om	
	olympiska spelen i Beijing.....	37
Anf. 45	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	37
Anf. 46	DAVID JOSEFSSON (M)	37
Anf. 47	HAMPUS HAGMAN (KD).....	38
Anf. 48	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	39
Anf. 49	DAVID JOSEFSSON (M)	40
Anf. 50	HAMPUS HAGMAN (KD).....	41
Anf. 51	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	42
Anf. 52	DAVID JOSEFSSON (M)	42
Anf. 53	HAMPUS HAGMAN (KD).....	43
Anf. 54	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	43
§ 11	Svar på interpellation 2021/22:222 om regelverk för	
	arbetskraftsinvandring.....	44
Anf. 55	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	44
Anf. 56	ARIN KARAPET (M)	45
Anf. 57	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	45
Anf. 58	ARIN KARAPET (M)	46
Anf. 59	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	47
Anf. 60	ARIN KARAPET (M)	48
Anf. 61	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	48
§ 12	Svar på interpellation 2021/22:188 om förändrade	
	betygskrav i svenska	49
Anf. 62	Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S).....	49
Anf. 63	ARIN KARAPET (M)	50

Anf. 64 Statsrådet LINA AXELSSON KIHLEBLOM (S)	51	Prot. 2021/22:53
Anf. 65 ARIN KARAPET (M).....	51	14 januari
Anf. 66 Statsrådet LINA AXELSSON KIHLEBLOM (S)	53	
Anf. 67 ARIN KARAPET (M).....	53	
Anf. 68 Statsrådet LINA AXELSSON KIHLEBLOM (S)	54	
§ 13 Svar på interpellation 2021/22:168 om nordiskt		
energisamarbete	54	
Anf. 69 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S)	54	
Anf. 70 LOTTA OLSSON (M)	55	
Anf. 71 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S)	56	
Anf. 72 LOTTA OLSSON (M)	57	
Anf. 73 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S)	58	
Anf. 74 LOTTA OLSSON (M)	59	
Anf. 75 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S)	59	
§ 14 Svar på interpellation 2021/22:172 om den ökande		
inflationen	60	
Anf. 76 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S)	60	
Anf. 77 LOTTA OLSSON (M)	61	
Anf. 78 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S)	62	
Anf. 79 LOTTA OLSSON (M)	63	
Anf. 80 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S)	64	
Anf. 81 LOTTA OLSSON (M)	65	
Anf. 82 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S)	65	
§ 15 Svar på interpellation 2021/22:189 om de svenska		
elpriserna	66	
Anf. 83 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S)	66	
Anf. 84 LOTTA OLSSON (M)	66	
Anf. 85 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S)	67	
Anf. 86 LOTTA OLSSON (M)	68	
Anf. 87 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S)	69	
Anf. 88 LOTTA OLSSON (M)	70	
Anf. 89 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S)	71	
§ 16 Svar på interpellation 2021/22:192 om driftssäkerheten i		
elnätet.....	71	
Anf. 90 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S)	71	
Anf. 91 LOTTA OLSSON (M)	72	
Anf. 92 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S)	73	
Anf. 93 LOTTA OLSSON (M)	74	
Anf. 94 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S)	75	
Anf. 95 LOTTA OLSSON (M)	76	
Anf. 96 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S)	76	
§ 17 Anmälan om interpellationer.....	77	
§ 18 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	78	
§ 19 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	79	
§ 20 Kammaren åtskildes kl. 13.53.....	80	